

*SITUAȚIA
SOCIAL-ECONOMICĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
în ianuarie-septembrie 2016*

CUPRINS

I. INFORMAȚIE SUCCINTĂ PRIVIND SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA în ianuarie-septembrie 2016.....	3
1.1. Principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2016.....	5
II. PRODUSUL INTERN BRUT	6
III. PRODUCȚIA BUNURILOR ȘI SERVICIILOR	
3.1. Industrie.....	10
3.2. Agricultură	14
3.3. Investiții în active materiale pe termen lung	17
3.4. Transporturi	20
3.5. Turism.....	22
3.6. Cifra de afaceri în comerț și servicii	26
3.7. Comerț exterior.....	28
IV. PREȚURI.....	43
V. FINANȚE	
5.1. Executarea bugetului public național.....	46
5.2. Credite, depozite și rulajul de casă	47
5.3. Asigurări	48
5.4. Piața valorilor mobiliare	49
VI. SITUAȚIA SOCIALĂ	
6.1. Nivelul de trai al populației	50
6.2. Situația demografică.....	57
6.3. Ocrotirea sănătății	59
6.4. Infracțiuni.....	60
PRECIZĂRI METODOLOGICE	62

I. INFORMAȚIE SUCCINTĂ PRIVIND SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA

În ianuarie-septembrie 2016¹

Rezultatele activității economiei naționale se prezintă astfel:

- **Produsul intern brut** în ianuarie-iunie 2016 a constituit 58531 milioane lei, prețuri curente de piață, fiind în creștere, în termeni reali, cu 1,3% față de ianuarie-iunie 2015.
- **Indicele volumului producției industriale** în ianuarie-septembrie 2016 în raport cu ianuarie-septembrie 2015 a constituit 99,8%.
- **Producția globală agricolă** obținută în gospodăriile de toate categoriile în ianuarie-septembrie 2016, conform estimărilor preliminare, a însumat 20706 milioane lei (în prețuri curente), constituind 118,9% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-septembrie 2015. Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 28,4%, și a producției animaliere – cu 2,4%.
- **Investițiile în active materiale pe termen lung** din contul tuturor surselor de finanțare realizate în economia națională în ianuarie-septembrie 2016 au fost însușite în valoare de 9830,2 milioane lei (în prețuri curente), din care lucrările de construcții-montaj au constituit 4828,6 milioane lei sau respectiv 82,4% și 86,2% (în prețuri comparabile) în raport cu ianuarie-septembrie 2015. Darea în folosință a caselor de locuit s-a micșorat cu 16,2% față de perioada similară din anul 2015.
- **Întreprinderile de transport feroviar, rutier, fluvial și aerian** au transportat în ianuarie-septembrie 2016 mărfuri în volum de 9664,2 mii tone, cu 3,0% mai puțin față de perioada corespunzătoare din anul 2015. Parcursul mărfurilor a totalizat 2805,2 mil. tone-km, cu 1,8% mai puțin față de cel realizat în ianuarie-septembrie 2015.
- **Cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) în ianuarie-septembrie 2016 s-a majorat cu 0,4% (în prețuri comparabile) comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2015.
- **Cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației** în ianuarie-septembrie 2016 a crescut cu 0,4% (în prețuri comparabile) față de aceeași perioadă din anul 2015.
- **Cifra de afaceri din comerțul cu autovehicule și motociclete** în ianuarie-septembrie 2016 s-a majorat cu 19,3% (în prețuri curente) în raport cu perioada similară din anul 2015.
- **Cifra de afaceri din comerțul cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) în ianuarie-septembrie 2016 s-a majorat cu 0,5% (în prețuri curente) comparativ cu ianuarie-septembrie 2015.
- **Cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate întreprinderilor** în ianuarie-septembrie 2016 a crescut cu 1,4% (în prețuri curente) față de perioada corespunzătoare din anul 2015.
- **Exporturile** de mărfuri realizate în ianuarie-septembrie 2016 au totalizat 1432,7 milioane dolari SUA, nivel inferior celui înregistrat în perioada similară din anul 2015 cu 1,0%. **Importurile** de mărfuri au totalizat 2895,9 milioane dolari SUA, fiind în scădere cu 2,2% comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2015. **Balanța comercială** s-a soldat cu un **deficit** de 1463,2 milioane dolari SUA, cu 51,6 milioane dolari SUA (-3,4%) mai mic față de cel înregistrat în ianuarie-septembrie 2015.

¹ Indicatorii economico-sociali sînt prezentați fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stîngă a Nistrului și municipiul Bender

- **Cîștigul salarial mediu** al unui salariat din economia națională în luna septembrie 2016 a constituit 5170,6 lei sau cu 10,1% mai mult față de luna septembrie 2015 și în scădere cu 1,4% față de luna august 2016. În sfera bugetară cîștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 4236,8 lei (+8,0% față de luna septembrie 2015), iar în sectorul economic (real) – 5555,8 lei (+10,8%).

- **Numărul șomerilor oficial înregistrați**, conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, la 1 octombrie 2016 a fost de 21,8 mii persoane. Numărul șomerilor, determinat *conform definiției Biroului Internațional al Muncii*, în trimestrul II 2016 a fost de 55 mii persoane.

- **Indicele prețurilor de consum (IPC)** în ianuarie-septembrie 2016 a constituit 107,7% comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2015. În luna septembrie 2016 în raport cu septembrie 2015 IPC a marcat 103,0%, iar față de decembrie 2015 – 99,3%.

1.1. Principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2016*

	Valoarea în prețuri curente	În % față de ianuarie- septembrie 2015	Septembrie 2016 în % față de:		Ianuarie- septembrie 2015 în % față de ianuarie- septembrie 2014
			septembrie 2015	august 2016	
Indicele volumului producției industriale, %	x	99,8	97,3	110,8	103,8
Producția agricolă, mil. lei	20706	118,9	x	x	88,2
Investiții în active materiale pe termen lung					
din contul tuturor surselor de finanțare, mil. lei	9830,2	82,4	x	x	96,6
inclusiv lucrări de construcții-montaj	4828,6	86,2	x	x	87,2
Darea în exploatare a locuințelor (suprafața totală) din contul tuturor surselor de finanțare, mii m ²	293,0	83,8	x	x	136,8
Parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport – total, mil. tone-km	2805,2	98,2	113,0	103,5	92,9
din care:					
feroviar	531,5	71,2	94,4	83,6	86,3
rutier ¹	2273,0	107,7	118,1	109,2	97,1
Mărfuri transportate de întreprinderile de transport – total, mii tone	9664,2	97,0	125,6	113,4	96,6
din care:					
feroviar	2396,0	73,7	100,2	100,7	88,3
rutier ¹	7167,9	108,7	135,2	117,5	105,4
Cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete), mil. lei	31351,5	100,4 ²	98,2 ²	96,5 ²	95,5 ²
Cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației, mil. lei	10777,9	100,4 ²	115,4 ²	112,7 ²	101,0 ²
Cifra de afaceri din comerțul cu autovehicule și motociclete, mil. lei	5150,7	119,3 ³	129,1 ³	126,6 ³	87,3 ³
Cifra de afaceri din comerțul cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete), mil. lei	55049,3	100,5 ³	100,6 ³	103,0 ³	107,5 ³
Cifra de afaceri din serviciile de piață prestate întreprinderilor, mil. lei	26794,4	101,4 ³	100,9 ³	97,2 ³	106,1 ³
Export, mil. dolari SUA	1432,7	99,0	118,5	115,2	83,3
Import, mil. dolari SUA	2895,9	97,8	107,1	103,0	76,6
Balanța comercială, mil. dolari SUA	-1463,2	96,6	96,4	91,8	71,2
Cîștigul salarial mediu lunar al unui salariat din economia națională, lei	4967,1	109,2	110,1	98,6	112,0
Cîștigul salarial real al unui salariat, %	x	101,4	106,6	98,0	103,3
Numărul șomerilor oficial înregistrați (la 1 octombrie 2016), mii persoane	21,8	102,7	102,7	96,7	133,9
Indicele prețurilor de consum	x	107,7	103,0	100,6	108,4
mărfuri alimentare	x	108,9	104,6	100,6	108,4
mărfuri nealimentare	x	107,3	104,6	101,1	111,1
servicii	x	106,6	99,2	100,0	104,4

* Date preliminare

¹ Inclusiv întreprinderile cu alte genuri de activitate, care efectuează transportări auto de mărfuri și dispun de 10 și mai multe autovehicule de marfă proprii sau închiriate

² În prețuri comparabile

³ În prețuri curente

II. PRODUSUL INTERN BRUT

În **trimestrul II 2016**, produsul intern brut (PIB) **pe serie brută**, a însumat 31434 mil. lei prețuri curente de piață, în creștere - în termeni reali – cu 1,8% față de trimestrul II 2015. Pe **seria ajustată sezonier**, produsul intern brut s-a majorat cu 1,0% față de același trimestru din 2015 și cu 0,6% față de trimestrul I 2016.

Evoluția produsului intern brut trimestrial

		Trim.I	Trim.II	Trim.III	Trim. IV	Anul
– în % față de perioada respectivă din anul precedent						
Serie brută	2014	103,8	104,4	106,0	104,4	104,8
	2015	104,8	102,5	96,3	96,7	99,5
	2016	100,8	101,8	–	–	–
Serie ajustată sezonier	2014	105,2	105,2	106,0	104,3	–
	2015	103,9	102,0	96,2	97,3	–
	2016	100,3	101,0	–	–	–
– în % față de trimestrul precedent						
Serie ajustată sezonier	2014	99,0	101,8	104,3	99,3	–
	2015	98,6	99,9	98,3	100,4	–
	2016	101,7	100,6	–	–	–

Contribuția categoriilor de resurse și de utilizări la modificarea PIB în trimestrul II 2016

Categoriile de resurse

Valoarea adăugată brută pe economie (VAB) s-a majorat, în trimestrul II 2016, cu 2,4% în raport cu perioada respectivă a anului anterior, contribuind la formarea și creșterea PIB cu 84,5% și cu 2,0%, respectiv.

Contribuții pozitive la creșterea PIB, în perioada de referință, au înregistrat următoarele activități economice:

- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor (+0,6%), cu o pondere de 16,0% la formarea PIB și o majorare a VAB cu 4,1%;
- Informații și comunicații (+0,4%), cu o pondere de 5,6% la formarea PIB și o creștere a VAB cu 7,0%;
- Agricultură, silvicultură și pescuitul; activități profesionale, științifice și tehnice cu câte +0,3%, cu o pondere la formarea PIB de 6,6% și 2,2%, corespunzător și o creștere a VAB cu 4,1% și 13,0%, respectiv;
- Transportul și depozitarele (+0,2%), cu o pondere la formarea PIB de 5,0% și o creștere a VAB cu 3,1%;
- Industria extractivă și industria prelucrătoare (+0,1%), cu o pondere la formarea PIB de 12,9% și o majorare a VAB cu 0,6%.

Volumul impozitelor pe produse s-a majorat cu 1,7% în raport cu perioada similară a anului anterior, contribuind la creșterea și formarea PIB cu 0,3% și cu 16,2%, respectiv.

Impact negativ mai însemnat asupra indicelui volumului fizic al PIB au avut-o următoarele activități economice:

- Construcțiile (-0,8%), cu o pondere de 4,5% la formarea PIB și o diminuare a VAB cu 14,5%;
- „Alte activități” (-0,6%), cu o pondere de 10,9% la formarea PIB și o diminuare a VAB cu 4,9%;

Categoriile de utilizări

Din punct de vedere al utilizării PIB, creșterea s-a datorat:

- Consumului final al gospodăriilor populației (+1,9%), cu o pondere de 88,5% la formarea PIB și o majorare a volumului cu 2,2%;
- Consumului final al administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației (+0,1%), cu o contribuție la formarea PIB de 20,1% și o creștere a volumului cu 0,1%.

Un impact negativ (-2,3%) asupra creșterii PIB a avut-o formarea brută de capital fix, a cărui volum s-a situat sub nivelul perioadei respective a anului precedent cu 9,4%, cu o pondere la formarea PIB de 21,8%.

O contribuție negativă la creșterea PIB a avut-o și exportul net (-1,9%), consecință a creșterii cu 3,0% a volumului exporturilor de bunuri și servicii corelată cu o creștere mai mare a volumului importurilor de bunuri și servicii, cu 4,3%.

Revizuirii

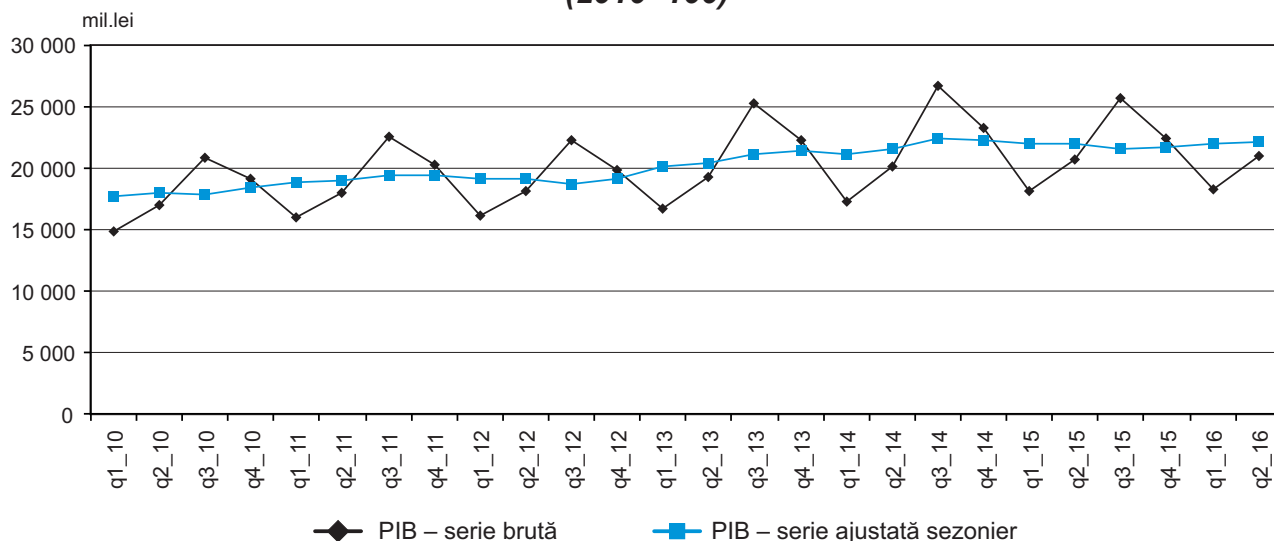
Seria ajustată sezonier a PIB trimestrial (ca urmare a includerii calculului pentru trimestrul II 2016) practic nu s-a modificat față de varianta publicată la 15 iunie 2016.

Resursele și utilizările produsului intern brut în trimestrul II 2016

		Prețuri curente, mii. lei	Indicii volumului fizic în % față de trimestrul II 2015	Contribuția la formarea PIB, %	Contribuția la creșterea/ descreșterea PIB (+/-), %
RESURSE					
	Valoarea adăugată brută – total	26575514	102,4	84,5	2,0
A	Agricultură, silvicultură și pescuit	2078430	104,1	6,6	0,3
B,C	Industria extractivă; industria prelucrătoare	4045869	100,6	12,9	0,1
D,E	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	793321	97,1	2,5	-0,1
F	Construcții	1410479	85,5	4,5	-0,8
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	5017581	104,1	16,0	0,6
H	Transport și depozitare	1573021	103,1	5,0	0,2
J	Informații și comunicații	1763189	107,0	5,6	0,4
L	Tranzacții imobiliare	1668852	100,9	5,3	0,0
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	695626	113,0	2,2	0,3
O,P,Q	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială	4536220	99,0	14,4	-0,1
I,K,N,R,S,T	Alte activități	3436588	95,1	10,9	-0,6
	Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-443662	x	-1,4	1,7
	Impozite nete pe produse (impozite minus subvenții)	4858329	98,7	15,5	-0,2
	din care: impozite pe produse	5078424	101,7	16,2	0,3
	PRODUSUL INTERN BRUT	31433843	101,8	100,0	1,8
UTILIZĂRI					
	Consumul final - total	34136971	101,8	108,6	2,0
	Consumul final al gospodăriilor populației	27821806	102,2	88,5	1,9
	Consumul final al administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	6315165	100,1	20,1	0,1
	Formarea brută de capital	6951420	x	22,1	1,7
	Formarea brută de capital fix	6838276	90,6	21,8	-2,3
	Variația stocurilor	113144	x	0,4	4,0
	Exportul net de bunuri și servicii	-9654548	x	-30,7	-1,9
	Exportul de bunuri și servicii	14183244	103,0	45,1	1,4
	Importul de bunuri și servicii (-)	23837792	104,3	75,8	3,3

Notă: În unele cazuri pot apărea decalaje neînsemnate între totalurile indicate și sumele componente incluse, fapt ce se explică prin rotunjirea datelor.

Dinamica Produsului Intern Brut trimestrial 2010-2016 (2010=100)

În **semestrul I 2016** PIB a constituit în valoare nominală 58 531 mil. lei, prețuri curente de piață, fiind în creștere - în termeni reali - cu 1,3% față de semestrul I 2015.

Produsul intern brut în semestrul I 2016

	Trim.I	Trim.II	Sem.I
Milioane lei, prețuri curente	27097	31434	58531
În % față de perioada corespunzătoare din anul precedent	100,8	101,8	101,3
În % față de trimestrul precedent	101,7	100,6	-

Contribuția categoriilor de resurse și de utilizări la modificarea PIB în semestrul I 2016

Categoriile de resurse

La creșterea PIB, în semestrul I 2016 față de semestrul I 2015, mai semnificativ au contribuit următoarele activități economice:

- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor (+0,6%), cu o pondere de 15,2% la formarea PIB și o majorare a VAB cu 3,8%;
- Informații și comunicații (+0,3%), cu o pondere de 6,5% la formarea PIB și o creștere a VAB cu 5,4%;
- Agricultură, silvicultură și pescuitul; industria extractivă și industria prelucrătoare; activități profesionale, științifice și tehnice cu câte +0,2%, cu o pondere la formarea PIB de 5,3%, 12,6% și 2,3% corespunzător și o creștere a VAB cu 4,4%, 1,4% și 10,2%, respectiv;
- Impozitele pe produse (+0,2%), cu o pondere de 15,7% și o majorare a volumului cu 1,4%.

Contribuții **negative mai însemnate** asupra indicelui volumului fizic al PIB au avut-o activitățile:

- Construcțiile (-0,5%), cu o pondere la formarea PIB de 3,6% și o reducere a VAB cu 11,1%;
- „Alte activități” (-1,2%), cu o pondere de 11,2% la formarea PIB și o diminuare a VAB cu 9,3%.

Categoriile de utilizări

Pe categorii de utilizări creșterea s-a datorat consumului final al gospodăriilor populației (+2,0%), cu o contribuție la formarea PIB de 88,6% și o majorare a volumului cu 2,2%.

Contribuții negative la creșterea PIB au avut-o:

- formarea brută de capital fix (-1,7%), cu o pondere la formarea PIB de 21,8% și o reducere a volumului cu 6,7%;
- exportul net (-3,0%), consecință a diminuării cu 1,2% a exporturilor de bunuri și servicii în raport cu majorarea importurilor de bunuri și servicii, cu 3,1%.

Resursele și utilizările produsului intern brut în semestrul I 2016

		Prețuri curente, mii. lei	Indicii volumului fizic în % față de semestrul I 2015	Contribuția la formarea PIB, %	Contribuția la creșterea/ descreșterea PIB (+/-), %
RESURSE					
	Valoarea adăugată brută – total	49 594 508	101,5	84,7	1,3
A	Agricultură, silvicultură și pescuit	3 084 390	104,4	5,3	0,2
B,C	Industria extractivă; industria prelucrătoare	7 400 306	101,4	12,6	0,2
D,E	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1 968 803	97,2	3,4	-0,1
F	Construcții	2 107 767	88,9	3,6	-0,5
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	8 880 812	103,8	15,2	0,6
H	Transport și depozitare	3 150 400	102,2	5,4	0,1
J	Informații și comunicații	3 781 634	105,4	6,5	0,3
L	Tranzacții imobiliare	3 376 214	100,8	5,8	0,0
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	1 357 086	110,2	2,3	0,2
O,P,Q	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială	8 909 083	98,6	15,2	-0,2
I,K,N,R,S,T	Alte activități	6 584 314	90,7	11,2	-1,2
	Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-1 006 300	x	-1,7	1,5
	Impozite nete pe produse (impozite minus subvenții)	8 936 728	100,3	15,3	-0,1
	din care: impozite pe produse	9 187 325	101,4	15,7	0,2
	PRODUSUL INTERN BRUT	58 531 236	101,3	100,0	1,3
UTILIZĂRI					
	Consumul final – total	63 878 468	101,8	109,1	2,0
	Consumul final al gospodăriilor populației	51 880 499	102,2	88,6	2,0
	Consumul final al administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	11 997 969	100,2	20,5	0,0
	Formarea brută de capital	13 347 916	x	22,8	2,3
	Formarea brută de capital fix	12 785 122	93,3	21,8	-1,7
	Variația stocurilor	562 793	x	1,0	4,0
	Exportul net de bunuri și servicii	-18 695 148	x	-31,9	-3,0
	Exportul de bunuri și servicii	26 299 857	98,8	44,9	0,6
	Importul de bunuri și servicii (-)	44 995 004	103,1	76,9	2,4

Notă: În unele cazuri pot apărea decalaje neînsemnate între totalurile indicate și sumele componente incluse, fapt ce se explică prin rotunjirea datelor.

III. PRODUCȚIA BUNURILOR ȘI SERVICIILOR

3.1. Industrie

În **ianuarie-septembrie 2016** indicele volumului producției industriale în raport cu ianuarie-septembrie 2015 a constituit 99,8%. În luna septembrie în raport cu septembrie 2015 acest indice a marcat 97,3%.

Nivelul producției fabricate și livrate ale întreprinderilor industriale, cuprinse în cercetare statistică lunară, după tipuri de activități se prezintă în tabelul ce urmează:

	Ianuarie-septembrie 2016			
	Valoarea producției fabricate		Valoarea producției livrate, mil. lei	
	mil. lei (prețuri curente)	în % față de ianuarie-septembrie 2015	total	inclusiv pe piața externă
Industrie, total	27413,2	99,8	28176,2	10397,2
Industria extractivă	437,2	83,3	403,4	0,2
Industria prelucrătoare	24154,4	101,7	24951,7	10397,0
din care:				
Industria alimentară	8504,8	100,7	8888,2	2315,1
producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne	2090,8	100,8	2054,8	85,2
prelucrarea și conservarea peștelui, crustaceelor și moluștelor	213,1	162,0	203,0	–
prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor	1125,0	86,3	1148,5	865,0
fabricarea uleiurilor și a grăsimilor vegetale și animale	891,6	78,1	796,8	343,4
fabricarea produselor lactate	1749,3	105,7	1675,7	221,8
fabricarea produselor de morărit, a amidonului și a produselor din amidon	175,0	99,8	169,7	22,5
fabricarea produselor de brutărie și a produselor făinoase	1330,0	102,7	1326,7	171,5
fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	1069,1	103,1	1065,3	62,2
fabricarea altor produse alimentare	895,0	122,4	1478,3	605,6
fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase	493,7	109,1	490,0	53,5
fabricarea băuturilor	3036,0	94,4	3404,2	1881,0
distilarea, rafinarea și mixarea băuturilor alcoolice	672,1	106,4	749,9	526,0
fabricarea vinurilor din struguri	1458,8	98,6	1736,5	1331,0
producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate	274,4	64,5	313,1	1,2
Fabricarea produselor din tutun	148,5	90,7	150,2	38,8
Fabricarea produselor textile	1657,8	129,4	1692,9	1406,8
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	1504,3	119,8	1500,4	1245,9
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	319,8	112,9	309,5	225,7
fabricarea încălțăminte	235,8	117,8	225,4	151,1
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	149,4	161,8	149,8	77,0
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	340,7	123,8	338,1	47,0
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	807,4	116,3	821,9	51,6
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	411,7	93,3	441,5	139,7

	Ianuarie-septembrie 2016			
	Valoarea producției fabricate		Valoarea producției livrate, mil. lei	
	mil. lei (prețuri curente)	în % față de ianuarie-septembrie 2015	total	inclusiv pe piața externă
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	877,5	89,9	870,5	371,4
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	2320,3	93,1	2369,9	534,9
Industria metalurgică	54,5	91,6	53,0	0,7
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	719,6	110,6	719,3	159,0
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	332,9	86,1	333,3	291,2
Fabricarea echipamentelor electrice	1150,0	80,6	1118,0	851,3
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	360,5	107,2	360,5	206,3
Fabricarea de mobilă	678,4	130,0	657,3	242,6
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	2821,6	92,2	2821,1	–
Producția, transportul și distribuția energiei electrice	2664,7	92,8	2664,2	–
Furnizarea de abur și aer condiționat	156,9	89,8	156,9	–

Ponderea **producției livrate** pe piața externă de către întreprinderile nominalizate în perioada de raport a constituit 36,9% din totalul producției livrate (în ianuarie-septembrie 2015 – 33,8%) și respectiv pe piața internă – 63,1% (în ianuarie-septembrie 2015 – 66,2%).

Întreprinderile din *industria extractivă* au obținut producție cu 16,7% mai puțin, decât în ianuarie-septembrie 2015.

Situația din sectorul industrial al economiei este determinată preponderent de activitatea întreprinderilor din *industria prelucrătoare*, cărora în ianuarie-septembrie 2016 le-au revenit 88,1% din valoarea totală a producției, obținute la întreprinderile cu activități principale de industrie cuprinse în cercetare statistică lunară. Volumul producției fabricate de către aceste întreprinderi a crescut cu 1,7% față de ianuarie-septembrie 2015.

În ianuarie-septembrie 2016 față de ianuarie-septembrie 2015 industria alimentară în ansamblu a înregistrat o creștere a volumului de producție cu 0,7%. Creșterea volumului producției în industria alimentară se datorează creșterii acestuia la activitățile: prelucrarea și conservarea peștelui, crustaceelor și moluștelor – cu 62,0%; fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase – cu 9,1%; distilarea, rafinarea și mixarea băuturilor alcoolice – cu 6,4%; fabricarea produselor lactate – cu 5,7%; fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie – cu 3,1% ș.a.

În același timp, s-au înregistrat reduceri ale volumului de producție la următoarele activități ale industriei alimentare: producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate – cu 35,5%; fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale – cu 21,9%; prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – cu 13,7%; fabricarea vinurilor din struguri – cu 1,4%; fabricarea produselor de morărit, a amidonului și a produselor din amidon – cu 0,2% etc.

Creșteri ale volumului producției industriale a fost înregistrat și în alte activități ale industriei prelucrătoare, cum ar fi: prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite – cu 61,8%; fabricarea de mobilă – cu 30,0%; fabricarea produselor textile – cu 29,4%; fabricarea hîrtiei și a produselor din hîrtie – cu 23,8%; fabricarea articolelor de îmbrăcăminte – 19,8%; fabricarea încălțămintei – cu 17,8%; fabricarea substanțelor și a produselor chimice – cu 16,3%; industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații – cu 10,6% ș.a.

Totodată, a avut loc reducerea volumului de producție la alte activități, cum ar fi: fabricarea echipamentelor electrice – cu 19,4%; fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice – cu 13,9%; fabricarea produselor din cauciuc și mase plastic – cu 10,1%; fabricarea produselor din tutun – cu 9,3%; industria metalurgică – cu 8,4%; fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice – cu 6,7% etc.

Sectorul energetic în perioada de raport a marcat o descreștere cu 7,8%, inclusiv la: producția, transportul și distribuția energiei electrice – cu 7,2%; furnizarea de abur și aer condiționat – cu 10,2%.

Producția principalelor produse industriale în întreprinderile, cuprinse în cercetare statistică lunară, se prezintă în următorul tabel:

	Unitatea de măsură	Septembrie 2016		Ianuarie-septembrie 2016	
		cantitatea	în % față de septembrie 2015	cantitatea	în % față de ianuarie-septembrie 2015
Industria extractivă					
ecausin și alte pietre calcaroase pentru cioplit sau pentru construcții cu greutatea specifică ≥ 2,5	mii tone	15,9	90,6	138,3	85,5
alte pietre pentru cioplit sau pentru construcții, exclusiv granit sau gresie	- " -	34,3	53,5	356,7	82,3
pietriș, prundiș, bolovani și silex	- " -	239,2	87,5	1604,4	84,5
Industria alimentară					
carne, inclusiv subproduse de categoria I	tone	1342,0	96,0	10002,3	102,3
carne de pasăre	- " -	2142,9	97,8	18143,4	97,4
mezeluri	- " -	1467,2	94,8	11622,4	93,6
conserve din carne	- " -	42,6	65,0	346,4	88,9
pește uscat, nesărat; uscat și sărat, în saramură, exclusiv afumat și fileu	- " -	301,5	92,6	2318,8	124,4
pește afumat, inclusiv fileuri	- " -	188,9	124,7	1681,2	165,7
sucuri de legume și fructe	mii litri	5524,4	70,7	20454,7	82,5
conserve de legume și fructe	tone	1976,6	158,4	13120,4	126,0
fructe prelucrate și conservate	- " -	1677,7	189,6	5647,0	93,6
lapte și frișcă cu grăsime de pînă la 6%, neconcentrate, neîndulcite	- " -	7533,0	114,7	65916,8	105,2
unt	- " -	470,0	126,1	4432,7	122,5
cașcaval și brînză grase	- " -	168,7	80,1	2033,0	101,7
lapte prins, cremă de lapte prins, iaurt, chefir, smîntînă, lapte acru, lapte acidulat și lapte covăsit	- " -	2792,1	102,3	24885,1	100,1
înghețată și alte forme de gheață comestibilă, cu sau fără cacao	mii litri	1564,9	146,4	15901,2	106,7
făină	tone	5779,9	97,4	41826,1	89,3
crupe, grișuri și aglomerate	- " -	264,1	93,2	2491,5	105,5
produse de cofetărie făinoase	- " -	2593,7	97,5	21097,4	98,7
pîine proaspătă fără adaos de miere, ouă, cașcaval, fructe	- " -	8480,4	98,4	72011,6	95,9
paste făinoase, fără umplutură	- " -	295,3	73,0	3364,1	90,5
produse de cofetărie zaharoase	- " -	1248,0	101,2	9134,2	101,5
rachiuri și lichioruri	100% alcool	235,5	122,4	2216,1	103,4
divin	- " -	118,9	50,6	917,5	65,1
vinuri spumante	mii dal	60,7	129,7	276,9	97,8
vinuri naturale de struguri	- " -	949,4	91,3	7470,4	103,5
vinuri de Porto, Madeira, Sheary, Tokay și alte vinuri speciale avînd o concentrație alcoolică mai mare de 15% vol.	- " -	88,3	de 3,0 ori	380,6	153,9
ape minerale și gazoase	- " -	1192,5	98,9	9714,8	104,2
băuturi nealcoolice	- " -	397,4	72,8	3819,8	70,5
Fabricarea produselor textile					
articole tricotate	mii buc.	1208,7	109,5	11815,1	104,0
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte					
articole de îmbrăcăminte pentru lucru	mii buc.	292,2	102,5	2662,1	100,7
paltoane, impermeabile, canadiene, pelerine și articole similare	- " -	18,6	de 2,6 ori	105,7	de 2,5 ori
sacouri, jachete și blazere	- " -	37,9	62,0	366,9	75,6
pantaloni lungi și scurți, salopete și șorturi	- " -	159,5	de 2,3 ori	1010,3	131,1
fuste și fuste-pantaloni	- " -	14,0	24,3	393,5	140,7
bluze și cămăși pentru femei și fete	- " -	223,0	110,1	1838,0	112,2

	Unitatea de măsură	Septembrie 2016		Ianuarie-septembrie 2016	
		cantitatea	în % față de septembrie 2015	cantitatea	în % față de ianuarie-septembrie 2015
Fabricarea încălțăminteii					
încălțăminte	mii per.	147,8	109,5	1358,5	103,1
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite					
uși plane și ramele lor, pervaze și praguri, din lemn	buc.	306	49,6	3914	68,9
Fabricarea articolelor din hârtie și carton					
cutii și lăzi din hârtie sau cartoane ondulate	tone	798,5	96,5	6808,3	104,8
hârtie și articole din hârtie, de uz gospodăresc	- " -	343,2	77,9	3627,0	91,7
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice					
tuburi și țevi din materiale plastice	tone	150,8	119,5	1146,9	92,8
ferestre, uși, vitralii și cadrele acestora din material plastic	mii buc.	6,2	99,4	50,5	115,7
Producția altor produse din minerale nemetalifere					
sticlă izolantă cu straturi multiple	mii m ²	39,3	95,6	254,2	85,2
sticle și flacoane din sticlă	mil. buc.	15,1	67,5	172,7	101,5
amestecuri uscate de ghips	mii tone	19,7	103,4	152,5	106,3
elemente prefabricate pentru construcții din ciment, beton sau piatră artificială	- " -	34,4	114,6	189,2	96,2
Industria metalurgică					
piese turnate din fontă cenușie	tone	66,9	106,1	480,4	98,1
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații					
uși, ferestre și cadrele lor, praguri, pervazuri, din metale feroase	buc.	45	70,3	501	50,6
uși, ferestre și cadrele lor, praguri, pervazuri, din aluminiu	- " -	1211	74,8	5653	57,6
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat					
energie electrică	mil. kWh	14,0	42,2	545,8	87,1
energie termică	mii Gcal	46,6	182,5	996,3	94,1

Producția industrială, fabricată de către întreprinderile cu genul principal de activitate de industrie, cuprinse în cercetare statistică lunară, pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-septembrie 2016 a evoluat în felul următor:

	Valoarea producției fabricate în prețuri curente, mil. lei	Pondere în total industrie, %	Valoarea producției livrate în prețuri curente, total mil. lei	din care, pe piața externă	
				mil. lei	ponderea în total livrări, %
Industria – total	27413,2	100,0	28176,2	10397,2	36,9
Mun. Chișinău	15488,7	56,5	15503,3	4215,8	27,2
Nord	5646,3	20,6	6065,2	2764,8	45,6
Centru	4595,5	16,8	4609,3	2066,8	44,8
Sud	873,1	3,2	1076,9	656,5	61,0
UTA Găgăuzia	809,6	2,9	921,5	693,3	75,2

Datele în profil pe regiuni de dezvoltare atestă faptul concentrării activităților industriale în proporție de 56,5% în municipiul Chișinău, 20,6% – în regiunea Nord și 16,8% – în regiunea Centru. Regiunea Sud și UTA Găgăuzia dețin cele mai mici ponderi în totalul producției pe țară, respectiv, 3,2% și 2,9%.

În cadrul regiunilor de dezvoltare cea mai mare pondere a producției livrate pe piața externă o dețin întreprinderile situate pe teritoriul UTA Găgăuzia cu 75,2% și cele din regiunea de dezvoltare Sud – cu 61,0%.

3.2. Agricultură

Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile (întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) și gospodăriile populației) în ianuarie-septembrie 2016, conform estimărilor preliminare, a însumat în prețuri curente 20706 mil. lei, constituind 118,9% în prețuri comparabile față de perioada respectivă a anului 2015. Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 28,4% și a producției animaliere - cu 2,4%.

Fitotehnie. Recolta anului curent în gospodăriile de toate categoriile se caracterizează prin majorarea considerabilă a producției vegetale. Așadar, conform datelor preliminare, recolta globală a grâului (în greutate după finisare) a constituit circa 1253 mii tone, sau cu 36% mai mult față de anul 2015, a orzului - circa 250 mii tone (cu 39% mai mult), a culturilor leguminoase pentru boabe – circa 40 mii tone (cu 44% mai mult).

Mersul recoltării în întreprinderile agricole (inclusiv gospodăriile țărănești (de fermier) mari)¹ indică creșterea recoltei medii pe toate principalele culturi agricole, cu excepția cartofilor.

Roada medie la hectar a culturilor agricole, în perioada de recoltare pînă la 1 octombrie 2016 se prezintă prin următoarele date:

	Chintale	2016 în % față de 2015
Cereale și leguminoase boabe – total	35,4	132
din care:		
grâu de toamnă și primăvară ²	35,9	127
orz de toamnă și primăvară ²	33,7	143
porumb pentru boabe	34,6	143
Floarea soarelui ²	19,8	125
Sfeclă de zahăr ²	318,2	116
Rapiță ²	25,4	128
Soia	13,7	176
Cartofi	125,9	93
Legume de câmp	99,5	122
Fructe sămînțoase	100,7	149
Fructe sîmburoase	60,4	107
Struguri – total	63,7	110

Recolta medie a culturilor cerealiere și leguminoase boabe în perioada de referință a constituit 35,4 chintale la 1 hectar sau cu 32% mai mult în comparație cu perioada respectivă a anului 2015, din care a grâului – 35,9 chintale (cu 27%), a orzului – 33,7 chintale (cu 43%) și a porumbului pentru boabe 34,6 chintale (cu 43%). Este în creștere și recolta medie a soiei – cu 76%, a fructelor sămînțoase - cu 49%, a rapiței – cu 28%, a floarei soarelui – cu 25%, a legumelor de câmp - cu 22%, a sfeclei de zahăr – cu 16%, a strugurilor - cu 10% și a fructelor sîmburoase - cu 7%. Totodată, roada medie a cartofilor s-a micșorat cu 7 %.

Analiza roadei medii a culturilor agricole în întreprinderile agricole, (inclusiv gospodăriile țărănești (de fermier) mari)¹ în profil teritorial arată, că cei mai înalți indici la culturile cerealiere și leguminoase pentru boabe au fost înregistrați în regiunea de dezvoltare Sud – 36,0 chintale la 1 hectar (cu 2% mai mult decît în mediu pe țară), în restul regiunilor de dezvoltare roada medie a culturilor cerealiere și leguminoase pentru boabe variază de la 28,3 chintale pînă la 35,8 chintale la 1 hectar.

Cea mai înaltă, față de nivelul mediu pe republică, roadă la un hectar de legume de câmp (de 2,8 ori), de fructe sămînțoase (de 2,4 ori), de fructe sîmburoase (cu 53%) și de rapiță (cu 19%) a fost înregistrată în municipiul Chișinău, în regiunea de dezvoltare Centru – de cartofi (cu 36%), de pomușoare (cu 26%), de leguminoase boabe (cu 8%) și de secară de toamnă și soia (cu cîte 7%), în regiunea de dezvoltare Sud - de struguri (cu 10%), de floarea soarelui (cu 8%), de porumb boabe (cu 7%) și de orz de toamnă (cu 4%), iar în UTA Găgăuzia - de culturi bostănoase alimentare (cu 72%) și de tutun (cu 48%).

¹ Gospodăriile țărănești (de fermier) cu suprafața terenurilor agricole de 50 ha și peste

² În masă fizică la recoltare

Zootehnie. Producția animalieră pe principalele tipuri, conform estimărilor, se caracterizează prin următoarele date:

	Ianuarie-septembrie 2016		
	total	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ponderea (în % față de total)
Producția (creșterea) vitelor și păsărilor (în masă vie) – total, mii tone	150,3	102,8	100
din care:			
întreprinderile agricole ²	55,2	107,8	37,9
gospodăriile populației	95,1	100,0	62,1
Lapte – total, mii tone	390,4	100,3	100
din care:			
întreprinderile agricole ²	18,6	104,6	4,3
gospodăriile populației	371,8	100,1	95,7
Ouă – total, mil. buc.	450,7	109,2	100
din care:			
întreprinderile agricole ²	215,1	125,5	48,1
gospodăriile populației	235,6	97,4	51,9

¹ Reieșind din volumul producției în expresie naturală

² Întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) care au la bilanț animale (ferme)

În ianuarie-septembrie 2016, față de aceeași perioadă a anului precedent, în gospodăriile de toate categoriile a fost înregistrată majorarea producției (creșterea) vitelor și păsărilor (în masă vie) cu 2,8%, care a fost influențată de sporirea producției (creșterii) vitelor și păsărilor (în masă vie) în întreprinderile agricole cu 7,8%, ca rezultat a majorării efectivului mediu de animale și păsări, precum și sporul în greutate a bovinelor și porcinelor. În gospodăriile populației volumul producției (creșterii) vitelor și păsărilor (în masă vie) a rămas la nivelul anului precedent.

În ianuarie-septembrie 2016, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului precedent, în gospodăriile de toate categoriile a fost înregistrată majorarea producției de ouă cu 9,2%, în rezultatul majorării șeptelului de găini ouătoare în întreprinderile agricole cu 28%. Totodată, producția de ouă în gospodăriile populației s-a micșorat cu 2,6%.

Producția de lapte s-a majorat cu 0,3% (în întreprinderile agricole - cu 4,6%, iar în gospodăriile populației a rămas la nivelul anului trecut).

Efectivul de animale pe principalele specii se prezintă astfel:

	La 1 octombrie 2016		Ponderea (în % față de total)
	mii capete	în % față de 1 octombrie 2015	
Bovine – total	190,6	98,0	100,0
din care:			
întreprinderile agricole ¹	17,9	109,4	9,4
gospodăriile populației	172,7	96,9	90,6
din ele vaci – total	127,8	98,2	100,0
din care:			
întreprinderile agricole ¹	5,8	101,1	4,5
gospodăriile populației	122	98,1	95,5
Porcine – total	497,8	99,0	100,0
din care:			
întreprinderile agricole ¹	219,2	108,5	44,1
gospodăriile populației	278,6	92,7	55,9
Ovine și caprine – total	920,4	100,7	100,0
din care:			
întreprinderile agricole ¹	30	102,3	3,3
gospodăriile populației	890,4	100,6	96,7
Păsări (întreprinderile agricole)¹	4608,7	113,8	x

¹ Întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) care au la bilanț animale (ferme)

La 1 octombrie 2016, față de data respectivă a anului trecut, în întreprinderile agricole a fost marcată majorarea efectivelor de bovine– cu 9,4%, în special în regiunea de dezvoltare Centru – cu 37%.

De asemenea, s-a înregistrat o mărire și a efectivului de păsări în întreprinderile agricole – cu 13,8 %, fiind caracterizat de majorarea în regiunile de dezvoltare: Nord – cu 25%, Centru – cu 21% și UTA Găgăuzia – cu 8%. Totodată, în regiunile de dezvoltare mun. Chișinău și Sud efectivul de păsări s-a micșorat respectiv, cu 11% și cu 14%.

Volumul de vânzare a vitelor și păsărilor pentru sacrificare în masă vie în întreprinderile agricole a crescut doar în regiunea de dezvoltare Centru – cu 13% și a scăzut în următoarele regiuni de dezvoltare ale țării: Sud – cu 38%, municipiul Chișinău – cu 21%, Nord – cu 7%, UTA Găgăuzia – cu 1%.

Volumul producției de lapte de vacă în întreprinderile agricole s-a mărit cu 4,2% în rezultatul majorării efectivului de vaci în întreprinderile agricole cu 1,1%. Mărirea producției de lapte de vacă s-a înregistrat în întreprinderile agricole din următoarele regiuni de dezvoltare: Nord – cu 12%, mun. Chișinău – cu 9%, UTA Găgăuzia – cu 4%, Centru – cu 1%. Totodată, volumul producției de lapte de vacă s-a micșorat în regiunea de dezvoltare Sud cu 20%.

Majorarea producției de ouă s-a înregistrat în întreprinderile agricole din toate regiunile de dezvoltare ale țării, cu excepția mun. Chișinău, unde s-a înregistrat o micșorare cu 19 %.

În ianuarie-septembrie 2016, față de aceeași perioadă a anului precedent, în întreprinderile agricole nivelul mortalității porcinelor s-a mărit și a constituit 12,0% (ianuarie-septembrie 2015 – 10,9%) și al ovinelor și caprinelor corespunzător 5,5% și 5,2%. Totodată, nivelul mortalității bovinelor s-a micșorat și a constituit 1,5% (ianuarie-septembrie 2015 – 1,7%).

3.3. Investiții în active materiale pe termen lung

În ianuarie-septembrie 2016 valoarea investițiilor în activele materiale pe termen lung a constituit 9830,2 mil. lei (în prețuri curente). Comparativ cu perioada respectivă a anului precedent, acest indicator a marcat o descreștere cu 17,6% (în prețuri comparabile).

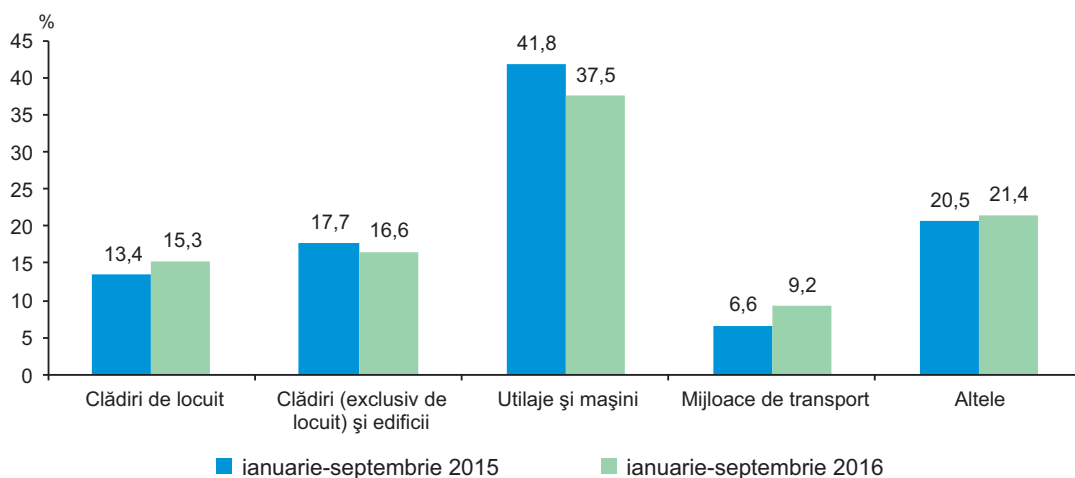
Investiții în active materiale pe tipuri de mijloace fixe. În ianuarie-septembrie 2016 valoarea investițiilor (în prețuri comparabile) s-a diminuat față de perioada respectivă a anului precedent la clădiri de locuit cu 6,0%; clădiri (exclusiv de locuit) și edificii – 22,9%; utilaje, mașini, instalații de transmisie – 26,3%. Valoarea investițiilor în mijloacele de transport a crescut cu 15,1% față de perioada respectivă a anului trecut.

Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe tipuri de mijloace fixe în ianuarie-septembrie 2016, se prezintă astfel:

	Realizări, mil. lei	În % față de:		Informativ: ianuarie- septembrie 2015 în % față de total
		ianuarie- septembrie 2015	total	
Investiții în active materiale pe termen lung – total	9830,2	82,4	100,0	100,0
din care:				
clădiri de locuit	1502,0	94,0	15,3	13,4
clădiri (exclusiv de locuit) și edificii	1627,5	77,1	16,6	17,7
utilaje, mașini, instalații de transmisie	3684,1	73,7	37,5	41,8
mijloace de transport	908,1	115,1	9,2	6,6
altele	2108,5	85,9	21,4	20,5

Din total investiții realizate în ianuarie-septembrie 2016, cea mai mare pondere revine investițiilor în utilaje, mașini, instalații de transmisie, care a constituit 37,5%

Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe tipuri de mijloace fixe

Investiții în active materiale pe surse de finanțare. Pentru realizarea procesului investițional în ianuarie-septembrie 2016 au fost utilizate preponderent mijloacele proprii ale investitorului, care au constituit 6805,2 mil. lei, reprezentând 69,2% din valoarea totală a mijloacelor utilizate pentru realizarea investițiilor.

Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare în ianuarie-septembrie 2016 se prezintă după cum urmează:

	Realizări, mil. lei	În % față de:		Informativ: ianuarie- septembrie 2015 în % față de total
		ianuarie- septembrie 2015	total	
Investiții în active materiale pe termen lung – total	9830,2	82,4	100,0	100,0
din care, finanțate din contul:				
bugetului de stat	334,9	25,5	3,4	11,0
bugetelor unităților administrativ-teritoriale	462,0	82,0	4,7	4,7

	Realizări, mil. lei	În % față de:		Informativ: ianuarie- septembrie 2015 în % față de total
		ianuarie- septembrie 2015	total	
mijloacelor proprii	6805,2	95,2	69,2	59,9
surselor din străinătate	574,5	67,2	5,8	7,2
altor surse	1653,6	80,4	16,9	17,2

În ianuarie-septembrie 2016, pentru asigurarea necesităților investiționale din contul surselor bugetare, au fost utilizate 796,9 mil. lei, ceea ce constituie 8,1% din total investiții.

Locuințe date în exploatare. În ianuarie-septembrie 2016 au fost date în exploatare 2983 locuințe (apartamente și case individuale de locuit) cu suprafața totală de 293,0 mii m², sau cu 16,2% mai puțin față de ianuarie-septembrie 2015.

Datele privind locuințele date în exploatare în ianuarie-septembrie 2016, se prezintă astfel:

	Locuințe, unități	Suprafața totală	
		mii m ²	în % față de ianuarie- septembrie 2015
Total	2983	293,0	83,8
apartamente	2128	167,8	87,9
case individuale de locuit	855	125,2	78,8
din total în:			
mediu urban	2602	241,7	83,8
mediu rural	381	51,3	83,7

Distribuția după mediul de rezidență arată, că din volumul total al locuințelor în mediul urban au fost date în exploatare 2602 locuințe cu suprafața totală de 241,7 mii m² sau cu 16,2% mai puțin față de nivelul înregistrat în ianuarie-septembrie 2015.

Autorizațiile de construire eliberate pentru clădiri. În ianuarie-septembrie 2016, s-au eliberat 2996 autorizații de construire pentru clădiri rezidențiale și nerezidențiale, în scădere cu 9,8% față de ianuarie-septembrie 2015.

Autorizații de construire eliberate pentru clădiri în ianuarie-septembrie 2016, se prezintă după cum urmează:

	Total, număr	În % față de:		Informativ: ianuarie-septembrie 2015 în % față de total
		ianuarie- septembrie 2015	total	
Total	2996	90,2	100,0	100,0
din care pentru clădiri:				
- rezidențiale (inclusiv pentru colectivități)	1770	92,2	59,1	57,7
- nerezidențiale	1226	87,3	40,9	42,3
din total, în:				
mediul urban	1638	87,7	54,7	56,2
mediul rural	1358	93,3	45,3	43,8

Distribuția după mediul de rezidență arată, că din numărul total al autorizațiilor de construire eliberate pentru clădiri, în mediul urban au fost eliberate 1638 autorizații, iar în mediul rural 1358, sau în scădere față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent respectiv cu 12,3% și 6,7%.

Activitatea în antrepriză. În ianuarie-septembrie 2016 volumul lucrărilor executate de organizațiile cu genul principal de activitate „Construcții” a constituit 4587,2 mil. lei sau 90,4% (în prețuri comparabile) față de nivelul înregistrat în perioada respectivă a anului 2015.

Datele privind lucrările de construcții pe elemente de structură și obiecte de construcții în ianuarie-septembrie 2016 se prezintă după cum urmează:

	Realizări, mil. lei	în % față de:		<i>Informativ:</i> ianuarie- septembrie 2015 în % față de total
		ianuarie- septembrie 2015	total	
Volumul lucrărilor de construcții executate – total	4587,2	90,4	100,0	100,0
din care:				
Pe elemente de structură				
construcții noi	2598,8	91,7	56,6	55,9
reparații capitale	873,1	84,7	19,0	20,3
lucrări de întreținere și reparații curente	942,8	93,5	20,6	19,9
alte lucrări	172,5	86,4	3,8	3,9
Pe obiecte de construcții				
clădiri rezidențiale	1363,1	96,3	29,7	27,9
clădiri nerezidențiale	1075,1	86,9	23,4	24,4
construcții ingineresti	1976,5	89,0	43,1	43,8

Pe elemente de structură a lucrărilor executate, predomină efectuarea lucrărilor de construcții noi, realizate în volum de 2598,8 mil. lei, ponderea cărora a constituit 56,6% din volumul total al lucrărilor de construcții executate, fiind în descreștere cu 8,3% față de realizările perioadei respective a anului precedent. Lucrările de reparații capitale și curente au însumat 1815,9 mil. lei. Comparativ cu ianuarie-septembrie 2015 acest volum s-a micșorat cu 10,9% (în prețuri comparabile).

Pe obiecte de construcții, în ianuarie-septembrie 2016 se constată o scădere a volumului lucrărilor executate. La clădirile rezidențiale volumul lucrărilor de construcții a scăzut cu 3,7%, iar la clădirile nerezidențiale și construcțiile ingineresti cu 13,1% și respectiv 11,0% .

3.4. Transporturi

În ianuarie-septembrie 2016 **întreprinderile de transport feroviar, rutier, fluvial și aerian au transportat mărfuri** în volum de 9 664,2 mii tone, sau cu 3,0% mai puțin față de perioada corespunzătoare din anul 2015. Reducerea volumelor de mărfuri transportate a fost înregistrată la întreprinderile de transport feroviar (-26,3%), aerian (-20,8%) și fluvial (-13,3%). **Parcursul mărfurilor** a totalizat 2 805,2 mil. tone-km, cu 1,8% mai puțin comparativ cu cel înregistrat în ianuarie-septembrie 2015. Diminuarea parcursului mărfurilor s-a marcat la întreprinderile de transport fluvial (-31,6%), feroviar (-28,8%) și aerian (-18,8%). Totodată, la întreprinderile de transport rutier s-au marcat creșteri în raport cu ianuarie-septembrie 2015, atât la volumul de mărfuri transportate (+8,7%), cât și la parcursul acestora (+7,7%).

Volumul de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor în ianuarie-septembrie 2016, pe moduri de transport se prezintă astfel:

	Mărfuri transportate		Parcursul mărfurilor	
	mii tone	în % față de ianuarie-septembrie 2015	mil. tone-km	în % față de ianuarie-septembrie 2015
Întreprinderi de transport – total	9664,2	97,0	2805,2	98,2
din care:				
feroviar	2396,0	73,7	531,5	71,2
rutier ¹	7167,9	108,7	2273,0	107,7
fluvial	100,0	86,7	0,2	68,4
aerian	0,3	79,2	0,5	81,2

În ianuarie-septembrie 2016 întreprinderile de transport rutier au transportat 7 167,9 mii tone de mărfuri, cu 8,7% mai mult față de perioada corespunzătoare din anul 2015.

Volumul de mărfuri transportate cu transportul rutier și parcursul mărfurilor în ianuarie-septembrie 2016, pe regiuni de dezvoltare se prezintă astfel:

	Mărfuri transportate		Parcursul mărfurilor	
	mii tone	în % față de ianuarie-septembrie 2015	mil. tone-km	în % față de ianuarie-septembrie 2015
Întreprinderi de transport rutier¹ – total	7167,9	108,7	2273,0	107,7
din care:				
mun. Chișinău	3119,9	97,8	1205,9	99,5
Nord	1587,1	126,1	434,7	132,1
Centru	2115,8	111,0	441,9	111,2
Sud	240,9	130,1	152,5	104,8
UTA Găgăuzia	104,2	de 2,0 ori	38,0	145,8

Ponderi considerabile în volumul total de mărfuri transportate cu transportul rutier revin întreprinderilor din municipiul Chișinău (43,5%), regiunile Nord (22,1%) și Centru (29,5%).

Cu mijloacele de transport feroviar în ianuarie-septembrie 2016 au fost transportate 2 396,0 mii tone de mărfuri, volum inferior celui înregistrat în perioada similară din anul 2015 cu 26,3%. În structura mărfurilor încărcate în vagoane la stațiile de cale ferată din țară ponderi mai mari s-au înregistrat la următoarele grupe de mărfuri: metale feroase și fier vechi – 14,9% (în ianuarie-septembrie 2015 – 10,8%), cereale și produse de panificație – 34,1% (în ianuarie-septembrie 2015 – 38,3%), materiale de construcție și ciment – 10,6% (în ianuarie-septembrie 2015 – 9,2%), petrol și produse petroliere – 8,7% (în ianuarie-septembrie 2015 – 2,8%).

În transportul feroviar s-a majorat durata medie de staționare în stațiile tehnice a vagoanelor de marfă în tranzit, de la 41,89 ore în ianuarie-septembrie 2015 la 46,38 ore în ianuarie-septembrie 2016 și durata medie de staționare a vagoanelor de marfă la operațiile de încărcare-descărcare de la 51,14 ore la 62,37 ore. Durata medie de rotație a vagoanelor de marfă a crescut de la 8,49 zile în ianuarie-septembrie 2015, până la 9,75 zile în ianuarie-septembrie 2016.

¹ Inclusiv întreprinderile cu alte genuri de activitate, care efectuează transportări auto de mărfuri contra plată și dispun de 10 și mai multe autovehicule de marfă proprii sau închiriate

Numărul de pasageri transportați și parcursul pasagerilor în ianuarie-septembrie 2016, pe moduri de transport public se prezintă astfel:

	Pasageri transportați		Parcursul pasagerilor	
	mii pasageri	în % față de ianuarie-septembrie 2015	mil. pasageri-km	în % față de ianuarie-septembrie 2015
Total	183445,5	99,8	4002,4	103,0
din care:				
transportul feroviar	1771,1	69,1	96,0	67,1
autobuze și microbuze	76024,2	99,6	2255,0	106,4
transportul fluvial	109,0	103,8	0,2	107,9
transportul aerian	873,7	100,1	1270,5	101,9
taximetre	3538,5	96,9	75,7	101,7
troleibuze	101129,0	100,8	305,0	100,5

În ianuarie-septembrie 2016, comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2015 s-a micșorat **numărul de pasageri transportați** cu transportul public (-0,2%). Totodată, parcursul pasagerilor a crescut cu 3,0%.

Numărul de pasageri transportați cu autobuze și microbuze și parcursul pasagerilor în ianuarie-septembrie 2016, pe regiuni de dezvoltare se prezintă astfel:

	Pasageri transportați		Parcursul pasagerilor	
	mii pasageri	în % față de ianuarie-septembrie 2015	mil. pasageri-km	în % față de ianuarie-septembrie 2015
Total	76024,2	99,6	2255,0	106,4
din care:				
Mun. Chișinău	46453,6	103,0	1373,4	110,0
Nord	8755,3	89,5	269,2	100,0
Centru	13160,7	96,9	413,7	100,4
Sud	6267,3	98,5	134,6	94,7
UTA Găgăuzia	1387,3	93,8	64,1	135,6

Ponderi semnificative în numărul total de pasageri transportați cu autobuze și microbuze dețin agenții transportatori din municipiul Chișinău (61,1%), regiunile Nord (11,5%), Centru (17,3%) și Sud (8,2%).

3.5. Turism

3.6.1. FRECVENTAREA STRUCTURILOR DE PRIMIRE TURISTICĂ COLECTIVĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE

În ianuarie-septembrie 2016 structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare **au fost frecventate** de 244,6 mii de turiști, din care 155,9 mii de turiști moldoveni (63,7% din total) și 88,7 mii de turiști străini (36,3%). Comparativ cu ianuarie-septembrie 2015 s-a majorat numărul de turiști cazați la structurile de primire turistică colective (+8,6%), pe seama creșterii acestuia la pensiuni turistice și agroturistice de 2,5 ori, hoteluri și moteluri (+25,4%). Totodată, s-a redus numărul de turiști cazați la cămine pentru vizitatori (-21,9%), structuri de odihnă (-20,0%), tabere de vacanță pentru elevi (-9,6%), structuri de întremare (-1,7%).

Numărul de turiști cazați la structurile de primire turistică colective, se prezintă astfel:

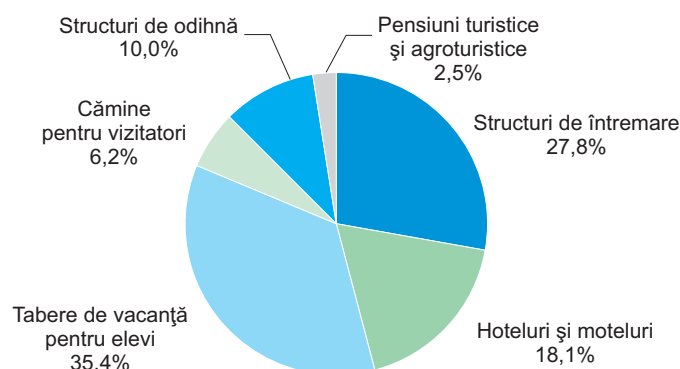
	Ianuarie-septembrie 2016		Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015	
	turiști	din care, nerezidenți	turiști	din care, nerezidenți
TOTAL	244587	88710	108,6	131,8
din care:				
Hoteluri și moteluri	116135	80805	125,4	131,2
Cămine pentru vizitatori	4180	454	78,1	de 2,4 ori
Pensiuni turistice și agroturistice	18494	2003	de 2,5 ori	de 1,5 ori
Structuri de întremare	23786	580	98,3	111,5
Structuri de odihnă (vile turistice, sate de vacanță și alte structuri de odihnă)	34780	4845	80,0	133,8
Tabere de vacanță pentru elevi	47212	23	90,4	34,3

Ponderi mai însemnate în numărul total de turiști străini cazați la structurile de primire turistică colective le-au revenit turiștilor din România (23,9%), Ucraina (13,4%), Federația Rusă (8,1%), Statele Unite ale Americii (7,0%), Germania (4,6%), Italia și Israel (câte 4,2%), Turcia (3,8%), Regatul Unit al Marii Britanii Irlandei de Nord și Polonia (câte 3,2%), Franța (2,0%), Olanda, Austria și Bulgaria (câte 1,6%), Suedia (1,0%), Republica Cehă și Spania (câte 0,9%).

La structurile de primire turistică colective în ianuarie-septembrie 2016 au fost înregistrate 1 222,4 mii de **înnoptări**, cu 3,6% mai puțin comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2015. Micșorarea numărului de înnoptări ale turiștilor este condiționată de diminuarea acestora la tabere de vacanță pentru elevi (-11,7%), structuri de întremare (-5,4%), cămine pentru vizitatori (-4,3%), hoteluri și moteluri (-3,8%). Din numărul total de înnoptări, 85,3% le revine înnoptărilor turiștilor moldoveni și 14,7% - înnoptărilor turiștilor nerezidenți.

În ianuarie-septembrie 2016 durata medie de ședere a unui turist la structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare a constituit 6,0 zile, din care 7,0 zile – pentru turiștii moldoveni și 3,0 zile - pentru turiștii nerezidenți.

Numărul de înnoptări înregistrate la structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, pe tipuri de structuri, în ianuarie-septembrie 2016 (în % față de total înnoptări)

În ianuarie-septembrie 2016 indicele de utilizare netă al capacității de cazare turistică în funcțiune pe total structuri de primire turistică colective a constituit 31,7%, inclusiv la hoteluri și moteluri – 17,4%, cămine pentru vizitatori – 55,0%, pensiuni turistice și agroturistice – 14,1%, structuri de întremare – 64,5%, structuri de odihnă – 19,7%, tabere de vacanță pentru elevi – 39,9%.

3.6.2. TURISMUL ORGANIZAT DE AGENȚIILE DE TURISM ȘI TUROPERATORI

Agențiile de turism și turoperatorii au acordat în ianuarie-septembrie 2016 servicii turistice la 197,9 mii de **turiști și excursioniști**, cu 5,3% mai puțin decât în perioada corespunzătoare din anul 2015. Reducerea numărului de turiști și excursioniști a fost condiționată de micșorarea participanților la turismul receptor (-3,6%) și emițător (-8,4%). Totodată, numărul acestora a fost în creștere la turismul intern cu 13,4%.

Numărul de turiști și excursioniști după scopul vizitelor se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2016		Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015	
	turiști și excursioniști	turiști-zile	turiști și excursioniști	turiști-zile
TOTAL	197924	1361056	94,7	91,3
Turism receptor <i>(primirea cetățenilor străini în țară) – total</i>	10603	33298	96,4	98,5
din care, în scopuri de:				
odihnă, recreare și agrement	7739	19510	113,9	116,9
afaceri și profesionale	1920	5878	58,1	58,8
tratament	518	6617	131,5	122,3
alte scopuri	426	1293	83,9	76,6
Turism emițător <i>(deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate) – total</i>	156858	1127092	91,6	91,7
din care, în scopuri de:				
odihnă, recreare și agrement	155506	1116435	91,4	91,5
afaceri și profesionale	569	2127	124,0	94,4
tratament	782	8500	121,6	131,9
alte scopuri	1	30	1,9	9,8
Turism intern <i>(deplasarea rezidenților Republicii Moldova în interiorul țării, în scop turistic)</i>	30463	200666	113,4	88,6

Din cei 10,6 mii de turiști și excursioniști străini, **care au vizitat Republica Moldova** în ianuarie-septembrie 2016 beneficiind de serviciile agențiilor de turism și turoperatorilor, 73,0% au sosit în scopuri de odihnă, recreare și agrement, 18,1% – de afaceri și profesionale și 4,9% – de tratament.

Numărul de turiști și excursioniști străini, care au vizitat Republica Moldova în ianuarie-septembrie 2016 prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor, se prezintă astfel:

	Turiști și excursioniști străini sosiți în țară	
	total	în % față de total
TOTAL	10603	100,0
din care:		
România	1928	18,2
Federația Rusă	1311	12,4
Germania	1119	10,6
Ucraina	844	8,0
Statele Unite ale Americii	659	6,2
Polonia	486	4,6
Japonia	376	3,5
Italia	349	3,3
Israel	349	3,3
Turcia	348	3,3
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	291	2,7
Olanda	276	2,6
Franța	233	2,2
China	183	1,7

	Turiști și excursioniști străini sosiți în țară	
	total	în % față de total
Danemarca	176	1,7
Finlanda	174	1,6
Bulgaria	149	1,4
Suedia	138	1,3
Austria	99	0,9
Spania	93	0,9
Belgia	88	0,8
Ungaria	87	0,8
Slovenia	75	0,7
Alte țări	772	7,3

În ianuarie-septembrie 2016 prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor **au plecat în străinătate** 156,9 mii de turiști și excursioniști moldoveni, cu 8,4% mai puțin comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2015. Majoritatea cetățenilor moldoveni au plecat în străinătate în scopuri de odihnă, recreare și agrement (99,1%).

Numărul de turiști și excursioniști moldoveni, care au plecat în străinătate în ianuarie-septembrie 2016, beneficiind de serviciile agențiilor de turism și turoperatorilor se prezintă astfel:

	Turiști și excursioniști moldoveni plecați în străinătate	
	total	în % față de total
TOTAL	156858	100,0
din care:		
Turcia	53113	33,9
Bulgaria	45945	29,3
Grecia	22480	14,3
România	17584	11,2
Ucraina	3984	2,5
Montenegro	2243	1,5
Spania	2082	1,3
Italia	1562	1,0
Republica Cehă	827	0,5
Ungaria	678	0,4
Austria	636	0,4
Egipt	577	0,4
Emiratele Arabe Unite	573	0,4
Federația Rusă	430	0,3
Franța	392	0,3
Israel	355	0,2
China	353	0,2
Germania	343	0,2
Thailanda	226	0,1
Cipru	222	0,1
Croația	203	0,1
Insulele Maldive	177	0,1
Statele Unite ale Americii	137	0,1
Alte țări	1736	1,1

3.6.3. SOSIRILE VIZITATORILOR STRĂINI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI PLECĂRILE VIZITATORILOR MOLDOVENI ÎN STRĂINĂTATE, ÎNREGISTRATE LA PUNCTELE DE TRECERE ALE FRONTIEREI DE STAT

În ianuarie-septembrie 2016 **numărul de sosiri a vizitatorilor străini în Republica Moldova***, înregistrate la punctele de trecere a frontierei de stat a fost de 2,8 milioane, cu 33,4% mai mult decât în perioada corespunzătoare din anul 2015. Din numărul total de sosiri a vizitatorilor străini în Republica Moldova cele mai multe au fost înregistrate din România (53,9%), Ucraina (29,1%) Federația Rusă (7,7%), Bulgaria (1,6%), Italia (1,0%), Germania (0,7%), Israel, Turcia și Statele și Unite ale Americii (cîte 0,6%), Belarus și Polonia (cîte 0,4%), Portugalia (0,3%). Vizitatorii străini au preferat să călătorească cu mijloace de transport auto (83,6% din numărul total de sosiri), aerian (14,6%) și feroviar (1,7%).

Numărul de plecări a vizitatorilor moldoveni în străinătate*, înregistrate la punctele de trecere a frontierei de stat, în ianuarie-septembrie 2016 a fost de 4,5 milioane, cu 3,9% mai mult comparativ cu perioada similară din anul 2015. Mijloacele de transport auto au fost cele mai des utilizate pentru plecările în străinătate a vizitatorilor moldoveni, reprezentând 87,9% din numărul total de plecări.

Sosirile vizitatorilor străini în Republica Moldova și plecările vizitatorilor moldoveni în străinătate, în ianuarie-septembrie 2016, divizate pe mijloace de transport se prezintă astfel:

	Total	din care cu mijloacele de transport:			
		auto	aerian	feroviar	fluvial
Sosirile vizitatorilor străini în Republica Moldova	2792763	2333373	408810	48808	1772
din care:					
România	1505645	1394476	101779	9025	365
Ucraina	813138	762036	31138	19680	284
Federația Rusă	215953	45487	156136	14289	41
Bulgaria	45611	41953	3581	66	11
Italia	29268	9359	19833	76	-
Germania	19744	9293	9403	247	801
Israel	17417	6620	10606	191	-
Turcia	16967	6271	10596	50	50
Statele Unite ale Americii	15607	4505	10807	291	4
Belarus	11907	7320	1284	3303	-
Polonia	10926	7959	2918	48	1
Portugalia	9488	5520	3937	31	-
Alte țări	81092	32574	46792	1511	215
Plecările vizitatorilor moldoveni în străinătate	4505289	3961355	429063	114842	29

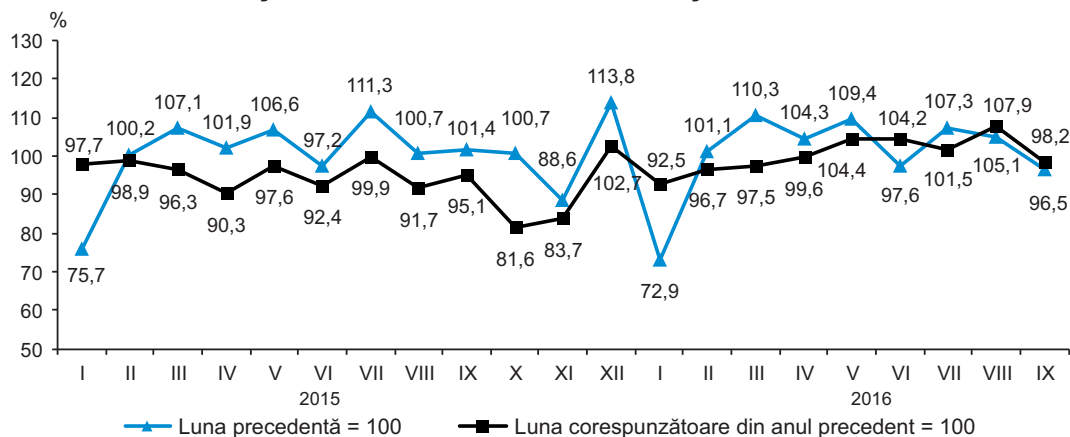
* „**Sosiri**” reprezintă numărul de traversări ale frontierei de stat de către cetățenii străini la intrarea în Republica Moldova.

„**Plecări**” reprezintă numărul de traversări ale frontierei de stat de către cetățenii Republicii Moldova la ieșirea din țară.

3.6. Cifra de afaceri în comerț și servicii

În luna septembrie 2016 **cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) a înregistrat o scădere de 3,5% (în prețuri comparabile) față de luna precedentă și de 1,8%, comparativ cu luna septembrie 2015.

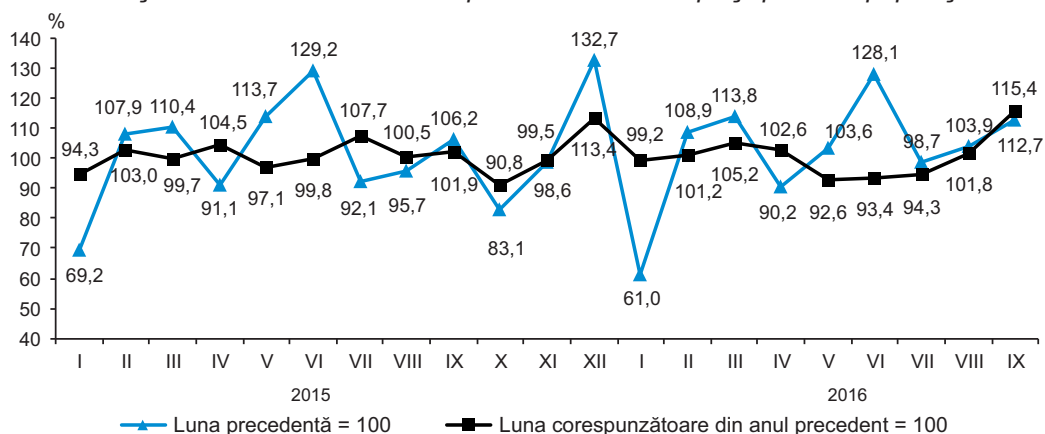
Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul

În ianuarie-septembrie 2016 **cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) s-a majorat cu 0,4% (în prețuri comparabile) față de perioada corespunzătoare din anul 2015.

În luna septembrie 2016 **cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației** a fost în creștere cu 12,7% (în prețuri comparabile) față de luna precedentă și cu 15,4% – comparativ cu luna septembrie 2015.

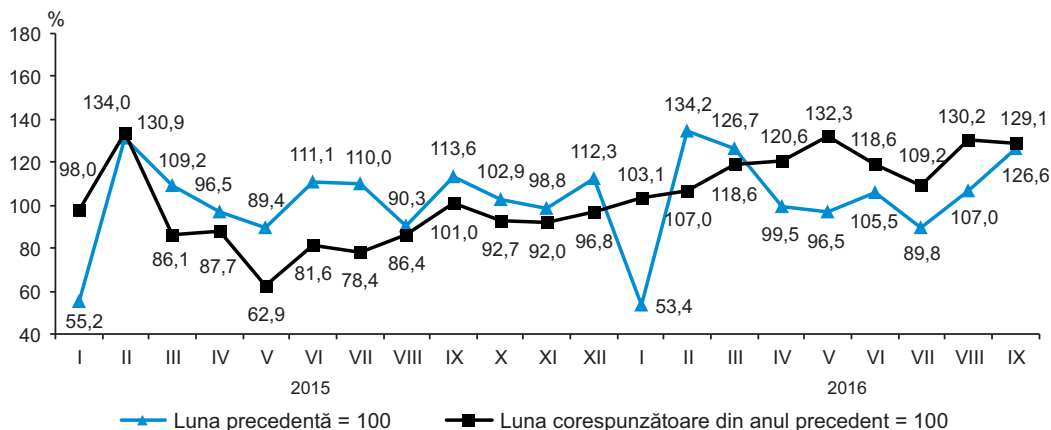
Evoluția lunară a cifrei de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației

În ianuarie-septembrie 2016 **cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației** a crescut cu 0,4% (în prețuri comparabile) față de aceeași perioadă din anul 2015.

În luna septembrie 2016 **cifra de afaceri din comerțul cu autovehicule și motocicletele** a înregistrat o creștere de 26,6% (în prețuri curente) față de luna precedentă și de 29,1% - comparativ cu luna septembrie 2015.

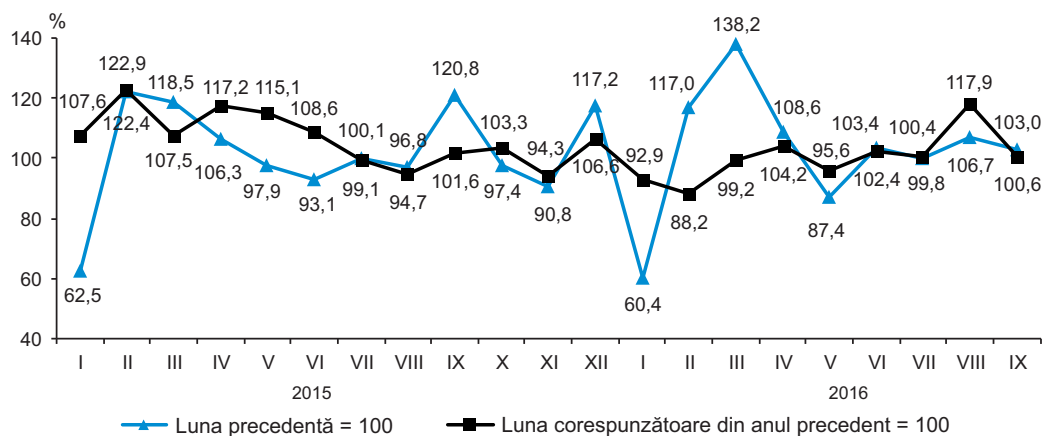
Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor

În ianuarie-septembrie 2016 **cifra de afaceri din comerțul cu autovehicule și motocicletele** s-a majorat cu 19,3% (în prețuri curente) față de perioada similară din anul 2015.

În luna septembrie 2016 **cifra de afaceri din comerțul cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) a fost în creștere cu 3,0% (în prețuri curente) față de luna precedentă și cu 0,6% - comparativ cu luna septembrie 2015.

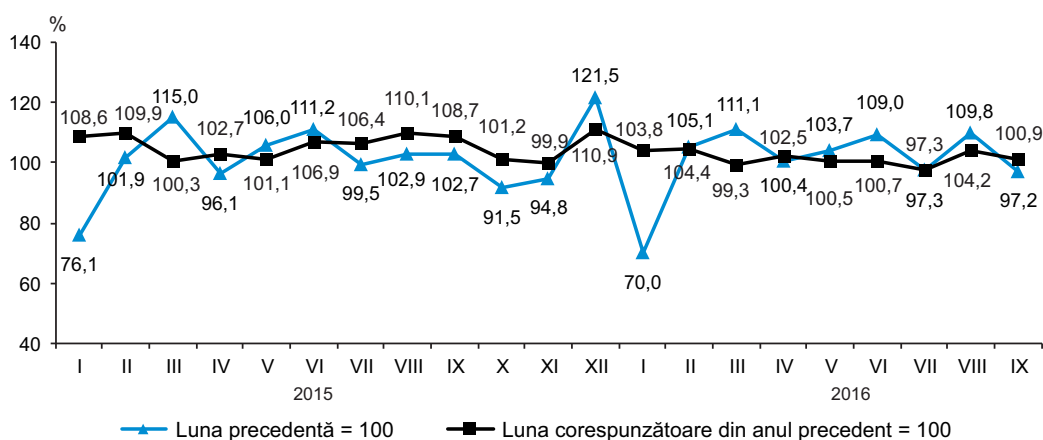
Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata

În ianuarie-septembrie 2016 **cifra de afaceri din comerțul cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) s-a majorat cu 0,5% (în prețuri curente), comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2015.

În luna septembrie 2016 **cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate, în principal întreprinderilor** s-a micșorat cu 2,8% (în prețuri curente) față de luna precedentă, iar comparativ cu luna septembrie 2015 a fost în creștere cu 0,9%.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri pentru serviciile de piață prestate, în principal întreprinderilor

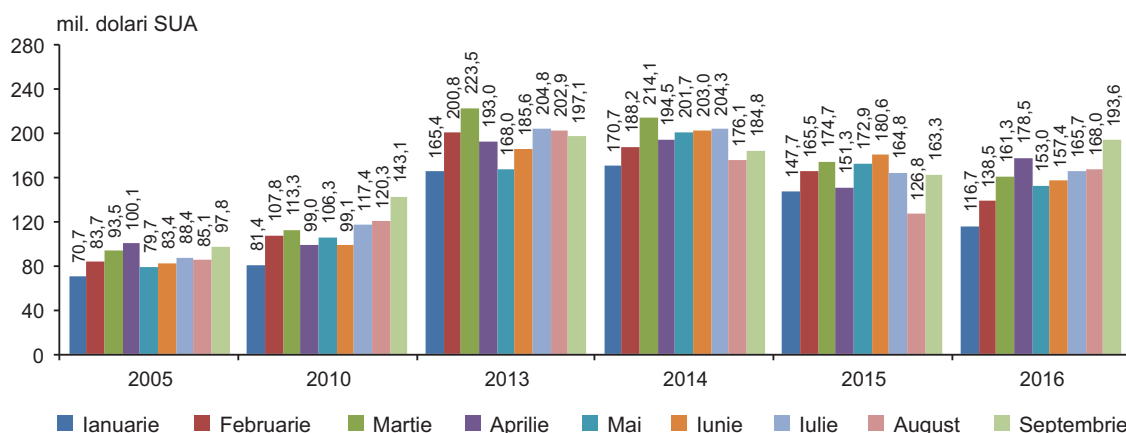

În ianuarie-septembrie 2016 **cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate, în principal întreprinderilor** s-a majorat cu 1,4% (în prețuri curente) față de aceeași perioadă din anul 2015.

3.7. Comerț exterior

Exporturile de mărfuri realizate în luna septembrie 2016 s-au cifrat la 193,6 mil. dolari SUA, cu 15,2% mai mult față de luna precedentă și cu 18,5% - comparativ cu luna septembrie 2015.

Evoluția lunară a exporturilor

În ianuarie-septembrie 2016 **exporturile de mărfuri** au totalizat 1 432,7 mil. dolari SUA, volum inferior celui realizat în perioada similară din anul 2015 cu 1,0%.

Exporturile de mărfuri autohtone au constituit 913,4 mil. dolari SUA (63,8% din total exporturi), fiind în scădere cu 3,6% față de perioada corespunzătoare din anul 2015, care a determinat reducerea pe total exporturi cu 2,4%.

Reexporturile de mărfuri străine au însumat 519,3 mil. dolari SUA (36,2% din total exporturi), majorându-se cu 3,9% comparativ cu ianuarie-septembrie 2015. Reexporturile de mărfuri după prelucrare au deținut 23,5% în total exporturi, iar reexporturile de mărfuri clasice, care nu au suferit transformări esențiale – 12,7%.

Exporturile structurate pe principalele țări de destinație a mărfurilor și grupe de țări

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a țărilor, grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
EXPORT – total	1 432,7	99,0	100,0	100,0	-16,7	-1,0
din care:						
Țările Uniunii Europene (UE-28)	914,5	101,7	62,1	63,8	-0,3	1,1
România	355,7	106,8	23,0	24,8	1,0	1,6
Italia	142,3	94,9	10,4	9,9	-2,0	-0,5
Germania	91,0	105,2	6,0	6,4	-1,0	0,3
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	89,2	82,1	7,5	6,2	2,0	-1,3
Polonia	49,2	109,6	3,1	3,4	-0,1	0,3
Bulgaria	44,8	de 2,2 ori	1,4	3,1	-0,5	1,7
Franța	29,4	103,0	2,0	2,1	0,3	0,1
Republica Ceha	21,7	105,1	1,4	1,5	0,0	0,1
Olanda	18,9	98,2	1,3	1,3	0,3	0,0
Austria	16,8	116,0	1,0	1,2	0,0	0,2
Grecia	16,7	94,0	1,2	1,2	-0,2	-0,1
Belgia	7,0	102,8	0,5	0,5	-0,1	0,0
Slovacia	5,5	84,9	0,5	0,4	0,0	-0,1
Lituania	5,3	84,1	0,4	0,4	-0,3	-0,1
Ungaria	4,9	149,0	0,2	0,3	-0,1	0,1
Spania	4,2	52,8	0,6	0,3	0,0	-0,3
Letonia	3,6	40,2	0,6	0,3	0,2	-0,4

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a țărilor, grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Estonia	2,7	97,4	0,2	0,2	0,0	0,0
Cipru	2,5	37,9	0,5	0,2	0,1	-0,3
Danemarca	1,0	56,4	0,1	0,1	0,1	-0,1
Suedia	0,6	28,1	0,2	0,0	0,0	-0,1
Finlanda	0,4	de 5,2 ori	0,0	0,0	0,0	0,0
Slovenia	0,4	128,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Țările CSI	300,9	82,1	25,3	21,0	-11,7	-4,5
Federația Rusă	168,2	96,5	12,0	11,7	-9,8	-0,4
Belarus	77,9	77,3	7,0	5,5	0,2	-1,6
Ucraina	36,2	116,3	2,2	2,5	-3,0	0,4
Kazahstan	9,3	18,6	3,4	0,7	1,3	-2,8
Uzbekistan	3,3	72,1	0,3	0,2	-0,1	-0,1
Azerbaidjan	2,8	123,9	0,2	0,2	-0,1	0,0
Kîrgîzstan	1,4	111,3	0,1	0,1	-0,1	0,0
Turkmenistan	0,9	74,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Armenia	0,6	77,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Tadjikistan	0,3	60,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Celelalte țări ale lumii	217,3	119,4	12,6	15,2	-4,7	2,4
Turcia	44,6	100,0	3,1	3,1	-2,2	0,0
Elveția	25,5	87,5	2,0	1,8	-0,4	-0,3
Irak	24,7	de 2,6 ori	0,7	1,7	0,1	1,0
Statele Unite ale Americii	12,4	72,1	1,2	0,9	-0,1	-0,3
Georgia	11,7	81,6	1,0	0,8	-0,2	-0,2
China	10,7	de 1,9 ori	0,4	0,7	0,0	0,3
Liban	8,7	155,0	0,4	0,6	0,0	0,2
Malaysia	8,0	de 3,5 ori	0,2	0,6	-0,1	0,4
Israel	5,7	de 3,9 ori	0,1	0,4	0,0	0,3
Egipt	4,1	de 8,1 ori	0,0	0,3	-0,1	0,2
Indonezia	3,4	59,5	0,4	0,2	0,1	-0,2
Siria	3,3	111,6	0,2	0,2	0,1	0,0
Myanmar	3,1	de 6,8 ori	0,0	0,2	0,0	0,2
Macedonia	3,0	de 2,3 ori	0,1	0,2	0,0	0,1
Iordania	2,6	de 4,8 ori	0,0	0,2	0,0	0,1
Serbia	2,1	109,5	0,1	0,1	0,0	0,0
Canada	1,8	97,9	0,1	0,1	0,1	0,0
India	1,7	de 7,5 ori	0,0	0,1	0,0	0,1
Bangladesh	1,4	de 2,6 ori	0,0	0,1	0,0	0,1
Taiwan, provincie a Chinei	1,2	127,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Arabia Saudită	1,1	de 3,4 ori	0,0	0,1	0,0	0,1
Vietnam	1,1	156,1	0,0	0,1	-0,1	0,0
Iran	0,9	de 2,2 ori	0,0	0,1	0,0	0,0
Bosnia și Herțegovina	0,8	143,6	0,0	0,1	0,0	0,0
Libia	0,8	de 10,4 ori	0,0	0,1	-0,1	0,0
Pakistan	0,8	132,5	0,0	0,1	-0,4	0,0
Emiratele Arabe Unite	0,7	91,5	0,1	0,0	0,0	0,0
Japonia	0,6	54,9	0,1	0,0	0,0	0,0
Nigeria	0,6	115,7	0,0	0,0	-0,1	0,0
Cambodjia	0,5	de 4,1 ori	0,0	0,0	x	0,0
Norvegia	0,5	102,8	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ În prețuri curente

Exporturile de mărfuri destinate țărilor Uniunii Europene (UE-28) au însumat 914,5 mil. dolari SUA (cu 1,7% mai mult față de ianuarie-septembrie 2015), deținând o cotă de 63,8% în total exporturi (62,1% – în ianuarie-septembrie 2015).

Țările CSI au fost prezente în **exporturile Moldovei** cu o pondere de 21,0% (25,3% - în ianuarie-septembrie 2015), ce corespunde unei valori de 300,9 mil. dolari SUA. Exporturile de mărfuri către aceste țări s-au micșorat cu 17,9%, comparativ cu ianuarie-septembrie 2015.

Analiza evoluției **exporturilor pe țări** în ianuarie-septembrie 2016, comparativ cu perioada similară din anul 2015, relevă **reducerea livrărilor** către Kazahstan (-81,4%), Belarus (-22,7%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (-17,9%), Italia (-5,1%), Federația Rusă (-3,5%), Letonia (-59,8%), Elveția (-12,5%), Statele Unite ale Americii (-27,9%), Spania (-47,2%), Cipru (-62,1%), Georgia (-18,4%), Indonezia (-40,5%), Grecia (-6,0%), Slovacia (-15,1%), Lituania (-15,9%), Uzbekistan (-27,9%), Danemarca (-43,6%) și Suedia (-71,9%), care a influențat la diminuarea pe total exporturi cu 9,2%.

În același timp, **s-au majorat exporturile** către Bulgaria (de 2,2 ori), România (+6,8%), Irak (de 2,6 ori), Ucraina (+16,3%), Malaysia (de 3,5 ori), Germania (+5,2%), Polonia (+9,6%), China (de 1,9 ori), Israel (de 3,9 ori), Austria (+16,0%), Liban (+55,0%), Egipt (de 8,1 ori), Myanmar (de 6,8 ori), Franța (+3,0%), Republica Cehă (+5,1%), Ungaria (+49,0%), Macedonia (de 2,3 ori), Iordania (de 4,8 ori), India (de 7,5 ori), Bangladesh (de 2,6 ori) și Arabia Saudită (de 3,4 ori), atenuând astfel scăderea pe total exporturi cu 7,9%.

*Exporturile structurate pe grupe de mărfuri,
conform Clasificării Standard de Comerț Internațional*

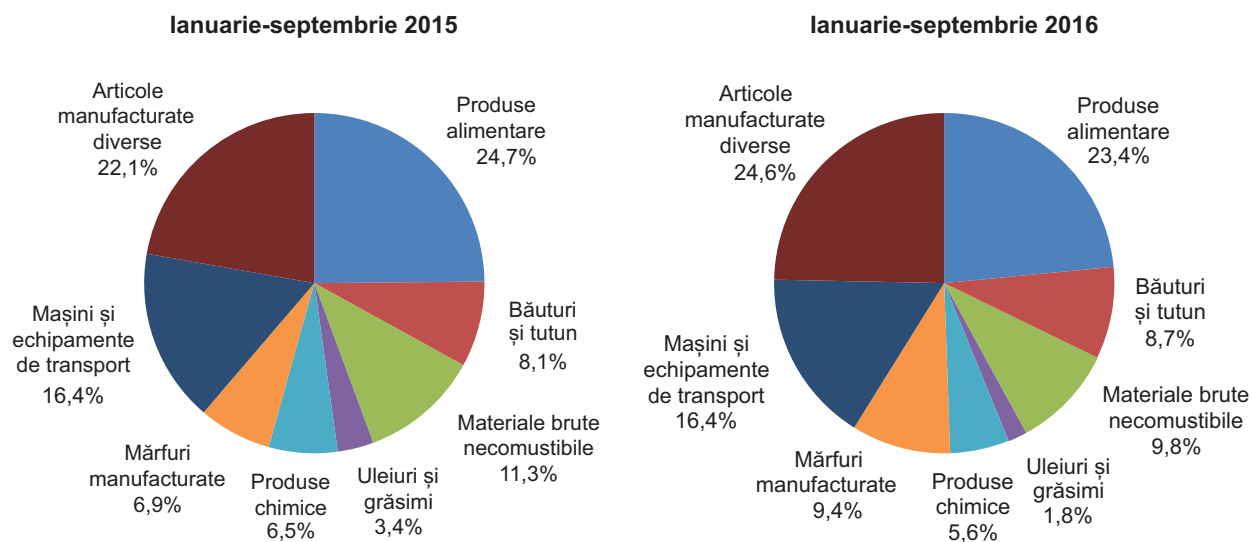
	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
EXPORT – total	1 432,7	99,0	100,0	100,0	-16,7	-1,0
din care:						
Produse alimentare și animale vii	334,9	93,7	24,7	23,4	-4,8	-1,6
Animale vii	7,5	de 2,3 ori	0,2	0,5	-0,1	0,3
Carne și preparate din carne	4,8	97,6	0,3	0,3	-1,3	0,0
Produse lactate și ouă de păsări	14,7	145,8	0,7	1,0	-0,1	0,3
Cereale și preparate pe bază de cereale	129,4	122,9	7,3	9,0	-2,9	1,7
Legume și fructe	123,2	71,3	12,0	8,6	0,3	-3,4
Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	36,1	82,4	3,0	2,5	-0,4	-0,5
Cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora	5,4	111,3	0,4	0,4	0,0	0,0
Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	8,6	79,8	0,7	0,6	-0,3	-0,2
Produse și preparate alimentare diverse	5,2	de 3,3 ori	0,1	0,4	0,0	0,2
Băuturi și tutun	124,4	105,7	8,1	8,7	-1,6	0,5
Băuturi (alcoolice și nealcoolice)	115,1	106,3	7,5	8,0	-1,4	0,5
Tutun brut și prelucrat	9,3	99,2	0,6	0,7	-0,2	0,0
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	140,7	85,8	11,3	9,8	0,1	-1,6
Piei crude, piei tăbăcite și blănuri brute	2,7	90,2	0,2	0,2	-0,1	0,0
Semințe și fructe oleaginoase	118,8	91,7	8,9	8,3	0,7	-0,7
Lemn și plută	1,5	89,7	0,1	0,1	0,0	0,0
Pastă de hîrtie și deșeuri de hîrtie	1,9	133,6	0,1	0,1	0,0	0,0
Fibre textile (cu excepția lînii în fuior și a lînii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)	0,7	19,5	0,3	0,0	0,1	-0,2
Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	5,5	98,2	0,4	0,4	-0,3	0,0

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Mineruri metalifere și deșeuri de metale	8,3	56,1	1,0	0,6	-0,3	-0,5
Alte materii brute de origine animală sau vegetală	1,2	47,3	0,2	0,1	0,1	-0,1
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	4,3	50,3	0,6	0,3	-0,3	-0,3
Petrol, produse petroliere și produse înrudite	4,3	50,6	0,6	0,3	-0,2	-0,3
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	26,2	52,8	3,4	1,8	-0,5	-1,6
Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	26,1	52,6	3,4	1,8	-0,4	-1,6
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	79,9	85,7	6,5	5,6	-2,3	-0,9
Produse chimice organice	11,6	de 4,4 ori	0,2	0,8	0,0	0,6
Produse chimice anorganice	0,7	de 4,6 ori	0,0	0,0	0,0	0,0
Produse tanante și colorante	1,2	121,6	0,1	0,1	0,0	0,0
Produse medicinale și farmaceutice	30,0	57,6	3,6	2,1	-2,4	-1,5
Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	28,9	95,7	2,1	2,0	0,0	-0,1
Materiale plastice sub forme primare	2,7	66,6	0,3	0,2	0,1	-0,1
Materiale plastice prelucrate	2,3	de 1,6 ori	0,1	0,2	-0,1	0,1
Alte materiale și produse chimice	2,5	de 1,6 ori	0,1	0,2	0,1	0,1
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	134,0	134,6	6,9	9,4	-2,2	2,4
Piele, altă piele și blană prelucrate	1,4	152,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Cauciuc prelucrat	10,8	137,9	0,5	0,8	0,0	0,2
Articole din lemn (exclusiv mobilă)	6,1	133,5	0,3	0,4	0,0	0,1
Hîrtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hîrtie sau din carton	5,0	100,3	0,3	0,4	-0,3	0,0
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	56,8	154,0	2,6	4,0	-0,7	1,4
Articole din minerale nemetalice	27,2	105,5	1,8	1,9	-0,9	0,1
Fier și oțel	2,8	de 1,6 ori	0,1	0,2	-0,1	0,1
Metale neferoase	1,7	66,8	0,2	0,1	0,0	-0,1
Articole prelucrate din metal	22,2	de 1,6 ori	1,0	1,5	-0,2	0,6
Mașini și echipamente pentru transport	235,2	99,3	16,4	16,4	-0,7	-0,1
Mașini generatoare de putere și echipamentele lor	1,9	33,5	0,4	0,1	0,0	-0,2
Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	6,9	89,1	0,5	0,5	-0,1	-0,1
Mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor	1,4	85,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini	22,3	88,7	1,7	1,5	-0,3	-0,2
Mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor	2,0	de 3,1 ori	0,1	0,1	0,0	0,1

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	2,4	82,9	0,2	0,2	0,0	0,0
Mașini și aparate electrice și părți ale acestora (inclusiv echivalente neelectrice ale mașinilor și aparaturii de uz casnic)	179,9	100,3	12,4	12,6	-0,3	0,0
Vehicule rutiere (inclusiv vehicule cu pernă de aer)	18,0	de 2,0 ori	0,6	1,3	-0,3	0,6
Alte echipamente de transport	0,4	7,1	0,4	0,0	0,3	-0,3
Articole manufacturate diverse	352,8	110,1	22,1	24,6	-4,4	2,2
Construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat	3,7	de 1,6 ori	0,1	0,3	0,0	0,1
Mobilă și părțile ei	90,7	128,9	4,9	6,3	-0,6	1,4
Articole de voiaj; sacoșe și similare	10,7	95,2	0,8	0,7	-0,2	0,0
Îmbrăcăminte și accesorii	185,2	106,1	12,1	12,9	-2,6	0,7
Încălțăminte	22,3	122,8	1,2	1,6	-0,5	0,3
Instrumente și aparate profesionale, științifice și de control	17,9	95,8	1,3	1,2	-0,2	-0,1
Aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii	1,5	116,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Alte articole diverse	20,8	87,0	1,6	1,5	-0,3	-0,2

¹ În prețuri curente

Structura exporturilor pe grupe de mărfuri

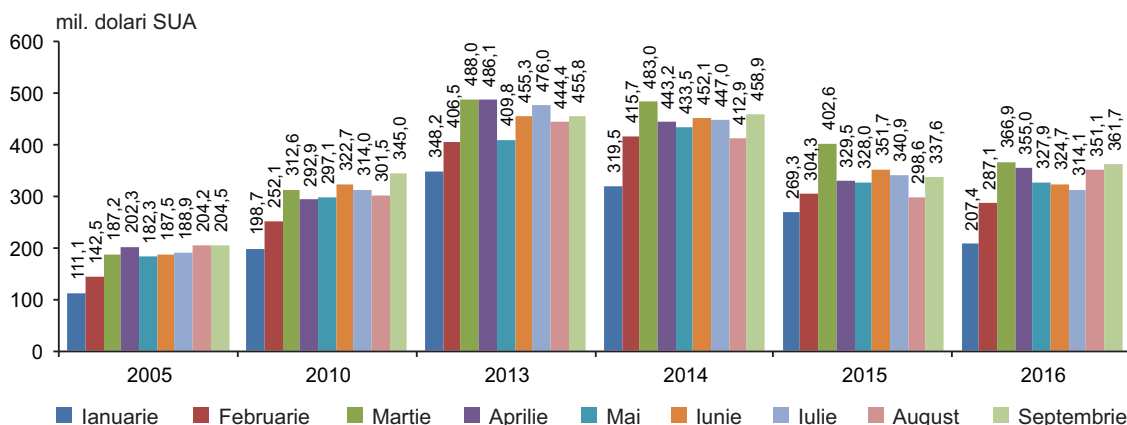

În ianuarie-septembrie 2016, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2015 **s-au micșorat exporturile** de legume și fructe (-28,7%), grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate (-47,4%), produse medicinale și farmaceutice (-42,4%), semințe și fructe oleaginoase (-8,3%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (-17,6%), minereuri metalifere și deșeuri de metale (-43,9%), petrol, produse petroliere și produse înrudite (-49,4%), hrană destinată animalelor (-20,2%), fibre textile (-80,5%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale (-11,3%), mașini generatoare de putere și echipamentele lor (-66,5%), influențând astfel la diminuarea pe total exporturi cu 9,3%.

Totodată, **s-au marcat creșteri la exporturile** de cereale și preparate pe bază de cereale (+22,9%), mobilă și părțile ei (+28,9%), fire, țesături și articole textile (+54,0%), îmbrăcăminte și accesorii (+6,1%), articole prelucrate din metal (de 1,6 ori), vehicule rutiere (de 2,0 ori), produse chimice organice (de 4,4 ori), băuturi alcoolice și nealcoolice (+6,3%), încălțăminte (+22,8%), produse lactate și ouă de păsări (+45,8%), animale vii (de 2,3 ori), cauciuc prelucrat (+37,9%), care au atenuat scăderea pe total exporturi cu 8,6%.

Importurile de mărfuri realizate în luna septembrie 2016 au însumat 361,7 mil. dolari SUA, cu 3,0% mai mult față de luna anterioară și cu 7,1% - comparativ cu luna septembrie 2015.

Evoluția lunară a importurilor

În ianuarie-septembrie 2016 **importurile de mărfuri** au totalizat 2 895,9 mil. dolari SUA, volum inferior celui realizat în perioada corespunzătoare din anul 2015 cu 2,2%.

Importurile structurate pe principalele țări de origine a mărfurilor și grupe de țări

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a țărilor, grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
IMPORT – total	2 895,9	97,8	100,0	100,0	-23,4	-2,2
din care:						
Țările Uniunii Europene (UE-28)	1 435,2	98,2	49,3	49,6	-11,7	-0,9
România	395,4	90,4	14,8	13,7	-4,3	-1,4
Germania	230,9	97,3	8,0	8,0	-2,1	-0,2
Italia	207,4	102,3	6,8	7,2	-1,6	0,1
Polonia	93,3	105,3	3,0	3,2	-0,7	0,2
Franța	68,5	112,2	2,1	2,4	-0,2	0,2
Ungaria	59,1	115,6	1,7	2,0	-0,4	0,3
Austria	56,8	81,5	2,3	2,0	-0,4	-0,4
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	46,2	118,5	1,3	1,6	-0,3	0,2
Bulgaria	42,4	88,9	1,6	1,5	-0,2	-0,2
Republica Cehă	39,1	106,2	1,2	1,3	-0,3	0,1
Spania	36,2	111,3	1,1	1,2	-0,1	0,1
Olanda	30,8	98,6	1,1	1,1	-0,3	0,0
Belgia	22,8	90,0	0,9	0,8	-0,1	-0,1
Grecia	14,1	95,2	0,5	0,5	-0,4	0,0
Slovacia	13,4	126,0	0,4	0,5	-0,1	0,1
Suedia	12,7	113,1	0,4	0,4	-0,1	0,0
Slovenia	11,4	96,8	0,4	0,4	-0,1	0,0
Lituania	10,4	137,1	0,2	0,4	0,0	0,1
Portugalia	9,6	de 1,8 ori	0,2	0,3	0,0	0,1
Finlanda	9,3	92,3	0,3	0,3	0,0	0,0
Danemarca	8,3	73,8	0,4	0,3	0,0	-0,1

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a țărilor, grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Letonia	6,1	113,3	0,2	0,2	0,0	0,0
Irlanda	3,9	81,8	0,2	0,1	0,0	0,0
Estonia	3,3	71,5	0,1	0,1	0,0	0,0
Luxemburg	1,7	99,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Croația	1,3	121,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Cipru	0,5	77,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Malta	0,3	de 1,8 ori	0,0	0,0	0,0	0,0
Țările CSI	729,2	98,2	25,1	25,2	-7,7	-0,4
Federația Rusă	371,4	96,5	13,0	12,8	-2,6	-0,4
Ucraina	279,3	101,1	9,3	9,7	-3,7	0,1
Belarus	72,8	123,5	2,0	2,5	-1,2	0,5
Kazahstan	2,6	28,6	0,3	0,1	-0,3	-0,2
Uzbekistan	2,2	21,0	0,4	0,1	0,0	-0,3
Azerbaidjan	0,6	x	0,0	0,0	0,0	0,0
Celelalte țări ale lumii	731,5	96,5	25,6	25,2	-4,0	-0,9
China	279,7	104,0	9,1	9,7	-1,9	0,4
Turcia	197,9	91,1	7,3	6,8	-0,1	-0,7
Statele Unite ale Americii	40,7	110,3	1,2	1,4	-0,5	0,1
Japonia	20,8	56,9	1,2	0,7	0,4	-0,5
Elveția	20,4	85,0	0,8	0,7	-0,2	-0,1
Coreea de Sud	17,1	89,9	0,6	0,6	-0,3	-0,1
India	17,1	85,4	0,7	0,6	-0,2	-0,1
Vietnam	14,7	de 1,8 ori	0,3	0,5	-0,1	0,2
Serbia	13,2	115,9	0,4	0,5	-0,1	0,1
Taiwan, provincie a Chinei	10,7	127,3	0,3	0,4	-0,1	0,1
Israel	9,3	45,7	0,7	0,3	0,1	-0,4
Ecuador	7,0	124,3	0,2	0,2	0,0	0,0
Argentina	4,8	115,4	0,1	0,2	-0,1	0,0
Malaysia	4,8	83,9	0,2	0,2	-0,1	0,0
Macedonia	4,5	de 3,8 ori	0,0	0,2	0,0	0,1
Bangladesh	4,2	99,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Norvegia	4,2	96,1	0,1	0,1	-0,1	0,0
Indonezia	3,6	108,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Islanda	3,6	de 1,8 ori	0,1	0,1	0,0	0,1
Thailanda	3,5	93,0	0,1	0,1	-0,1	0,0
Egipt	3,2	75,8	0,1	0,1	-0,1	0,0
Brazilia	3,1	69,5	0,1	0,1	-0,2	0,0
Canada	2,6	111,3	0,1	0,1	-0,1	0,0
Hong Kong, Ras A Chinei	2,6	96,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Mexic	2,6	104,9	0,1	0,1	0,0	0,0
Africa de Sud	2,4	73,5	0,1	0,1	0,0	0,0
Maroc	2,3	de 2,7 ori	0,0	0,1	0,0	0,0
Iordania	1,6	de 3,4 ori	0,0	0,1	0,0	0,0
Pakistan	1,6	61,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Filipine	1,2	129,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Singapore	1,2	70,5	0,1	0,0	0,0	0,0
Iran	1,1	152,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Chile	1,0	100,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Georgia	1,0	69,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Bosnia și Herțegovina	0,9	90,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Costa Rica	0,9	91,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Liban	0,9	de 2,0 ori	0,0	0,0	0,0	0,0

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a țărilor, grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Cote D'Ivoire	0,8	60,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Emiratele Arabe Unite	0,8	118,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Sri Lanka	0,8	52,6	0,1	0,0	0,0	0,0
Cambodjia	0,7	145,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ins. Faroe	0,7	40,7	0,1	0,0	0,0	0,0
Uruguay	0,7	83,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Columbia	0,6	de 2,1 ori	0,0	0,0	0,0	0,0
San Marino	0,6	de 9,5 ori	0,0	0,0	0,0	0,0
Tunisia	0,6	40,9	0,1	0,0	0,0	0,0

¹ În prețuri curente

Importurile de mărfuri din țările Uniunii Europene (UE-28) s-au cifrat la 1 435,2 mil. dolari SUA (cu 1,8% mai puțin față de ianuarie-septembrie 2015), deținând o pondere de 49,6% în total importuri (49,3% – în ianuarie-septembrie 2015).

Importurile de mărfuri provenite din țările CSI au avut o valoare de 729,2 mil. dolari SUA (cu 1,8% mai puțin decât în ianuarie-septembrie 2015), care echivalează cu o cotă de 25,2% în total importuri (25,1% – în ianuarie-septembrie 2015).

Analiza evoluției **importurilor pe țări** în ianuarie-septembrie 2016, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2015 relevă **micșorarea livrărilor** din România (-9,6%), Turcia (-8,9%), Japonia (-43,1%), Federația Rusă (-3,5%), Austria (-18,5%), Israel (-54,3%), Uzbekistan (-79,0%), Germania (-2,7%), Bulgaria (-11,1%), Kazahstan (-71,4%), Belgia (-10,0%), Elveția (-15,0%), Coreea de Sud (-10,1%), India (-14,6%) și Danemarca (-26,2%), care a influențat la diminuarea pe total importuri cu 5,2%.

Totodată, au fost înregistrate **creșteri la importurile** din Belarus (+23,5%), China (+4,0%), Ungaria (+15,6%), Polonia (+5,3%), Franța (+12,2%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (+18,5%), Vietnam (de 1,8 ori), Ucraina (+1,1%), Italia (+2,3%), Statele Unite ale Americii (+10,3%), Republica Cehă (+6,2%), Spania (+11,3%), Slovacia (+26,0%), Serbia (+15,9%), Taiwan (+27,3%), Portugalia (de 1,8 ori), Macedonia (de 3,8 ori), Islanda (de 1,8 ori), atenuând astfel scăderea pe total importuri cu 3,2%.

*Importurile structurate pe grupe de mărfuri,
conform Clasificării Standard de Comerț Internațional*

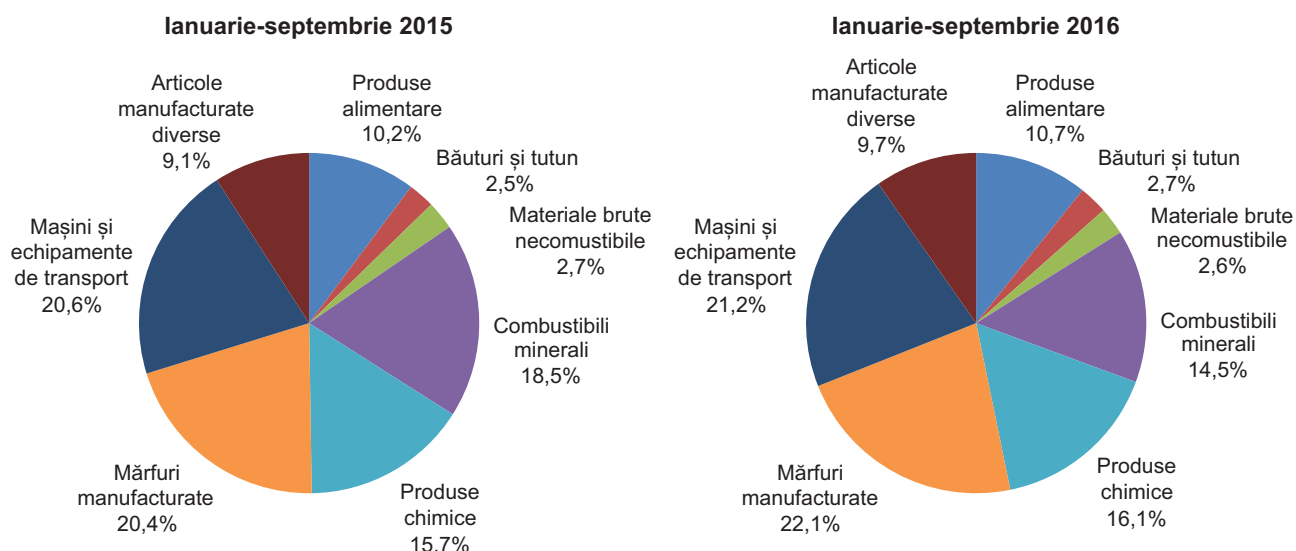
	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
IMPORT – total	2 895,9	97,8	100,0	100,0	-23,4	-2,2
din care:						
Produse alimentare și animale vii	309,4	102,2	10,2	10,7	-2,6	0,2
Animale vii	5,1	82,9	0,2	0,2	-0,2	0,0
Carne și preparate din carne	18,9	98,8	0,7	0,6	-0,6	0,0
Produse lactate și ouă de păsări	28,7	115,9	0,8	1,0	-0,2	0,1
Pește, crustacee, moluște	28,8	118,0	0,8	1,0	-0,3	0,1
Cereale și preparate pe bază de cereale	43,4	100,4	1,5	1,5	-0,3	0,0
Legume și fructe	67,7	77,8	2,9	2,3	-0,1	-0,7
Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	17,7	de 2,5 ori	0,2	0,6	-0,2	0,4
Cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora	31,0	107,0	1,0	1,1	-0,2	0,1

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	19,6	112,3	0,6	0,7	-0,1	0,1
Produse și preparate alimentare diverse	48,5	108,6	1,5	1,7	-0,4	0,1
Băuturi și tutun	79,4	109,1	2,5	2,7	-0,3	0,2
Băuturi (alcoolice și nealcoolice)	37,4	129,7	1,0	1,3	-0,3	0,3
Tutun brut și prelucrat	42,0	95,6	1,5	1,4	0,0	-0,1
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	74,7	93,8	2,7	2,6	-0,3	-0,1
Semințe și fructe oleaginoase	22,8	118,8	0,6	0,8	0,0	0,1
Cauciuc brut (inclusiv cauciuc sintetic și regenerat)	0,5	20,8	0,1	0,0	-0,1	-0,1
Lemn și plută	19,9	97,4	0,7	0,7	-0,1	0,0
Pastă de hârtie și deșeuri de hârtie	0,4	167,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fibre textile (cu excepția lînii în fuior și a lînii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)	5,6	60,8	0,3	0,2	0,0	0,0
Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	7,9	95,4	0,3	0,3	-0,1	0,0
Mineruri metalifere și deșeuri de metale	0,6	100,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Alte materii brute de origine animală sau vegetală	17,0	87,9	0,7	0,6	0,0	-0,1
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	419,3	76,4	18,5	14,5	-6,5	-4,3
Cărbune, cocs și brichete	6,6	46,7	0,5	0,3	0,1	-0,2
Petrol, produse petroliere și produse înrudite	261,1	83,3	10,6	9,0	-3,6	-1,8
Gaz și produse industriale obținute din gaz	151,3	68,7	7,4	5,2	-1,9	-2,3
Energie electrică	0,3	27,1	0,0	0,0	-1,1	0,0
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	7,5	115,2	0,2	0,3	0,0	0,0
Uleiuri și grăsimi de origine animală	0,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	5,5	122,1	0,2	0,2	0,0	0,0
Alte uleiuri și grăsimi animale sau vegetale prelucrate	1,3	91,5	0,0	0,1	0,0	0,0
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	464,4	100,1	15,7	16,1	-3,3	0,0
Produse chimice organice	12,6	93,1	0,5	0,4	0,0	0,0
Produse chimice anorganice	10,3	113,6	0,3	0,4	-0,1	0,0
Produse tanante și colorante	22,7	103,5	0,7	0,8	-0,1	0,0
Produse medicinale și farmaceutice	122,0	95,6	4,3	4,2	-1,6	-0,2
Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	81,7	100,3	2,8	2,8	-0,4	0,0
Îngrășăminte minerale sau chimice	40,4	106,6	1,3	1,4	0,0	0,1
Materiale plastice sub forme primare	34,4	90,3	1,3	1,2	-0,2	-0,1
Materiale plastice prelucrate	63,3	100,2	2,1	2,2	-0,6	0,0
Alte materiale și produse chimice	77,0	108,4	2,4	2,7	-0,3	0,2
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	641,4	106,1	20,4	22,1	-3,9	1,3

	Ianuarie-septembrie 2016		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2015	2016	2015 ¹	2016 ¹
Piele, altă piele și blană prelucrate	29,1	126,8	0,8	1,0	-0,1	0,2
Cauciuc prelucrat	44,8	119,7	1,3	1,5	-0,4	0,3
Articole din lemn (exclusiv mobilă)	42,4	100,2	1,4	1,5	-0,3	0,0
Hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton	58,6	99,8	2,0	2,0	-0,4	0,0
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	186,5	124,3	5,1	6,4	-1,1	1,2
Articole din minerale nemetalice	77,1	101,6	2,6	2,7	-0,6	0,0
Fier și oțel	71,6	88,3	2,7	2,5	-0,6	-0,3
Metale neferoase	40,3	78,2	1,7	1,4	0,1	-0,3
Articole prelucrate din metal	91,0	107,7	2,8	3,1	-0,5	0,2
Mașini și echipamente pentru transport	615,0	100,9	20,6	21,2	-4,7	0,2
Mașini generatoare de putere și echipamentele lor	8,7	83,4	0,3	0,3	0,0	-0,1
Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	96,0	103,8	3,1	3,3	-1,4	0,1
Mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor	5,1	77,7	0,2	0,2	0,0	0,0
Mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini	85,9	88,8	3,3	3,0	-0,5	-0,4
Mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor	24,0	124,0	0,7	0,8	-0,3	0,2
Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	54,4	93,7	2,0	1,9	-0,2	-0,1
Mașini și aparate electrice și părți ale acestora (inclusiv echivalente neelectrice ale mașinilor și aparatelor de uz casnic)	190,2	96,1	6,7	6,5	-0,7	-0,3
Vehicule rutiere (inclusiv vehicule cu pernă de aer)	150,0	120,9	4,2	5,2	-1,6	0,9
Alte echipamente de transport	0,7	19,9	0,1	0,0	0,0	-0,1
Articole manufacturate diverse	281,3	103,7	9,1	9,7	-1,8	0,3
Construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat	22,7	91,9	0,8	0,8	-0,1	-0,1
Mobilă și părțile ei	29,7	98,3	1,0	1,0	-0,3	0,0
Articole de voiaj; sacoșe și similare	3,5	123,3	0,1	0,1	-0,1	0,0
Îmbrăcăminte și accesorii	71,6	123,8	2,0	2,5	-0,4	0,5
Încălțăminte	18,2	141,0	0,4	0,6	-0,2	0,2
Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	27,7	66,6	1,4	1,0	0,1	-0,5
Aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii	5,5	102,6	0,2	0,2	-0,1	0,0
Alte articole diverse	102,4	106,8	3,2	3,5	-0,7	0,2

¹ În prețuri curente

Structura importurilor pe grupe de mărfuri

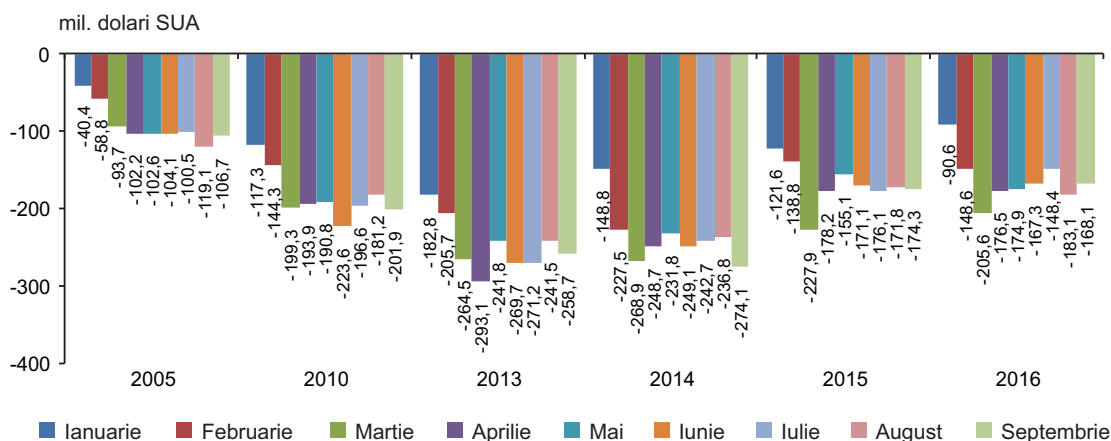

În ianuarie-septembrie 2016, comparativ cu perioada similară din anul 2015 **s-au redus importurile** de gaz și produse industriale obținute din gaz (-31,3%), petrol, produse petroliere și produse înrudite (-16,7%), legume și fructe (-22,2%), instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control (-33,4%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale (-11,2%), mașini și aparate electrice (-3,9%), fier și oțel (-11,7%), metale neferoase (-21,8%), produse medicinale și farmaceutice (-4,4%), cărbune, cocs și brichete (-53,3%), influențând astfel la diminuarea pe total importuri cu 7,0%.

Totodată, **au sporit importurile** de fire, țesături și articole textile (+24,3%), vehicule rutiere (+20,9%), îmbrăcăminte și accesorii (+23,8%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (de 2,5 ori), cauciuc prelucrat (+19,7%), băuturi alcoolice și nealcoolice (+29,7%), articole prelucrate din metal (+7,7%), piele și blană prelucrate (+26,8%), mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor (+24,0%), încălțăminte (+41,0%), atenuând astfel micșorarea pe total importuri cu 4,4%.

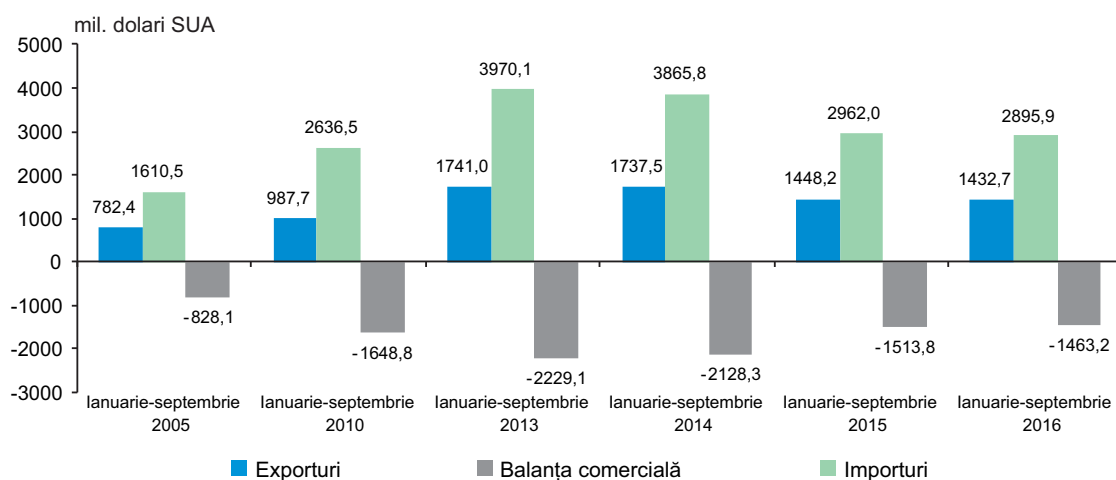
Deficitul balanței comerciale în luna septembrie 2016 a fost de 168,1 mil. dolari SUA, cu 15,0 mil. dolari SUA (-8,2%) mai mic decât cel înregistrat în luna precedentă și cu 6,2 mil. dolari SUA (-3,6%) - comparativ cu luna septembrie 2015.

Evoluția lunară a balanței comerciale

Decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea în ianuarie-septembrie 2016 a unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 1 463,2 mil. dolari SUA, cu 51,6 mil. dolari SUA (-3,4%) mai mic față de cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2015. Cu țările Uniunii Europene (UE-28) balanța comercială s-a încheiat cu un deficit de 520,7 mil. dolari SUA (în ianuarie-septembrie 2015 – 562,7 mil. dolari SUA), iar cu țările CSI - de 428,3 mil. dolari SUA (în ianuarie-septembrie 2015 – 376,1 mil. dolari SUA).

Tendențele comerțului exterior

Balanța comercială structurată pe principalele țări și grupe de țări

	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹
	2015	2016	
BALANȚA COMERCIALĂ – total, mil. dolari SUA	-1 514,8	-1 463,2	96,6
din care:			
Țările Uniunii Europene (UE-28)	-562,7	-520,7	92,5
Germania	-150,7	-139,9	92,8
Italia	-52,8	-65,1	123,2
Ungaria	-47,9	-54,3	113,3
Polonia	-43,7	-44,1	101,0
Austria	-55,3	-40,0	72,4
România	-104,4	-39,7	38,1
Franța	-32,6	-39,1	120,2
Spania	-24,6	-32,0	130,1
Republica Cehă	-16,2	-17,4	107,7
Belgia	-18,5	-15,8	85,3
Suedia	-9,1	-12,1	132,2
Olanda	-12,0	-12,0	99,3
Slovenia	-11,5	-11,1	96,1
Portugalia	-5,2	-9,3	de 1,8 ori
Finlanda	-10,0	-8,9	89,1
Slovacia	-4,2	-7,9	de 1,9 ori
Danemarca	-9,4	-7,3	77,3
Lituania	-1,3	-5,1	de 4,0 ori
Irlanda	-4,7	-3,7	78,3
Letonia	3,6	-2,5	x
Luxemburg	-1,3	-1,6	118,3
Croația	-0,9	-1,1	126,8
Estonia	-1,8	-0,5	31,0
Malta	0,1	-0,2	x
Cipru	6,0	2,0	34,0
Bulgaria	-27,0	2,4	x
Grecia	3,0	2,6	88,0
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	69,7	43,0	61,7
Țările CSI	-376,1	-428,3	113,9
Ucraina	-245,1	-243,1	99,2
Federația Rusă	-210,7	-203,2	96,4
Tadjikistan	0,4	0,3	72,9

	Ianuarie-septembrie		Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹
	2015	2016	
Armenia	0,5	0,4	72,5
Turkmenistan	-1,4	0,9	x
Uzbekistan	-5,7	1,1	x
Kîrgîzstan	1,2	1,4	115,9
Azerbaidjan	2,2	2,2	97,8
Belarus	41,8	5,0	12,0
Kazahstan	40,7	6,7	16,4
Celelalte țări ale lumii	-576,0	-514,2	89,3
China	-263,1	-269,0	102,3
Turcia	-172,7	-153,3	88,8
Statele Unite ale Americii	-19,7	-28,3	143,5
Japonia	-35,4	-20,2	56,9
India	-19,8	-15,4	77,6
Vietnam	-7,6	-13,6	de 1,8 ori
Serbia	-9,5	-11,1	117,1
Taiwan, provincie a Chinei	-7,4	-9,5	127,3
Norvegia	-3,9	-3,7	95,3
Israel	-18,9	-3,6	19,3
Bangladesh	-3,7	-2,8	76,3
Maroc	-0,9	-2,3	de 2,6 ori
Macedonia	0,1	-1,5	x
Canada	-0,5	-0,8	164,6
Pakistan	-2,0	-0,8	38,2
Cambodjia	-0,4	-0,3	68,0
Indonezia	2,3	-0,3	x
Emiratele Arabe Unite	0,1	-0,1	x
Iran	-0,3	-0,1	53,9
Bosnia și Hertegovina	-0,4	0,0	7,5
Nigeria	0,5	0,6	115,6
Arabia Saudita	0,1	0,8	de 7,3 ori
Libia	-0,5	0,8	x
Egipt	-3,7	0,9	x
Iordania	0,1	1,0	de 14,3 ori
Myanmar	0,4	3,0	de 7,0 ori
Malaysia	-3,4	3,2	x
Siria	2,9	3,2	110,8
Elvetia	5,2	5,1	98,6
Liban	5,2	7,8	151,4
Georgia	12,8	10,7	83,0
Irak	9,5	24,7	de 2,6 ori

¹ În prețuri curente

*Balanța comercială structurată pe grupe de mărfuri,
conform Clasificării Standard de Comerț Internațional*

	Ianuarie-septembrie		Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹
	2015	2016	
BALANȚA COMERCIALĂ – total,			
mil. dolari SUA	-1 514,8	-1 463,2	96,6
din care:			
Produse alimentare și animale vii	54,6	25,5	46,7
Animale vii	-2,9	2,4	x
Carne și preparate din carne	-14,3	-14,2	99,2
Produse lactate și ouă de păsări	-14,6	-13,9	95,3

	Ianuarie-septembrie		Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹
	2015	2016	
Pește, crustacee, moluște	-24,4	-28,8	117,9
Cereale și preparate pe bază de cereale	62,0	86,0	138,6
Legume și fructe	85,8	55,5	64,7
Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	36,8	18,4	50,0
Cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora	-24,1	-25,6	106,1
Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	-6,7	-11,0	164,4
Produse și preparate alimentare diverse	-43,0	-43,3	100,6
Băuturi și tutun	44,8	44,9	100,3
Băuturi (alcoolice și nealcoolice)	79,4	77,7	97,8
Tutun brut și prelucrat	-34,6	-32,8	94,7
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	84,5	66,1	78,3
Piei crude, piei tăbăcite și blănuri brute	3,0	2,7	88,9
Semințe și fructe oleaginoase	110,4	96,0	87,0
Cauciuc brut (inclusiv cauciuc sintetic și regenerat)	-0,7	-0,4	55,4
Lemn și plută	-18,7	-18,3	98,1
Pastă de hârtie și deșeuri de hârtie	1,2	1,5	126,1
Fibre textile (cu excepția lînii în fuior și a lînii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)	-5,3	-4,8	90,4
Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	-2,8	-2,5	89,8
Minerale metalifere și deșeuri de metale	14,2	7,7	54,2
Alte materii brute de origine animală sau vegetală	-16,8	-15,8	93,9
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	-540,3	-415,1	76,8
Cărbune, cocs și brichete	-14,2	-6,6	46,8
Petrol, produse petroliere și produse înrudite	-305,1	-256,9	84,2
Gaz și produse industriale obținute din gaz	-220,1	-151,3	68,7
Energie electrică	-0,9	-0,3	26,8
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	43,1	18,7	43,4
Uleiuri și grăsimi de origine animală	-0,5	-0,6	117,2
Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	45,0	20,5	45,7
Alte uleiuri și grăsimi animale sau vegetale prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală	-1,4	-1,2	88,3
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	-370,7	-384,6	103,7
Produse chimice organice	-6,4	-0,9	14,9
Produse chimice anorganice	-9,0	-9,7	107,8
Produse tanante și colorante	-21,0	-21,5	102,7
Produse medicinale și farmaceutice	-79,9	-92,0	115,0
Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	-51,3	-52,8	103,0
Îngrășăminte minerale sau chimice	-37,8	-40,4	106,7
Materiale plastice sub forme primare	-34,0	-31,7	93,2
Materiale plastice prelucrate	-61,8	-61,0	98,8
Alte materiale și produse chimice	-69,5	-74,6	107,2
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	-505,1	-507,4	100,5
Piele, altă piele și blană prelucrate	-22,1	-27,7	125,7
Cauciuc prelucrat	-29,6	-34,0	114,8
Articole din lemn (exclusiv mobilă)	-37,7	-36,3	96,1

	Ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015 ¹
	2015	2016	
Hîrtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hîrtie sau din carton	-53,8	-53,6	99,8
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	-113,2	-129,7	114,6
Articole din minerale nemetalice	-50,1	-49,9	99,6
Fier și oțel	-79,3	-68,8	86,7
Metale neferoase	-48,9	-38,6	78,8
Articole prelucrate din metal	-70,4	-68,8	97,8
Mașini și echipamente pentru transport	-372,3	-379,7	102,0
Mașini generatoare de putere și echipamentele lor	-4,8	-6,8	142,1
Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	-85,0	-89,1	104,8
Mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor	-4,7	-3,7	78,4
Mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini	-71,5	-63,6	88,9
Mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor	-18,7	-21,9	117,5
Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	-55,1	-52,0	94,3
Mașini și aparate electrice și părți ale acestora (inclusiv echivalente neelectrice ale mașinilor și aparatelor de uz casnic)	-18,6	-10,3	55,3
Vehicule rutiere (inclusiv vehicule cu pernă de aer)	-115,3	-131,9	114,5
Alte echipamente de transport	1,4	-0,4	x
Articole manufacturate diverse	49,2	71,5	145,3
Construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat	-22,4	-18,9	84,5
Mobilă și părțile ei	40,1	60,9	151,9
Articole de voiaj; sacoșe și similare	8,4	7,2	85,6
Îmbrăcăminte și accesorii	116,8	113,6	97,3
Încălțăminte	5,2	4,1	77,8
Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	-22,9	-9,8	42,9
Aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii	-4,1	-4,0	98,4
Alte articole diverse	-71,9	-81,6	113,4

¹ În prețuri curente

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-septembrie 2016 a fost de 49,5%, față de 48,9% înregistrat în aceeași perioadă din anul 2015.

Persoanele fizice au importat în ianuarie-septembrie 2016 mărfuri și produse în valoare de 62,1 mil. dolari SUA, cu 12,5% mai mult față de perioada corespunzătoare din anul 2015. Majorarea importurilor a fost condiționată, în principal, de creșterea livrărilor de autoturisme și autovehicule (+8,4%), cărora le-au revenit 86,5% din importurile realizate de persoanele fizice.

IV. PREȚURI

Evoluția prețurilor în economia națională în ianuarie-septembrie 2016 în comparație cu perioadele corespunzătoare ale anilor precedenți se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie în % față de aceeași perioadă a anului precedent				
	2012	2013	2014	2015	2016
Indicele prețurilor de consum	104,9	104,5	105,2	108,4	107,7
Indicele prețurilor producătorului producției industriale	102,8	103,2	106,0	105,4	105,1
Indicele prețurilor de vânzare a produselor agricole	111,3	84,5	96,3	113,0	97,0
Indicele prețurilor la lucrările de construcții-montaj ¹	111,3	107,8	108,2	108,3	108,7

¹ Trimestrul III în % față de trimestrul III al anului precedent

Prețurile de consum în luna septembrie 2016 comparativ cu luna decembrie 2015 au avut o tendință de scădere cu 0,7 la sută fiind influențate de micșorarea prețurilor la produsele alimentare și a tarifelor la serviciile prestate populației – cu 2,5 la sută și respectiv 0,9 la sută dar și de creșterea prețurilor la mărfurile nealimentare cu 1,6 la sută (informativ: în septembrie 2015 față de decembrie 2014 s-a înregistrat o creștere a prețurilor cu 9,5 la sută).

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2016 prețurile la produsele alimentare au scăzut în medie cu 2,5 la sută, inclusiv la: cartofi – cu 34,5%, legume proaspete – cu 33,9% (în special: vinete – cu 77,0%, tomate – cu 68,6%, ceapă uscată – cu 57,6%, dovlecei – cu 52,4%, sfeclă roșie – cu 39,2%, harbuji și zămoși – cu 34,8%, morcovi – cu 34,2%, varză – cu 33,7%, ardei dulci – cu 31,7%, castraveți proaspeți – cu 31,0%, usturoi – cu 13,6%), ouă de găină – cu 19,0%, subproduse – cu 5,9%, brânză din lapte de vacă – cu 3,6%, carne de pasăre – cu 3,4%, lapte integral – cu 3,1%.

Totodată, în perioada de raport au crescut prețurile la: citrice – cu 58,4%, fructe exotice – cu 30,5%, miere de albină – cu 10,5%, băuturi răcoritoare – cu 7,6%, cafea naturală boabe și măcinată – cu 7,5%, bere – cu 7,0%, zahăr – cu 6,5%, carne de porc – cu 5,8%, paste făinoase – cu 5,1%, crupe – cu 4,5%, pește și conserve din pește – cu 2,9% (inclusiv: pește sărat – cu 4,0%, conserve din pește – cu 3,0%, pește proaspăt și congelat – cu 2,6%), ceai și cacao – cu câte 3,1%, ulei vegetal – cu 2,3%.

La mărfurile nealimentare prețurile au crescut cu 1,6 la sută, inclusiv: biciclete – cu 9,4%, obiecte pentru călătorii și de galanterie – cu 8,6%, accesorii pentru scris – cu 7,6%, aparate de aer condiționat – cu 6,8%, aspiratoare – cu 6,6%, încălțăminte – cu 6,5% (inclusiv: încălțăminte pentru femei, copii și bărbați – cu 8,7%, 4,9% și respectiv 4,3%), unelte și accesorii mici – cu 5,3%, lemne pentru foc și plite electrice – cu câte 5,2%, confecții – cu 3,0% (inclusiv: confecții pentru copii și adulți – cu 4,2% și respectiv 2,6%), articole de menaj din țesături – cu 3,7%, gaz lichefiat ambalat în butelii – cu 2,6%, țigări – cu 9,9%.

Concomitent, în septembrie a.c. față de decembrie 2015 au scăzut prețurile la: carburanți – cu 8,2%, cărbune de pământ – cu 5,2%, telefoane – cu 3,1%, autoturisme – cu 0,8%.

În perioada de raport prețurile și tarifele la serviciile prestate populației au scăzut cu 0,9 la sută. Micșorare mai semnificativă a tarifelor medii a fost înregistrată la serviciile comunal locative – cu 6,0%. S-au redus tarifele la gazul din rețea și energia electrică pentru consumatorii casnici – cu 10,1% și respectiv 9,9%.

Totodată, în perioada de analiză s-a înregistrat majorare a tarifelor la: asigurarea transportului – cu 32,3%, plata pentru studii medii și medii speciale (colegiile) – cu 14,1%, chiria în cămine studențești – cu 9,4%, plata pentru instruirea în instituțiile superioare de învățământ – cu 9,0%, serviciile legate de cultură și sport – cu 6,9%, serviciile taxi și repararea obiectelor de folosință îndelungată – cu câte 4,6%, serviciile laboratoarelor medicale și serviciile legate de alimentația publică – cu câte 4,2%, plata pentru întreținerea copiilor în creșe și grădinițe – cu 3,5%, serviciile sanatoriale – cu 3,1%, serviciile medicale cu plată – cu 2,9%, serviciile transportului aerian de pasageri – cu 2,8%.

Nivelul inflației în ianuarie-septembrie 2016

	Lunar în % față de luna precedentă				În % față de luna decembrie 2015			
	total	produse alimentare	mărfuri nealimentare	servicii	total	produse alimentare	mărfuri nealimentare	servicii
Ianuarie	0,7	1,2	0,2	0,4	0,7	1,2	0,2	0,4
Februarie	-0,5	-0,4	-0,5	-0,8	0,1	0,8	-0,3	-0,4
Martie	0,0	-0,3	0,1	0,3	0,1	0,5	-0,2	-0,1
Aprilie	0,0	0,9	0,0	-1,5	0,1	1,4	-0,2	-1,6

	Lunar în % față de luna precedentă				În % față de luna decembrie 2015			
	total	produse alimentare	mărfuri nealimentare	servicii	total	produse alimentare	mărfuri nealimentare	servicii
Mai	0,2	0,0	0,4	0,1	0,3	1,4	0,3	-1,5
Iunie	-0,3	-1,1	0,3	0,0	0,0	0,3	0,6	-1,4
Iulie	-0,9	-2,2	-0,2	0,3	-0,9	-1,9	0,3	-1,1
August	-0,4	-1,2	0,1	0,2	-1,3	-3,0	0,5	-0,9
Septembrie	0,6	0,6	1,1	0,0	-0,7	-2,5	1,6	-0,9

Prețurile producătorului în industrie în ianuarie-septembrie 2016, pe ansamblul activităților industriale, s-au majorat cu 5,1% față de ianuarie-septembrie 2015, urmare creșterii prețurilor de livrare pe piața internă cu 5,5% și pe piața externă – cu 4,2%.

În luna septembrie 2016 prețurile producătorului în industrie s-au majorat cu 0,2% față de august curent, cu 1,3% – față de decembrie 2015 și cu 3,1% – față de septembrie 2015.

Evoluția indicilor prețurilor producției industriale pe principalele tipuri de activități și pe destinațiile de livrări se prezintă astfel:

	Septembrie 2016 în % față de:			Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015
	august 2016	decembrie 2015	septembrie 2015	
Industrie, total	100,2	101,3	103,1	105,1
inclusiv livrat pe piața: internă	100,2	101,2	103,5	105,5
externă	100,4	101,4	102,0	104,2
Industria extractivă, total	100,4	101,5	103,0	103,0
inclusiv livrat pe piața: internă	100,4	101,3	102,8	102,9
externă	100,2	104,3	105,3	104,9
Industria prelucrătoare, total	100,3	101,8	102,7	104,9
inclusiv livrat pe piața: internă	100,2	102,1	103,0	105,3
externă	100,4	101,4	102,0	104,3
din care: industria alimentară	100,3	102,5	103,9	106,5
inclusiv livrat pe piața: internă	100,1	102,5	103,9	107,0
externă	100,9	102,3	103,8	104,8
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	100,0	96,7	106,7	106,9
din care:				
producția, transportul și distribuția energiei electrice	100,0	94,5	109,7	109,7
furnizarea de abur și aer condiționat	100,0	100,0	101,8	102,2

Industria extractivă în ianuarie-septembrie 2016 a marcat creșterea prețurilor față de ianuarie-septembrie 2015 cu 3,0%, înregistrând majorarea acestora pe piața internă – cu 2,9% și pe piața externă – cu 4,9%.

Industria prelucrătoare în ansamblu a marcat creșterea prețurilor cu 4,9%. În special, în industria alimentară prețurile s-au majorat cu 6,5%, iar în activitățile componente: fabricarea zahărului – cu 28,9%; fabricarea vinurilor din struguri – cu 7,9%; fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale – cu 6,7%; prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – cu 4,5%; fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie – cu 3,1%; prelucrarea și conservarea peștelui, crustaceelor și moluștelor – cu 2,9%; fabricarea produselor lactate – cu 2,3%; producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne – cu 2,0%, ș.a.

S-au majorat prețurile în perioada vizată și în alte activități ale industriei prelucrătoare cum sunt: fabricarea cărămizilor, țiglelor și altor produse pentru construcții, din argilă arsă – cu 8,8%; fabricarea produselor de tutun – cu 8,7%; fabricarea sticlei și a articolelor din sticlă – cu 7,0%; fabricarea produselor farmaceutice de baza și a preparatelor farmaceutice – cu 4,3%; fabricarea vopselelor, lacurilor, cernelii tipografice și masticurilor – cu 4,1%; fabricarea echipamentelor electrice – cu 4,1%; fabricarea hîrtiei și a produselor din hîrtie – cu 3,8%; fabricarea bijuteriilor, imitațiilor de bijuterii și articolelor similare – cu 3,6%; fabricarea produselor textile – cu 3,4%; fabricarea încălțămintei – cu 3,2%; prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite – cu 2,9%; fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice – cu 2,9%; fabricarea de mobilă – cu 2,9%; fabricarea de articole de îmbrăcăminte – cu 1,9%; fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a – cu 1,5%, etc.

În **sectorul energetic** pe parcursul perioadei de raport prețurile au crescut în medie cu 6,9%, inclusiv la producția, transportul și distribuția energiei electrice cu 9,7%, iar la furnizarea de abur și aer condiționat – cu 2,2%.

Pe *Principalele Grupe Industriale* (conform recomandărilor UE) prețurile au evoluat în felul următor: în luna septembrie comparativ cu luna august curent prețurile s-au majorat în industria bunurilor de folosință îndelungată cu 2,9%, în industria bunurilor de uz curent – cu 0,2%, în industria bunurilor intermediare (exclusiv sectorul energetic) și la activități și bunuri legate de energie cu cite 0,1%, iar în industria bunurilor de capital prețurile au rămas la același nivel.

Comparativ cu luna decembrie 2015 prețurile s-au majorat în industria bunurilor de folosință îndelungată cu 4,1%, în industria bunurilor de uz curent – cu 1,9%, în industria bunurilor intermediare (exclusiv sectorul energetic) – cu 1,5%, în industria bunurilor de capital – cu 0,9%, iar la activități și bunuri legate de energie prețurile s-au diminuat cu 3,4%.

Indicii prețurilor producției industriale pe principalele grupe industriale se prezintă în tabelul următor:

	Septembrie 2016 în % față de:	
	august 2016	decembrie 2015
Industrie – total	100,2	101,3
inclusiv livrat pe piața: internă	100,2	101,2
externă	100,4	101,4
Industria bunurilor intermediare (excepție energie)	100,1	101,5
inclusiv livrat pe piața: internă	100,1	101,4
externă	100,3	102,1
Industria bunurilor de capital	100,0	100,9
inclusiv livrat pe piața: internă	100,0	101,2
externă	100,0	100,5
Industria bunurilor de folosință îndelungată	102,9	104,1
inclusiv livrat pe piața: internă	103,8	104,8
externă	100,0	101,8
Industria bunurilor de uz curent	100,2	101,9
inclusiv livrat pe piața: internă	100,1	102,3
externă	100,4	101,4
Activități și bunuri legate de energie	100,1	96,6

Indicele prețurilor de vânzare a produselor agricole de către întreprinderile agricole¹ se caracterizează prin următoarele date:

	Ianuarie-septembrie în % față de aceeași perioadă a anului precedent				
	2012	2013	2014	2015	2016
Total produse agricole	111,3	84,5	96,3	113,0	97,0
din care:					
produse vegetale	108,3	80,8	90,6	124,4	97,5
produse animaliere	119,1	94,6	114,3	90,0	95,2

Prețurile producătorului (prețurile medii la produsele agricole vândute de către întreprinderile agricole¹) în ianuarie-septembrie 2016 au scăzut față de perioada respectivă a anului 2015 cu 3,0%.

La produsele *vegetale* a fost marcată micșorarea prețurilor de vânzare în medie cu 2,5%, care a fost determinată de scăderea mai esențială a prețurilor la pomușoare de cultura – cu 21,0%, culturi bostănoase – cu 18,8%, culturi cereale și leguminoase pentru boabe – cu 10,1% (în special la grâu (excluzând semințe de soi) - cu 13,4%, orz – cu 12,4%, secară – cu 2,7%), rapiță – cu 3,4%. Totodată, au crescut prețurile de vânzare la cartofi – de 2,3 ori, legume – cu 25,0%, fructe sămânțoase – cu 22,5%, porumb (excluzând semințe de soi) – cu 19,2%, soia – cu 7,2%, struguri – cu 4,5%.

La *produsele animaliere* prețurile producătorului s-au micșorat în medie cu 4,8%. Au scăzut prețurile la vite și păsări (în masă vie) – cu 5,6% (la ovine și caprine – cu 17,6%, la păsări – cu 3,0%). Totodată, au crescut prețurile de vânzare la bovine – cu 28,7%, la porcine – cu 2,8%, lapte – cu 8,8%.

Prețurile în construcții. În trimestrul III 2016 indicele prețurilor la lucrările de construcții-montaj în total pe economie a constituit 108,7% față de perioada respectivă a anului 2015.

În profil pe sectoarele economiei naționale creșterea mai semnificativă a prețurilor în trimestrul de referință față de perioada respectivă a anului 2015 a fost marcată în telecomunicații (cu 12,7%), electroenergetică (cu 12,4%) și alte construcții (cu 12,4%).

¹ Întreprinderile agricole cu personalitate juridică și gospodăriile țărănești (de fermier) cu suprafața terenurilor agricole de 50 ha și peste

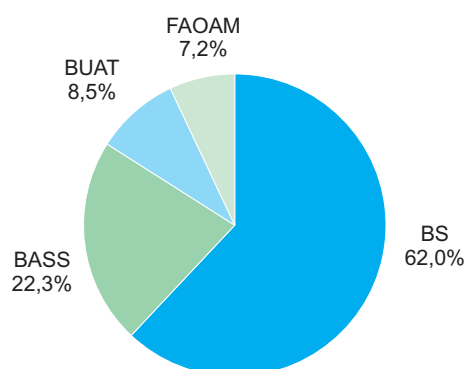
V. FINANȚE

5.1. Executarea bugetului public național

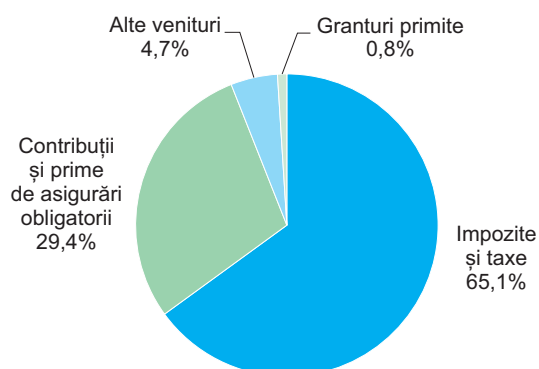
Conform datelor Ministerului Finanțelor, în ianuarie-septembrie 2016 la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă de 32 470,3 mil. lei, fiind cu 647,8 mil. lei (cu 2,0%) superioare veniturilor acumulate în perioada respectivă a anului 2015. Din suma totală a veniturilor bugetului public național 62,0% revin veniturilor administrate de bugetul de stat (BS); 22,3% – veniturilor administrate de bugetul asigurărilor sociale de stat (BASS); 8,5% - veniturilor administrate de bugetele locale (BL) și 7,2% - veniturilor administrate de fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM).

Încasările din impozite și taxe au însumat 21 142,6 mil. lei (65,1% din total venituri), urmate de contribuții și prime de asigurări obligatorii – 9 559,4 mil. lei (29,4%), alte venituri – 1 516,0 mil. lei (4,7%) și venituri din granturi primite – 252,3 mil. lei (0,8%).

Structura veniturilor bugetului public național pe tipuri de bugete

Structura veniturilor bugetului public național pe tipuri de încasări conform clasificății economice

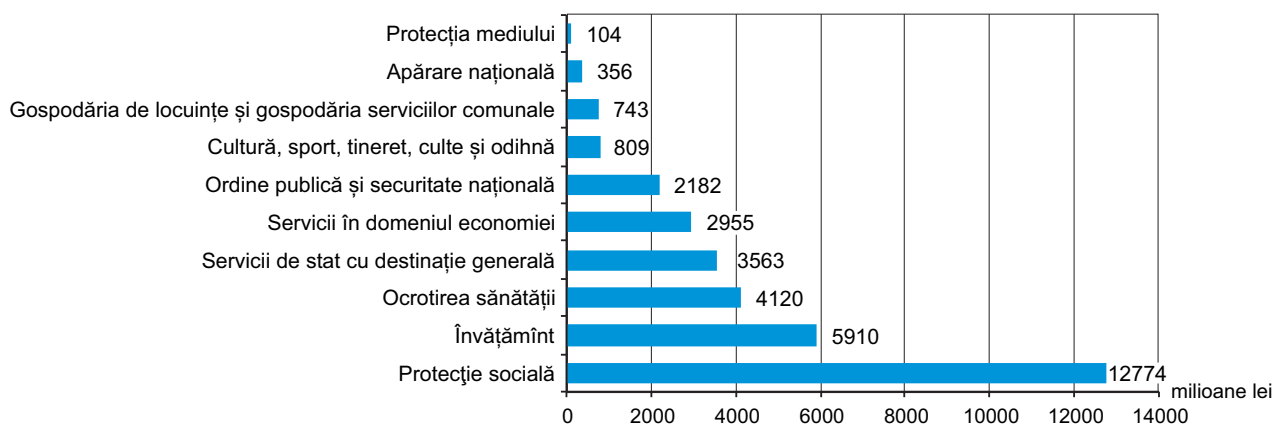

Ianuarie-septembrie 2016

Partea de cheltuieli (inclusiv active nefinanciare) a bugetului public național s-a executat în sumă de 33 516,0 mil. lei. Din totalul cheltuielilor bugetului public național 11 030,7 mil. lei (32,9%) revin cheltuielilor administrate de bugetul de stat; 11 147,6 mil. lei (33,3%) – cheltuielilor administrate de bugetul asigurărilor sociale de stat; 7 730,0 mil. lei (23,1%) – cheltuielilor administrate de bugetele locale și 3 607,7 mil. lei (10,8%) – cheltuielilor administrate de fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

În ianuarie-septembrie 2016 pentru realizarea acțiunilor de protecție socială au fost alocate 38,1% mijloace, pentru învățământ – 17,7%, pentru ocrotirea sănătății – 12,3%, pentru serviciile de stat cu destinație generală – 10,6%, pentru servicii în domeniul economiei – 8,8%, pentru ordinea publică și securitatea națională – 6,5%, pentru cultură, sport, tineret, culte și odihnă – 2,4%, pentru gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale – 2,2%, pentru apărarea națională – 1,1% și pentru protecția mediului – 0,3%.

Cheltuielile Bugetului Public Național, pe domenii de utilizare conform clasificății funcționale în ianuarie-septembrie 2016

Depășirea cheltuielilor asupra veniturilor s-a soldat, în perioada de referință, cu formarea deficitului bugetar în sumă de 1045,7 mil. lei.

5.2. Credite, depozite și rulajul de casă¹

Credite. Soldul total al creditelor în economie la 30 septembrie 2016 a însumat 41 110 mil. lei, fiind în descreștere cu 7,9% față de soldul înregistrat la 30 septembrie 2015. Reducerea a fost condiționată de micșorarea atât a soldului creditelor pe termen scurt, cât și a soldului creditelor pe termen mediu și lung cu 10,7% și 7,7% respectiv.

Depozite. Soldul depozitelor persoanelor fizice la 30 septembrie 2016 a constituit 37 245 mil. lei, depășind cu 9,0% soldul înregistrat la 30 septembrie 2015. Creșterea soldului total a fost generată de majorarea cu 31,3% a soldului depozitelor în monedă națională, atunci când soldul depozitelor în valută străină a fost în descreștere cu 9,3%.

	Situația la 30 septembrie				
	milioane lei		structura, %		2016 în % față de 2015
	2015	2016	2015	2016	
Soldul creditelor – total	44642	41110	100,0	100,0	92,1
din care:					
credite pe termen scurt	3477	3105	7,8	7,6	89,3
credite pe termen mediu și lung	41165	38005	92,2	92,4	92,3
Soldul depozitelor persoanelor fizice – total	34180	37245	100,0	100,0	109,0
în monedă națională	15363	20169	44,9	54,2	131,3
în valută străină	18817	17076	55,1	45,8	90,7

Rulajul de casă. În ianuarie-septembrie 2016 încasările în numerar în instituțiile financiare au însumat 74 957 mil. lei, fiind în creștere cu 1,7% față de încasările perioadei respective ale anului precedent. Încasările de la comercializarea mărfurilor de consum, indiferent de canalul de desfacere, alte încasări și încasări din impozite și taxe s-au majorat cu 8,4%; 12,7% și 4,1% respectiv. Totodată, în mod deosebit s-au redus încasările de la vânzarea valutei străine persoanelor fizice (cu 40,4%), fiind urmate de încasările de la întreprinderile care prestează servicii de transport (cu 24,2%) și încasările de la întreprinderile care prestează alte servicii (cu 9,1%).

În numerar s-au eliberat mijloace bănești în sumă de 76 332 mil. lei, depășind cu 5,3% eliberările efectuate în perioada respectivă a anului 2015. Considerabil s-au majorat eliberările pentru cumpărarea valutei străine de la persoane fizice (cu 14,1%) și pentru alte scopuri (cu 23,4%). Concomitent, eliberările pentru achiziționarea produselor agricole și eliberările din conturile curente și din conturile de depozit ale persoanelor fizice s-au redus cu 39,8% și 34,1% respectiv.

	Ianuarie – septembrie				
	milioane lei		structura, %		2016 în % față de 2015
	2015	2016	2015	2016	
Încasări – total	73734	74957	100,0	100,0	101,7
de la comercializarea mărfurilor de consum, indiferent de canalul de desfacere	38680	41932	52,5	55,9	108,4
din plățile pentru chirie și servicii comunale	3794	3569	5,1	4,8	94,1
de la întreprinderile care prestează servicii de transport	1674	1269	2,3	1,7	75,8
de la vânzarea valutei străine persoanelor fizice	7205	4291	9,8	5,7	59,6
din impozite și taxe	1453	1513	2,0	2,0	104,1
de la întreprinderile care prestează alte servicii	5488	4986	7,4	6,7	90,9
alte încasări	15440	17397	20,9	23,2	112,7
Eliberări – total	72512	76332	100,0	100,0	105,3
pentru salarii, burse, plăți sociale, plata pensiilor, indemnizațiilor și despăgubirilor de asigurare	9440	9492	13,0	12,4	100,5
pentru achiziționarea produselor agricole	3035	1828	4,2	2,4	60,2
pentru cumpărarea valutei străine de la persoane fizice	27580	31476	38,0	41,2	114,1
din conturile curente și din conturile de depozit ale persoanelor fizice (net)	11312	7454	15,6	9,8	65,9
pentru alte scopuri	21144	26082	29,2	34,2	123,4

¹ Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

5.3. Asigurări

În ianuarie-iunie 2016 primele brute subscrise au constituit 628,1 mil. lei, fiind în creștere cu 9,6% față de primele brute subscrise în perioada respectivă a anului precedent.

Despăgubirile și indemnizațiile de asigurare plătite au însumat 224,2 mil. lei, fiind în creștere cu 42,0% față de achitățile efectuate în perioada corespunzătoare ale anului 2015.

Prime brute subscrise, despăgubiri și indemnizații de asigurare plătite în ianuarie-iunie

	Prime brute subscrise					Despăgubiri și indemnizații de asigurare plătite				
	mil. lei		structura, %		2016 în % față de 2015	mil. lei		structura, %		2016 în % față de 2015
	2015	2016	2015	2016		2015	2016	2015	2016	
Total	573,2	628,1	100,0	100,0	109,6	157,8	224,2	100,0	100,0	142,0
inclusiv:										
Asigurări generale	535,1	590,1	93,3	94,0	110,3	153,3	219,2	97,1	97,8	143,0
din care:										
asigurări de vehicule terestre (altele decât feroviare) (CASCO)	112,4	127,4	19,6	20,3	113,3	60,1	71,8	38,1	32,0	119,5
asigurări de răspundere civilă auto	260,4	302,1	45,4	48,1	116,0	80,5	120,5	51,0	53,7	149,7
alte asigurări generale	162,2	160,6	28,3	25,6	99,0	12,7	26,9	8,0	12,0	de 2,1 ori
Asigurări de viață	38,1	38,0	6,7	6,0	99,7	4,5	5,0	2,9	2,2	110,4
din care:										
asigurări de viață (fără asigurarea cu pensii și fără anuități)	36,2	36,0	6,3	5,7	99,5	4,4	4,8	2,8	2,1	108,7
alte asigurări de viață	1,9	2,0	0,3	0,3	103,5	0,1	0,2	0,1	0,1	de 1,6 ori

În I semestru 2016 veniturile și cheltuielile societăților de asigurare s-au redus în raport cu perioada respectivă a anului 2015 cu 7,6% și 8,1% respectiv. Profitul până la impozitare s-a redus cu 2,9%.

În perioada de referință 14 societăți de asigurare au acumulat profit în sumă de 106,5 mil. lei și 6 societăți de asigurare au suportat pierderi în sumă de 1,8 mil. lei.

Rezultatele financiare ale societăților de asigurare în ianuarie-iunie

	milioane lei		2016 în % față de 2015
	2015	2016	
Venituri – total	1172,7	1083,6	92,4
Venituri din activitatea operațională	706,4	903,4	127,9
din care, din activitatea de asigurare	694,8	855,6	123,2
Cheltuieli – total	1065,0	979,0	91,9
Cheltuieli ale activității operaționale	755,7	903,0	119,5
din care, ale activității de asigurare	591,0	675,4	114,3
Profitul (+)/ Pierdere (-) până la impozitare	107,8	104,7	97,1

5.4. Piața valorilor mobiliare¹

În ianuarie-septembrie 2016, în Registrul de stat al valorilor mobiliare (RSVM) au fost înregistrate 4 emisiuni de constituire în volum de 7,3 mil. lei și 29 emisiuni suplimentare de acțiuni în volum de 396,8 mil. lei. Volumul total al emisiunilor de acțiuni a constituit 404,0 mil. lei și s-a majorat față de perioadă respectivă a anului precedent cu 245,3 mil. lei (de 2,5 ori). Investițiile străine au constituit 105,5 mil. lei (26,1%) din volumul total al emisiunilor de valori mobiliare.

În aceeași perioadă din RSVM au fost excluse valorile mobiliare a 22 societăți pe acțiuni.

Valorile mobiliare corporative înregistrate în RSVM în ianuarie-septembrie

	Volumul total al emisiunilor, mil. lei		Modificări față de perioada respectivă a anului precedent (+)/(-)	
	2015	2016	mil. lei	%
Emisiuni de constituire	8,5	7,3	-1,3	-15,1
Emisiuni suplimentare	150,2	396,8	246,6	de 2,6 ori
Total	158,7	404,0	245,3	de 2,5 ori

În perioada de referință pe piața reglementată (piața bursieră), în Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF) și în afara pieței reglementate sau MTF (piața extrabursieră) au fost efectuate tranzacții cu valori mobiliare corporative în sumă de 1 094,6 mil. lei, fiind în creștere cu 502,8 mil. lei (de 1,9 ori) comparativ cu volumul tranzacțiilor efectuate în ianuarie-septembrie 2015. În perioada de referință cota tranzacțiilor pe piața reglementată a constituit 30,4% din volumul total al tranzacțiilor de valori mobiliare pe piața secundară.

Tranzacții cu valori mobiliare corporative în ianuarie-septembrie

	Volumul total al valorilor mobiliare tranzacționate, mil. lei		Modificări față de perioada respectivă a anului precedent (+)/(-)	
	2015	2016	mil. lei	%
Piața reglementată (piața bursieră)	183,1	332,8	149,7	81,8
Sistemul multilateral de tranzacționare	–	5,3	x	x
În afara pieței reglementate sau MTF (piața extrabursieră)	408,7	756,6	347,8	85,1
Total	591,8	1094,6	502,8	85,0

¹ Conform datelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare

VI. SITUAȚIA SOCIALĂ

6.1. Nivelul de trai al populației

Veniturile disponibile ale populației. Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, veniturile disponibile ale populației în trimestrul II 2016 au constituit 2030,4 lei lunar în medie pe o persoană, fiind în creștere cu 1,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicii prețurilor de consum)¹ veniturile populației au înregistrat o descreștere de 5,8%.

Veniturile disponibile ale populației, în trimestrul II

	2012	2013	2014	2015	2016
Venituri disponibile – total (medii lunare pe o persoană), lei	1518,7	1667,5	1756,6	1997,2	2030,4
inclusiv în % pe surse de formare:					
Activitatea salariată	43,8	43,7	43,0	43,5	41,1
Activitatea individuală agricolă	9,8	10,0	10,4	9,3	9,1
Activitatea individuală non-agricolă	6,2	6,4	5,6	6,6	6,7
Venituri din proprietate	0,6	0,1	0,0	0,1	0,0
Prestații sociale	19,0	18,8	18,8	19,9	21,4
pensii	15,6	16,1	16,5	16,0	18,0
indemnizații pentru copii	0,6	0,8	1,0	1,2	0,8
ajutor social	0,8	0,4	0,2	0,4	0,6
Alte venituri	20,6	21,0	22,2	20,6	21,7
din care, transferuri din afara țării	15,6	16,4	17,2	16,3	18,1
Ponderea veniturilor în natură în total venituri disponibile, %	10,9	10,9	9,9	9,9	9,5

Plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 41,1% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind în descreștere față de trimestrul II 2015 cu 2,4 puncte procentuale. Veniturile din prestațiile sociale sînt a doua sursă de venit după importanță și au contribuit la formarea veniturilor populației în proporție de 21,4% sau cu 1,5 puncte procentuale mai mult față de aceeași perioadă a anului precedent.

Veniturile din activitățile pe cont propriu reprezintă 15,8% din veniturile populației, inclusiv 9,1% sînt veniturile din activitatea agricolă, iar 6,7% – din activitatea individuală non-agricolă.

Transferurile bănești din afara țării rămîn a fi o sursă semnificativă pentru bugetul gospodăriilor. În medie, acestea reprezintă 18,1% din total venituri sau cu 1,8 puncte procentuale mai mult comparativ cu trimestrul II 2015.

Veniturile populației din mediul urban sînt în medie cu 574,0 lei sau de 1,3 ori mai mari decît veniturile populației rurale. Totodată, sursa principală de venit a populației din mediul urban este activitatea salariată, care reprezintă 51,7% din total venituri și prestațiile sociale – 21,0%. În mediul rural, cea mai importantă sursă de venit la fel este activitatea salariată (30,2%), dar contribuția acesteia este de 1,7 ori mai mică decît în mediul urban. Veniturile obținute din activitatea agricolă au asigurat 17,2% din totalul veniturilor disponibile.

În structura veniturilor disponibile predominante sînt *veniturile bănești*, cu o pondere de 90,5% față de 9,5% pentru *veniturile în natură*. În termeni absoluți, valoarea veniturilor bănești a însumat 1836,7 lei lunar în medie pe o persoană, iar cele în natură – 193,7 lei. Veniturile bănești constituie 96,3% din veniturile populației din mediul urban, iar în cazul mediului rural contribuția acestora este de 84,4%.

Cheltuielile de consum ale populației. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul II 2016 au constituit 2079,6 lei pe o persoană, fiind în creștere cu 0,2% față de aceeași perioadă a anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicii prețurilor de consum) populația a cheltuit în medie cu 7,2% mai puțin comparativ cu trimestrul II 2015.

Cheltuielile de consum ale populației, în trimestrul II

	2012	2013	2014	2015	2016
Cheltuieli de consum – total (medii lunare pe o persoană), lei	1582,9	1762,0	1807,9	2075,9	2079,6
inclusiv în % pentru:					
Produse alimentare	43,7	44,3	44,9	41,9	43,3
Băuturi alcoolice, tutun	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5
Îmbrăcăminte, încălțăminte	11,2	10,6	10,3	11,0	10,7
Întreținerea locuinței	18,5	19,0	18,3	17,9	18,5

¹ Indicii prețurilor de consum în trimestrul II 2016 față de trimestrul II 2015 a constituit 107,9%

	2012	2013	2014	2015	2016
Dotarea locuinței	3,3	3,2	3,2	4,0	3,8
Îngrijire medicală și sănătate	4,8	4,7	5,5	6,3	5,8
Transport	4,5	4,9	4,4	4,8	4,1
Comunicații	4,5	4,3	4,5	4,5	4,4
Agrement	1,4	1,0	0,9	1,1	1,1
Învățămînt	0,9	0,9	0,9	0,6	0,8
Hoteluri, restaurante, cafenele etc.	1,8	1,5	1,6	2,0	1,5
Diverse	3,8	4,1	4,1	4,6	4,5

Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost destinată acoperirii necesarului de consum alimentar – 43,3%. Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 18,5% din cheltuielile totale de consum (+0,6 p.p față de trimestrul II 2015), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,7% (-0,3 p.p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru serviciile de sănătate (5,8% față de 6,3% în trimestrul II 2015), transport (4,1% față de 4,8%), comunicații – 4,4%, dotarea locuinței – 3,8%, învățămînt – 0,8% etc.

Minimul de existență. Mărirea minimului de existență în semestrul I 2016 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1813,7 lei, fiind în creștere față de semestrul I 2015 cu 5,2%. Pe medii de reședință, cea mai mare valoare a minimului de existență se înregistrează pentru populația din orașe mari (mun. Chișinău și Bălți) – 1972,1 lei sau cu 12,2% mai mult comparativ cu alte orașe – 1758,4 lei și cu 11,6% mai mult comparativ cu mediul rural – 1767,7 lei.

Pe categorii de populație, valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vîrstă aptă de muncă – 1926,0 lei, și în special bărbaților – 2082,4 lei comparativ cu 1757,3 lei în cazul femeilor.

Pentru pensionari minimul de existență a constituit 1523,6 lei și reprezintă 84% din valoarea medie pentru total populație. Valoarea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2016 a constituit 1278,8 lei, ce respectiv face posibilă acoperirea minimului de existență pentru această categorie de populație la nivel de 83,9%, iar în cazul pensiei pentru limită de vîrstă¹ co-raportul respectiv este de 85,8%.

Valoarea minimului de existență pe categorii de populație și medii, în semestrul I 2016

medii lunare pe o persoană, lei

	Total populație	Populația aptă de muncă	Bărbați în vîrstă aptă de muncă	Femei în vîrstă aptă de muncă	Pensionari pentru limită de vîrstă	Copii	inclusiv în vîrstă de:		
							până la 1 an	1-6 ani	7-17 ani
Total	1813,7	1926,0	2082,4	1757,3	1523,6	1715,8	658,3	1483,8	1942,2
Orașe mari	1972,1	2073,5	2249,5	1903,6	1661,2	1881,5	753,1	1642,8	2121,3
Orașe mici	1758,4	1860,1	2009,1	1701,4	1477,2	1685,6	667,1	1476,7	1897,0
Sate	1767,7	1882,5	2037,7	1705,6	1484,3	1676,7	630,5	1438,0	1904,3

Minimul de existență pentru copii constituie în medie 1715,8 lei lunar, cu o diferențiere a acestui indicator în dependență de vîrsta copilului, de la 658,3 lei pentru un copil în vîrstă de pînă la 1 an pînă la 1942,2 lei pentru un copil în vîrstă de 7-17 ani. În funcție de mediul de reședință al acestora, minimul de existență pentru copiii din orașele mari este cu 12,2% mai mare comparativ cu mediul rural, iar în cazul copiilor în vîrstă de pînă la un an această diferență constituie 19,4%.

Remunerarea muncii. În luna septembrie 2016, cîștigul salarial nominal mediu brut a fost de 5170,6 lei, înregistrînd o creștere de 10,1% față de luna septembrie 2015 și în scădere cu 1,4% față de luna precedentă (august 2016).

Indicele cîștigului salarial real pentru luna septembrie 2016 față de luna septembrie 2015 (calculat ca raport între indicele cîștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum) a fost de 106,9%, sau în creștere cu 6,9% față de nivelul anului trecut.

În sfera bugetară cîștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 4236,8 lei (+8,0% față de septembrie 2015), în sectorul economic (real) – 5555,8 lei (+10,8% față de septembrie 2015).

¹ Mărirea medie a pensiei lunare pentru limită de vîrstă stabilită la 1 iulie 2016 a constituit 1307,3 lei.

Evoluția câștigului salarial mediu lunar

	Câștigul salarial mediu lunar al unui salariat din economia națională, lei	În % față de:	
		perioada similară a anului precedent	perioada precedentă
2014			
Trimestrul I	3803,7	109,1	96,3
Trimestrul II	4081,8	107,8	107,3
Semestrul I	3944,2	108,4	x
Trimestrul III	4291,2	111,9	105,1
Ianuarie-septembrie	4060,4	109,6	x
Trimestrul IV	4508,6	114,1	105,1
Anual	4172,0	110,8	x
2015			
Trimestrul I	4300,2	113,1	95,4
Trimestrul II	4594,2	112,6	106,8
Semestrul I	4448,3	112,8	x
Trimestrul III	4749,2	110,7	103,4
Ianuarie-septembrie	4548,3	112,0	x
Trimestrul IV	4800,8	106,5	101,1
Anual	4610,9	110,5	x
2016			
Ianuarie	4665,8	109,5	89,3
Februarie	4650,6	109,7	99,7
Martie	4749,7	108,0	102,1
Trimestrul I	4689,2	109,0	x
Aprilie	4909,6	108,5	103,4
Mai	4863,9	107,5	99,1
Iunie	5169,7	109,2	106,3
Trimestrul II	4980,7	108,4	106,2
Semestrul I	4835,9	108,7	x
Iulie	5274,0	108,0	102,0
August	5242,8	112,3	99,4
Septembrie	5170,6	110,1	98,6
Trimestrul III	5229,2	110,1	105,0
Ianuarie-septembrie	4967,1	109,2	x

Câștigul salarial mediu pe activități economice, în luna septembrie 2016

	Lei	În % față de		În % față de câștigul salarial mediu pe economie în septembrie 2016
		septembrie 2015	august 2016	
Total economie	5170,6	110,1	98,6	100,0
Agricultură, silvicultură și pescuit	3745,3	107,5	114,1	72,4
Industrie total	5455,6	105,9	97,3	105,5
Industria extractivă	4742,7	102,2	94,5	91,7
Industria prelucrătoare	4911,7	107,8	96,9	95,0
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	9732,8	103,9	99,7	188,2
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	4842,8	100,6	96,2	93,7
Construcții	5344,5	111,8	100,1	103,4
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	4716,6	116,9	99,5	91,2
Transport și depozitare	5014,4	109,1	96,0	97,0
Activități de cazare și alimentație publică	3585,0	111,9	99,4	69,3
Informații și comunicații	12900,0	107,3	121,8	249,5
Activități financiare și de asigurări	9259,6	115,7	95,3	179,1
Tranzacții imobiliare	4803,0	114,5	100,1	92,9

	Lei	În % față de		În % față de câștigul salarial mediu pe economie în septembrie 2016
		septembrie 2015	august 2016	
Activități profesionale, științifice și tehnice	6616,8	102,6	99,5	128,0
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	4292,0	115,1	99,0	83,0
Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	5733,0	107,2	90,9	110,9
Învățământ	4115,0	108,9	94,5	79,6
Sănătate și asistență socială	4909,5	115,7	96,4	95,0
Artă, activități de recreare și de agrement	3140,9	106,3	107,5	60,7
Alte activități de servicii	9381,8	126,8	102,7	181,4

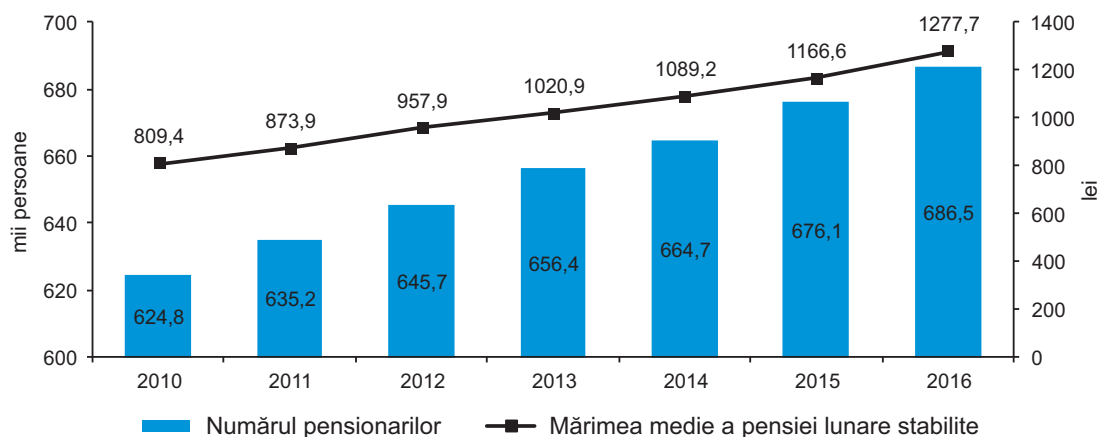
Câștigul salarial mediu în profil teritorial¹ în luna septembrie 2016

	Lei	În % față de:		În % față de câștigul salarial mediu pe economie în septembrie 2016
		septembrie 2015	august 2016	
Total	5170,6	110,1	98,6	100,0
Regiuni de dezvoltare				
Mun. Chișinău	6084,6	108,9	99,1	117,7
Nord	4279,1	110,3	97,0	82,8
Mun. Bălți	5173,9	109,0	91,5	100,1
Briceni	3203,0	105,8	90,2	61,9
Dondușeni	3913,4	111,7	102,6	75,7
Drochia	4924,4	109,3	104,0	95,2
Edineț	4051,3	122,9	110,4	78,4
Fălești	3397,3	95,3	96,2	65,7
Florești	4203,7	110,5	97,8	81,3
Glodeni	3704,0	119,4	99,9	71,6
Ocnîța	3559,0	113,1	98,5	68,8
Rîșcani	3749,7	112,0	100,5	72,5
Sîngerei	3671,2	121,0	101,4	71,0
Soroca	3945,1	108,8	99,1	76,3
Centru	4152,2	111,7	99,3	80,3
Anenii Noi	3749,2	112,4	98,1	72,5
Călărași	3887,7	107,0	96,9	75,2
Criuleni	4338,1	120,7	103,1	83,9
Dubăsari	4158,3	110,8	97,3	80,4
Hîncești	3909,1	109,0	96,5	75,6
Ialoveni	4596,8	115,8	106,0	88,9
Nisporeni	3751,7	108,7	97,7	72,6
Orhei	4656,9	110,6	101,9	90,1
Rezina	4187,8	104,6	96,1	81,0
Strășeni	4091,4	114,6	101,8	79,1
Șoldănești	3687,8	125,1	100,6	71,3
Telenești	3902,8	111,1	106,5	75,5
Ungheni	4238,4	107,3	91,7	82,0
Sud	3792,7	110,0	98,1	73,4
Basarabeasca	3647,6	122,8	93,0	70,5
Cahul	4109,9	108,6	98,6	79,5
Cantemir	3708,7	115,6	106,0	71,7
Căușeni	3589,7	108,9	96,6	69,4
Cimișlia	3847,3	107,5	101,8	74,4
Leova	3648,6	113,3	100,6	70,6
Ștefan Vodă	3432,0	109,2	94,0	66,4
Taraclia	3902,2	103,2	92,4	75,5
UTA Găgăuzia	3814,7	109,1	100,3	73,8

¹ Repartizarea pe municipii și raioane se face conform amplasării sediului central al unității

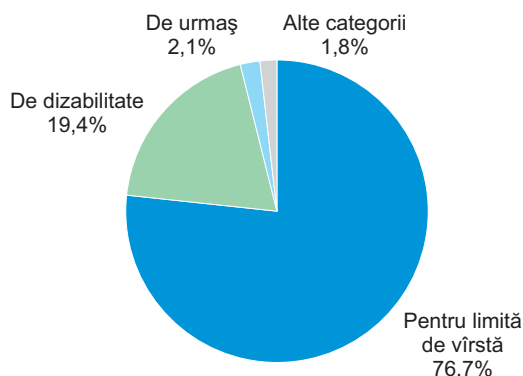
Pensii. Conform datelor preliminare ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2016 a constituit 686,5 mii persoane sau cu 10,4 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie 2015. Mărimea medie a pensiei lunare (indexate) stabilite la 1 octombrie 2016 a constituit 1277,7 lei, fiind în creștere cu 9,5% față de 1 octombrie 2015.

Evoluția numărului pensionarilor și a mărimii medii a pensiei lunare stabilite la 1 octombrie

În structura pensionarilor cea mai mare pondere o dețin pensionarii pentru limita de vîrstă 76,7%, urmată de categoria de pensionari cu dizabilități și de urmaș, respectiv cu 19,4% și 2,1%.

Structura pensionarilor, la 1 octombrie 2016

Circa 56 mii persoane beneficiază de alocații sociale, cea mai mare categorie de beneficiari fiind persoanele cu dizabilități din copilărie (47,8%). În ianuarie – octombrie 2016 78,2 mii persoane au beneficiat de indemnizații pentru îngrijirea copiilor, din care 56,1% sunt persoane asigurate.

Piața forței de muncă. Conform datelor Anchetei Forței de Muncă, în trimestrul II 2016 populația economic activă a Republicii Moldova a constituit circa 1363 mii persoane.

Rata de activitate a populației de 15 ani și peste (proporția populației active de 15 ani și peste în populația totală în vîrstă de 15 ani și peste) a constituit 45,7%, atingînd valori mai înalte în rîndul populației masculine – 48,3%, în comparație cu rata pentru femei – 43,3%. Ratele de activitate pe medii au înregistrat următoarele valori: urban - 45,3%, rural - 46,0%. Cea mai înaltă rată de activitate (68,9%) s-a înregistrat în categoria de vîrstă 45-49 ani.

Populația ocupată a fost de aproximativ 1308 mii persoane. Repartiția pe sexe relevă că ponderea femeilor în total populație ocupată este mai ridicată (51,2%) față de cea a bărbaților (48,8%). Mediului rural i-au revenit 57,3% și celui urban – 42,7%.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (proporția populației ocupate în populația de 15 ani și peste) a fost de 43,8%. La bărbați ea a fost mai înaltă decît la femei (respectiv 45,6% și 42,2%). Rata de ocupare în mediul rural (45,1%) a fost mare decît cea din mediul urban (42,2%). Cea mai înaltă rată de ocupare (65,8%) s-a înregistrat la persoanele de 45-49 ani.

Numărul șomerilor conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM) a fost de 55 mii persoane.

Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) a înregistrat la nivel de țară valoarea de 4,0%. La bărbați ea a atins valoarea de 5,6% și la femei – 2,5%. Continuă să se mențină disparități semnificative între rata șomajului în mediul urban (6,8%) și cel rural (1,9%).

Raportul de dependență economică, exprimat prin numărul persoanelor neocupate (inactive sau în șomaj) ce revin la 1000 persoane ocupate a fost de 1283‰.

Populația după participarea la activitatea economică, pe sexe și medii

procente

	Trimestrul I 2015	Trimestrul II 2015	Trimestrul III 2015	Trimestrul IV 2015	Trimestrul I 2016	Trimestrul II 2016
Total						
Rata de activitate ¹	38,6	44,8	45,2	40,9	40,1	45,7
Rata de ocupare ²	35,3	43,0	43,7	39,2	37,6	43,8
Rata șomajului ³	8,5	4,1	3,3	4,2	6,2	4,0
Masculin						
Rata de activitate ¹	41,2	47,9	48,2	43,2	43,1	48,3
Rata de ocupare ²	36,6	45,4	46,4	41,1	39,5	45,6
Rata șomajului ³	11,2	5,2	3,9	4,8	8,3	5,6
Feminin						
Rata de activitate ¹	36,1	42,1	42,4	38,9	37,5	43,3
Rata de ocupare ²	34,1	40,8	41,3	37,5	35,9	42,2
Rata șomajului ³	5,7	3,0	2,6	3,6	4,0	2,5
Urban						
Rata de activitate ¹	43,7	44,3	45,5	46,0	44,9	45,3
Rata de ocupare ²	39,7	41,6	43,2	43,4	41,1	42,2
Rata șomajului ³	9,2	6,2	5,0	5,6	8,4	6,8
Rural						
Rata de activitate ¹	34,5	45,2	44,9	36,9	36,3	46,0
Rata de ocupare ²	31,8	44,1	44,1	35,8	34,8	45,1
Rata șomajului ³	7,8	2,5	1,8	2,8	4,0	1,9

¹ Proportia populației active de 15 ani și peste în populația totală de 15 ani și peste

² Proportia populației ocupate de 15 ani și peste în populația totală de 15 ani și peste

³ Proportia șomerilor BIM în populația activă

Populația după situația economică, pe sexe, medii și grupe de vîrstă în trimestrul II 2016

Sexe, medii, grupe de vîrstă	Persoane active, mii			Rata de activitate, %	Rata de ocupare, %	Rata șomajului BIM, %
	total	din care:				
		ocupate	șomeri BIM			
Total	1362,9	1307,9	55,0	45,7	43,8	4,0
				Inclusiv în %		
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	7,2	6,7	17,7	20,0	18,0	10,0
25-34 ani	25,8	25,6	31,2	52,2	49,7	4,9
35-49 ani	35,1	35,2	32,8	65,2	62,8	3,8
50 ani și peste	32,0	32,6	18,2	39,9	39,0	2,3
Masculin (mii pers.)	676,3	638,7	37,6	48,3	45,6	5,6
				Inclusiv în %		
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	8,4	7,8	17,8	21,9	19,3	11,8
25-34 ani	26,7	26,5	30,4	53,3	49,9	6,3
35-49 ani	32,5	32,5	33,1	63,3	59,7	5,7
50 ani și peste	32,4	33,2	18,8	48,0	46,4	3,2
Feminin (mii pers.)	686,7	669,2	17,5	43,3	42,2	2,5
				Inclusiv în %		
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	6,0	5,7	17,7	17,9	16,6	7,5
25-34 ani	24,9	24,7	33,1	51,2	49,5	3,4
35-49 ani	37,6	37,7	32,1	66,9	65,5	2,2
50 ani și peste	31,5	31,9	17,1	34,1	33,6	1,4

Sexe, medii, grupe de vîrstă	Persoane active, mii			Rata de activitate, %	Rata de ocupare, %	Rata șomajului BIM, %
	total	din care:				
		ocupate	șomeri BIM			
Urban (mii pers.)	598,4	557,8	40,5	45,3	42,2	6,8
	Inclusiv în %					
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	6,5	5,9	14,6	21,2	18,0	15,2
25-34 ani	30,1	29,8	34,3	57,4	53,0	7,7
35-49 ani	35,7	36,0	32,6	64,6	60,6	6,2
50 ani și peste	27,6	28,3	18,5	33,5	32,0	4,5
Rural (mii pers.)	764,6	750,0	14,5	46,0	45,1	1,9
	Inclusiv în %					
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	7,7	7,3	26,5	19,3	18,1	6,5
25-34 ani	22,4	22,4	22,7	47,7	46,8	1,9
35-49 ani	34,6	34,6	33,4	65,8	64,6	1,8
50 ani și peste	35,4	35,7	17,5	45,2	44,7	0,9

Șomajul înregistrat. Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, la 1 octombrie 2016 în căutarea unui loc de muncă se aflau 21,8 mii șomeri oficial înregistrați, fiecare al treisprezecelea fiind disponibilizat de la unitățile economice. Din numărul total de șomeri, 49 la sută o constituie femeile. Circa 11% din șomerii înregistrați beneficiază de ajutor de șomaj, mărimea medie a căruia a fost în luna septembrie 2016 de 1382,6 lei. La un loc liber de muncă, anunțat de către întreprinderi, reveneau în medie 2 șomeri.

6.2. Situația demografică

Evoluția proceselor demografice în ianuarie-septembrie 2016 se caracterizează prin următorii indicatori principali ai mișcării naturale a populației¹:

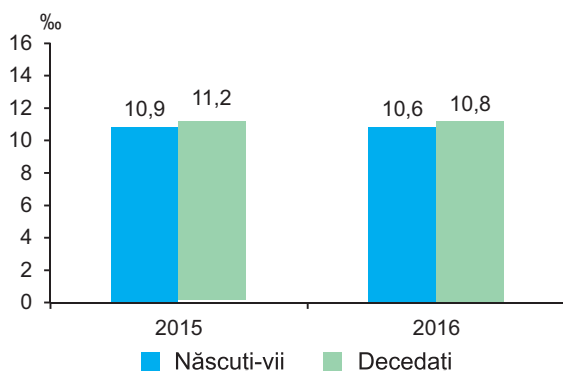
	ianuarie-septembrie 2015	ianuarie-septembrie 2016	ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie-septembrie 2015
Născuți-vii, persoane	28917	28264	97,7
Decedați, persoane	29725	28626	96,3
din care, copii sub 1 an	273	256	93,8
Scăderea naturală	-808	-362	45,0
Numărul căsătoriilor	18729	16872	90,1
Numărul divorțurilor	8310	7955	95,7

Conform datelor preliminare, în ianuarie-septembrie 2016 numărul născuților-vii s-a micșorat cu 2,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, rata natalității constituind 10,6 născuți-vii la 1000 locuitori. Mortalitatea generală de asemenea a înregistrat o micșorare de 3,7% comparativ cu ianuarie-septembrie 2015, iar rata mortalității generale a constituit 10,8 decedați la 1000 locuitori.

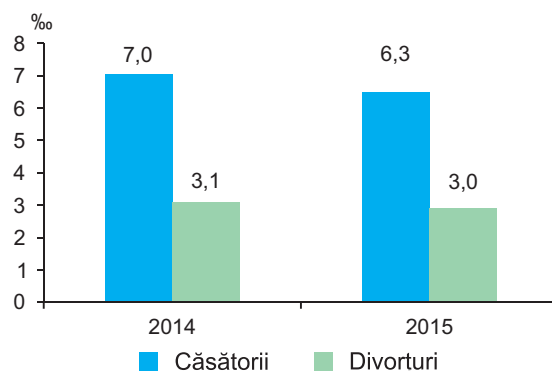
Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în această perioadă s-a micșorat cu 17 cazuri comparativ cu perioada similară a anului precedent, rata mortalității infantile constituind 9,1 decedați în vârstă sub un an la 1000 născuți-vii.

Rata nupțialității a constituit 6,3 căsătorii la 1000 locuitori, numărul căsătoriilor fiind în descreștere cu 9,9%, iar rata divorțialității a alcătuit 3,0 divorțuri la 1000 locuitori, numărul divorțurilor înregistrând o descreștere cu 4,3% față de perioada similară a anului trecut.

Născuți-vii și decedați la 1000 locuitori
în ianuarie-septembrie

Căsătorii și divorțuri la 1000 locuitori
în ianuarie-septembrie

Structura mortalității pe clase ale cauzelor de deces relevă, că cele mai multe decese (56,8%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne constituie 16,0%, bolile aparatului digestiv – 9,7%, accidentele, intoxicațiile și traumele – 7,1%, bolile aparatului respirator – 4,5%, alte clase – 5,9%.

Conform datelor preliminare evoluția proceselor demografice pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-septembrie 2016 se prezintă astfel:

	Mun. Chișinău	Nord	Centru	Sud	UTA Găgăuzia
<i>Date absolute</i>					
Născuți-vii, persoane	7759	7246	8123	3835	1301
Decedați, persoane	4805	9183	9051	4395	1192
din care, copii sub 1 an	114	51	50	34	7
Sporul natural	2954	-1937	-928	-560	109
Numărul căsătoriilor	4465	4074	5381	2247	705
Numărul divorțurilor	2174	1896	2519	1095	271
<i>Rate la 1000 locuitori</i>					
Născuți-vii	12,7	9,8	10,3	9,6	10,7
Decedați	7,9	12,4	11,4	11,0	9,8
Sporul natural	4,8	-2,6	-1,1	-1,4	0,9
Căsătorii	7,3	5,5	6,8	5,6	5,8
Divorțuri	3,6	2,6	3,2	2,7	2,2

¹ Inclusiv unele cazuri de înregistrare a actelor de stare civilă din partea stângă a Nistrului și mun. Bender

Migrațiunea populației. Potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2016, permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 2566 cetățeni străini și 417 repatriați.

Cetățeni străini, după țara de emigrare și scopul sosirii în ianuarie-septembrie 2016

	Numărul imigranților	inclusiv sosiți la:						Alte cauze	
		muncă		studii		imigrația de familie		persoane	în %
		persoane	în %	persoane	în %	persoane	în %		
Total	2566	728	28,4	206	8,0	1111	43,3	521	20,3
Federația Rusă	539	34	6,3	2	0,4	350	64,9	153	28,4
Ucraina	532	105	19,7	7	1,3	346	65,1	74	13,9
România	326	165	50,6	6	1,8	108	33,1	47	14,5
Turcia	175	108	61,7	12	6,9	48	27,4	7	4,0
Statele Unite ale Americii	135	6	4,4	1	0,7	6	4,5	122	90,4
Italia	120	71	59,2	0	0,0	43	35,8	6	5,0
Israel	97	5	5,1	83	85,6	6	6,2	3	3,1
India	79	12	15,2	62	78,4	4	5,1	1	1,3
Azerbaidjan	38	22	57,9	4	10,5	11	29,0	1	2,6
Germania	29	13	44,8	1	3,5	6	20,7	9	31,0
Belarus	28	5	17,9	0	0,0	21	75,0	2	7,1
Armenia	27	4	14,8	0	0,0	20	74,1	3	11,1
Portugalia	20	11	55,0	0	0,0	1	5,0	8	40,0
Alte țări	421	167	39,7	28	6,6	141	33,5	85	20,2

6.3. Ocrotirea sănătății

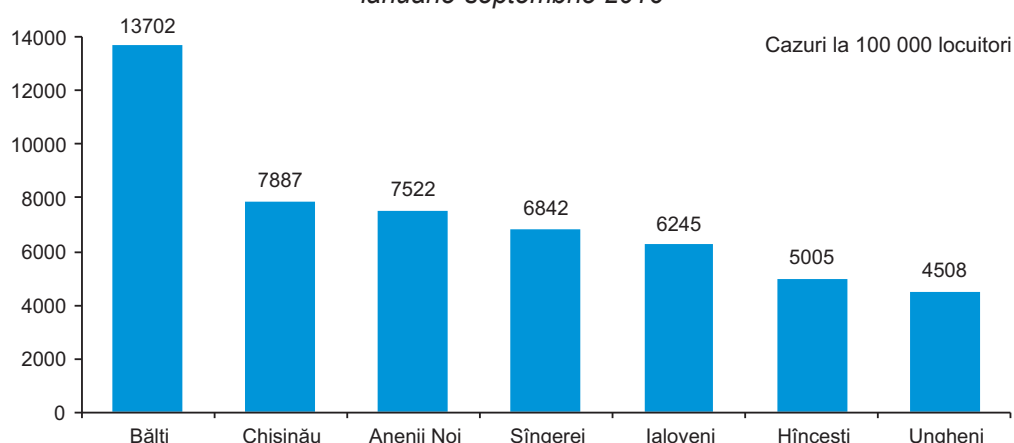
Conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-septembrie 2016 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri prin hepatite virale, parotidită epidemică, varicelă. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea bolilor se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire.

Morbiditatea populației, pe principalele boli infecțioase

	Ianuarie-septembrie 2015, cazuri	Ianuarie-septembrie 2016		Cazuri la 100 000 populație	
		total, cazuri	în % față de ianuarie-septembrie 2015	ianuarie-septembrie 2015	ianuarie-septembrie 2016
Infecții intestinale					
Infecții intestinale acute	14165	12009	84,8	398,2	337,8
inclusiv dizenterie bacteriană	77	65	84,4	2,2	1,8
Hepatite virale					
Hepatite virale – total	221	454	de 2,1 ori	6,2	12,8
din care:					
Hepatita A	148	388	de 2,6 ori	4,2	10,9
Hepatita C	39	34	87,2	1,1	0,9
Infecții imunodirijabile					
Varicela	5183	7629	147,2	145,7	214,7
Hepatită virală B	19	15	78,9	0,5	0,4
Parotidită epidemică	41	62	151,2	1,2	1,7
Infecții respiratorii acute					
Infecții acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple	217126	182532	84,1	6103,1	5137,3
Gripă	1963	1093	55,7	55,2	30,7
Boli infecțioase „social determinate”					
Tuberculoza organelor respiratorii	1833	1807	98,6	51,5	50,8
Sifilis	1343	1082	80,7	37,7	30,5
Infecție gonococică	672	553	82,3	18,9	15,6
Pediculoză	2352	1924	81,8	66,1	54,2

Cele mai multe cazuri ale morbidității prin infecții respiratorii acute s-au înregistrat în mun. Bălți (20,6 mii cazuri sau 13,7 mii cazuri la 100 000 populație), mun. Chișinău (64,2 mii sau 7,9 mii cazuri la 100 000 populație), în raioanele Anenii Noi (6,3 mii sau 7,5 mii cazuri la 100 000 populație), Singerei (6,3 mii sau 6,8 mii cazuri la 100 000 populație), Ialoveni (5,3 mii sau 6,2 cazuri la 100 000 populație) etc.

Morbiditatea populației prin infecții acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple, ianuarie-septembrie 2016

Aproape fiecare al doilea caz de infecții acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple s-a înregistrat la copii. Cele mai multe cazuri au fost înregistrate în mun. Chișinău (40,5 mii sau 31,5 mii cazuri la 100 000 populație), mun. Bălți – (15,2 mii sau 60,5 mii cazuri la 100 000 populație), raioanele Singerei (4,7 mii sau 22,8 mii cazuri la 100 000 populație), Anenii Noi (4,5 mii sau 26,6 mii cazuri la 100 000 populație), Hîncești (4,0 mii sau 15,7 mii cazuri la 100 000 populație), Ungheni (3,8 mii sau 14,9 mii cazuri la 100 mii populație), Ialoveni (3,5 mii sau 15,9 mii cazuri la 100 000 populație) etc.

În cazul morbidității de boli „social determinate” s-a remarcat o diminuare a cazurilor de sifilis și pediculoză, respectiv cu 19,3% și 18,2%.

6.4. Infracțiuni

Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2016 s-au înregistrat 30,7 mii infracțiuni sau cu 7,5 la sută mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent. Din numărul total de infracțiuni înregistrate, 3,4% sau 1033 cazuri revin celor excepțional de grave și deosebit de grave, 4,9 mii cazuri (16,1%) – celor grave, iar cea mai mare parte revine infracțiunilor puțin grave – 16,8 mii cazuri (54,7%).

Numărul infracțiunilor înregistrate la 10 000 locuitori a constituit 86,3 crime. În mun. Chișinău rata infracționalității a constituit 132 crime la 10 000 populație, ceea ce depășește nivelul mediu pe țară de 1,5 ori. Un nivel înalt al criminalității a fost înregistrat de asemenea și în mun. Bălți – 98 crime la 10 000 locuitori.

În ianuarie-septembrie 2016 au fost înregistrate tendințe de creștere a numărului de infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, contra patrimoniului, contra securității și a ordinii publice. Totodată, au fost înregistrate mai puține cazuri de infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale, infracțiuni economice etc.

Numărul infracțiunilor înregistrate

	ianuarie-septembrie 2015	ianuarie-septembrie 2016	ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie- septembrie 2015
Infracțiuni înregistrate – total	28583	30719	107,5
din care:			
Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei	950	1088	114,5
inclusiv:			
omor	118	140	118,6
vătămări intenționate grave	171	181	105,8
Infracțiuni privind viața sexuală	478	480	100,4
inclusiv violuri	224	264	117,9
Infracțiuni contra patrimoniului	14462	16381	113,3
inclusiv:			
furturi	10793	11942	110,6
țilhării	87	93	106,9
jafuri	714	792	110,9
escrocherii	1429	1707	119,5
pungășii	704	1096	155,7
șantaj	47	72	153,2
Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale	1079	1001	92,8
inclusiv infracțiuni legate de droguri	955	880	92,1
Infracțiuni contra familiei și minorilor	1563	1581	101,2
inclusiv:			
trafic de copii	30	23	76,7
violență în familie	1466	1470	100,3
Infracțiuni economice	1012	810	80,0
inclusiv:			
contrabandă	145	150	103,4
fabricarea banilor falși	333	144	43,2
Infracțiuni contra securității și a ordinii publice	1289	1436	111,4
inclusiv huliganism	1100	1245	113,2

Fiecare a cincea infracțiune a fost săvârșită în locuri publice, iar cu aplicarea armelor de foc, explozivelor și grenadelor în această perioadă au fost înregistrate 75 cazuri, inclusiv 24 cazuri de vătămare intenționată, 20 cazuri de huliganism, 8 cazuri de țilhării, 7 cazuri de omor, 5 cazuri de furt.

În urma infracțiunilor săvârșite au decedat 448 persoane sau cu 33 persoane mai mult comparativ cu ianuarie-septembrie 2015. Principale cauze de deces fiind accidentele rutiere (35,0%), omorurile (25,9%) și vătămarile intenționate (13,4%), violența în familie (3,8%).

Din total infracțiuni înregistrate, aproape fiecare a șasea este săvârșită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderele infracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 2,2%.

În ianuarie-septembrie 2016 au fost înregistrate 1762 accidente rutiere, numărul acestora fiind în descreștere cu 6,6% față de ianuarie-septembrie 2015. În fiecare zi, în medie s-au produs circa 6 accidente rutiere, în urma cărora și-au pierdut viața 216 persoane, inclusiv 9 copii; paralel fiind înregistrate 2113 persoane traumatizate, din care 312 copii.

Numărul accidentelor rutiere

	Ianuarie-septembrie 2015	Ianuarie-septembrie 2016	Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie- septembrie 2015
Numărul accidentelor rutiere	1887	1762	93,4
Persoane care au decedat în urma accidentelor rutiere	212	216	101,9
inclusiv copii	19	9	47,4
Persoane traumatizate în urma accidentelor rutiere	2267	2113	93,2
inclusiv copii	287	312	108,7

Conform datelor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale a Ministerului Afacerilor Interne, numărul incendiilor în ianuarie-septembrie 2016 s-a micșorat cu 9,0% comparativ cu anul precedent, alcătuind 1196 cazuri. În rezultatul incendiilor au fost înregistrate 70 cazuri de deces, fiind traumatizate 39 persoane.

Numărul incendiilor și cazurilor de deces

	Ianuarie-septembrie 2015	Ianuarie-septembrie 2016	Ianuarie-septembrie 2016 în % față de ianuarie- septembrie 2015
Numărul incendiilor	1314	1196	91,0
Persoane care au decedat în urma incendiilor	66	70	106,1
inclusiv copii	3	7	de 2,3 ori
Persoane traumatizate	32	39	121,9

Director general

Vitalie VALCOV

PRECIZĂRI METODOLOGICE

Datele privind principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2016 sînt preliminare și în edițiile ulterioare pot fi precizate.

PRODUSUL INTERN BRUT

Produsul intern brut (PIB) – principalul agregat macroeconomic al sistemului conturilor naționale care reprezintă rezultatul final al activității de producție din unitățile producătoare rezidente și care corespunde valorii bunurilor și serviciilor produse de către aceste unități pentru consumul final.

La etapa de producție PIB constituie suma valorii adăugate brute pe activități economice, iar la etapa de utilizare – valoarea bunurilor și serviciilor destinate pentru consumul final, formarea brută de capital și exportul net de bunuri și servicii.

Producția include toate produsele fabricate și serviciile prestate în cursul unei perioade contabile.

Consumul intermediar reprezintă valoarea bunurilor și serviciilor utilizate ca intrări în cursul producției, excluzând consumul de capital fix, și care sînt fie transformate, fie consumate în totalitate în timpul procesului de producție.

Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate (SIFIM) se măsoară indirect convențional prin soldul dintre dobânzile încasate și cele plătite de instituțiile financiare, fiind rezultatul activității de intermediere financiară a acestora. Deoarece serviciile de intermediere financiară indirect măsurate nu pot fi repartizate pe tipuri de activități, prin convenție, acestea sunt alocate consumului intermediar al unei unități speciale, numită unitate fictivă. Unitatea fictivă are o producție nulă, un consum intermediar egal cu valoarea SIFIM și o valoare adăugată brută egală, dar de semn contrar.

Valoarea adăugată brută corespunde producției totale de bunuri și servicii, diminuată cu consumul intermediar.

Impozite pe produse – impozite prelevate proporțional cu cantitatea sau valoarea bunurilor și serviciilor produse, comercializate sau importate de rezidenți. Din ele fac parte taxa pe valoarea adăugată, accize, impozite pe bunurile și serviciile importate.

Subvenții pe produse – sumele vărsate pe unitatea de bun sau serviciu produsă sau importată.

Impozite nete pe produse – impozite pe produse minus subvenții pe produse.

Consumul final reprezintă valoarea bunurilor și serviciilor utilizate pentru satisfacerea directă a necesităților umane, fie ele individuale sau colective. Consumul final acoperă consumul final al gospodăriilor, administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației.

Consumul final al gospodăriilor populației însumează toate bunurile și serviciile utilizate pentru satisfacerea directă a nevoilor individuale ale gospodăriilor rezidente.

Consumul final al administrației publice cuprinde cheltuielile administrației publice pentru procurarea bunurilor și serviciilor în folosul colectivității sau al unor grupuri de gospodării.

Consumul final al instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației reprezintă cheltuielile acestor unități pentru procurarea bunurilor și serviciilor în vederea furnizării lor gratis gospodăriilor populației cu titlu de transferuri sociale în natură.

Formarea brută de capital arată procurarea netă a bunurilor și serviciilor de către unitățile rezidente, produse în perioada considerată, dar nu și consumate. Cuprinde formarea brută de capital fix, variația stocurilor.

Formarea brută de capital fix reprezintă valoarea bunurilor durabile dobândite de unitățile rezidente în scopul de a fi utilizate ulterior în procesul de producție.

Variația stocurilor reprezintă diferența între stocul de la sfârșitul perioadei considerate și cel inițial. Stocurile reprezintă bunurile, altele decât cele de capital fix, deținute la un moment dat de unitățile de producție.

Exportul net de bunuri și servicii se determină ca diferența între exportul de bunuri și servicii și importul de bunuri și servicii.

Ajustări sezoniere. Pe lângă calculele brute ale Produsului intern brut trimestrial se efectuează și calcule ajustate sezonier. Ajustarea sezonieră are drept scop eliminarea efectelor sezoniere din cadrul seriei de date pentru a se evidenția evoluția economică reală din perioade consecutive, exprimată în rate de creștere/descrștere a trimestrului curent față de trimestrul precedent.

Produsul intern brut se calculează în prețuri de bază, de piață (PIB nominal) și prețuri comparabile (PIB real).

Prețul de bază reprezintă prețul primit de producător pentru o unitate de bun și serviciu, excluzând impozitele pe produse și incluzând subvențiile pe produse.

Prețul de piață include marjele comercială și de transport, impozitele pe produse și exclude subvențiile pe produse. Pentru excluderea influenței diferitor taxe pe impozite și subvenții în diferite activități economice asupra structurii producției și a exploatarei veniturilor, indicatorii de ramură se calculează în prețuri de bază.

Recalcularea în prețuri comparabile se efectuează atât pentru produsul intern brut pe resurse, cât și pe componentele de utilizări.

La recalcularea producției și consumului intermediar în prețuri comparabile se utilizează două metode:

- deflatarea datelor în prețuri curente în perioada de raport cu utilizarea indicilor de preț respectivi;
- extrapolarea datelor în prețuri curente în anul de bază utilizând indicii volumului fizic sau indicatori cantitativi.

La recalcularea componentelor produsului intern brut pe utilizări se utilizează, atât indici de preț respectivi (indicii prețurilor de consum, indicele de preț pentru investiții ș.a.), cât și indicatori cantitativi.

Indicele-deflator al produsului intern brut – raportul produsului intern brut, calculat în prețuri curente de piață la volumul produsului intern brut calculat în prețuri comparabile. Spre deosebire de indicii de prețuri la bunuri și servicii, deflatorul produsului intern brut caracterizează schimbarea remunerării muncii, excedentului brut de exploatare/venitului mixt brut, consumului de capital fix în rezultatul modificării prețurilor, precum și a masei nominale a impozitelor nete.

Economia neobservată se definește ca ansamblul activităților „lipsă” în informația de bază utilizată la elaborarea conturilor naționale, fie din motivul că acestea sânt activități ascunse, ilegale, informale sau că reprezintă producția gospodăriilor casnice pentru consum propriu, fie în rezultatul neajunsurilor în sistemul colectării datelor. Includerea acestora în conturile naționale se numește **măsurarea (estimarea) economiei neobservate**.

Producția în sectorul informal se determină ca activitate economică efectuată de întreprinderi necorporative neînregistrate ale gospodăriilor casnice și/sau talia cărora după numărul salariaților e sub censul stabilit și care produc producție destinată pieței.

Producția ascunsă în sectorul formal reprezintă producția legală neînregistrată de organele administrative și fiscale și neraportată lor de către agenții economici cu scopul evaziunii impozitelor, contribuțiilor de asigurări sociale, nerespectarea legii în privința salariului minim, a numărului de ore lucrate, necompletarea chestionarelor administrative, fiscale sau statistice etc.

Producția gospodăriilor casnice pentru consum propriu este determinată ca activitate economică, în rezultatul căreia gospodăriile casnice consumă sau acumulează bunurile și serviciile produse de ele înseși.

Producția ilegală reprezintă producția de bunuri și servicii a căror vânzare, distribuire sau posesie este interzisă de lege sau care în mod obișnuit este legală, dar devine ilegală când se realizează de persoane neautorizate.

INDUSTRIE

Cercetările statistice ale producției industriale cuprind activitățile încadrate în secțiunile B „Industria extractivă”, C „Industria prelucrătoare”, D „Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat” și E „Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare” conform Clasificatorului Activităților Economiei Moldovei CAEM, Rev.2.

Cercetările statistice cuprind:

- **lunar** – întreprinderile, în special, cu activitate principală de industrie, cu numărul personalului de la 20 persoane în sus - exhaustiv și cele cu numărul personalului de la 4 la 19 persoane – prin eșantion aleatoriu. Cu titlu de excepție în cercetările lunare mai sânt incluse unele unități industriale secundare ale întreprinderilor neindustriale, care ocupă o pondere importantă în activitatea industrială corespunzătoare, cum ar fi sectoarele de producere a cărnii de pasăre a unor fabrici avicole, unitățile de producere a pâinii și produselor de patiserie proaspete, altor produse alimentare din cadrul întreprinderilor de comerț, etc.

- **anual** – întreprinderile cu activitate principală de industrie și unitățile industriale secundare ale întreprinderilor neindustriale - exhaustiv.

Indicatorul **Valoarea producției fabricate** în prețuri curente este calculat pentru producția destinată vânzării (include și valoarea stocurilor evaluate la prețuri de vânzare). Pentru producția fabricată din materia primă a clientului se include doar costul serviciului de prelucrare.

Indicele producției industriale (exprimat în procente) este calculat prin metoda raportării valorii producției în luna de raport la media lunară a anului de bază 2012 (bază fixă). Este un indice valoric de tip Laspeyres. La calcularea indicelui valoarea producției include costul materiei prime a clientului. Pentru a obține un indice de volum al producției industriale, începând cu nivelul claselor CAEM (primele 4 semne ale codului CAEM) indicele valoric în prețuri curente este deflatat cu indicele de preț al producției industriale. Pentru agregarea indicilor de la nivelele inferioare la cele superioare ale clasificării sânt utilizate doua tipuri de ponderi: la nivelele inferioare ale clasificării (cod produs conform nomenclatorului PRODMOLD, cod grup de produse conform clasificatorului CSPM) se folosește valoarea producției fabricate în anul de bază pentru fiecare cod. La nivelele superioare: clase, grupe, diviziuni, secțiuni CAEM și Totalul general, este utilizată Valoarea adăugată brută a anului de bază, calculată în sistemul Conturilor Naționale.

Pentru colectarea datelor privind **producția fizică** a produselor industriale este utilizat Nomenclatorul de produse și servicii industriale PRODMOLD-2013, armonizat la standardul european PRODCOM, lista 2013.

AGRICULTURĂ

Producția agricolă în expresie valorică este evaluată în prețuri curente și include producția vegetală și animală, precum și valoarea serviciilor destinate pieței prestate de către întreprinderile de deservire a agriculturii și întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești producătoare de producție agricolă și servicii nedestinate pieței, prestate de către instituțiile și organizațiile bugetare. Pentru calcularea indicelui volumului fizic al producției agricole se utilizează prețurile comparabile, în care se estimează producția vegetală și animală. Până în anul 2012 în calitate de prețuri comparabile au fost utilizate prețurile anului 2005, iar începând cu anul 2013 la calcularea producției agricole în calitate de prețuri comparabile se utilizează prețurile medii ale anului precedent.

Volumul producției vegetale se determină prin mărimea recoltei globale a culturilor agricole. În expresie valorică, la valoarea recoltei globale se adaugă valoarea cheltuielilor pentru înființarea și întreținerea plantațiilor multianuale până la intrarea pe rod.

Volumul producției animaliere se determină prin mărimea masei vii a prășilei obținute, a sporului la creșterea al vitelor și păsărilor tinere, a sporului în greutate al animalelor mature, obținut în urma îngrășării lor, precum și cantității de lapte, lână, ouă și alte produse animaliere obținute în procesul folosirii gospodărești a animalelor și păsărilor.

INVESTIȚII ÎN CAPITAL FIX

Investițiile în active materiale pe termen lung reprezintă totalitatea cheltuielilor îndreptate la crearea și reproducerea mijloacelor fixe – construcția nouă, lărgirea, reconstrucția și reutilizarea tehnică a întreprinderilor industriale, agricole, de transport, comerț și altele în funcțiune, cheltuielile pentru construcția locuințelor și obiectelor cu destinație social culturală.

Investițiile reprezintă cheltuielile efectuate pentru lucrări de construcții, de instalații și de montaj, pentru achiziționarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate **creării de noi active materiale pe termen lung**, cheltuieli pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucția, reparația capitală celor existente, precum și valoarea serviciilor legate de transferul de proprietate al activelor pe termen lung.

TRANSPORTURI

Volumul mărfurilor transportate – cantitatea de mărfuri transportate, în tone.

Parcursul mărfurilor – volumul mărfurilor transportate, în tone-kilometri, adică deplasarea unei tone de marfă la un kilometru. Se calculează prin însumarea produsurilor obținute de la înmulțirea cantității mărfurilor transportate în tone cu distanța de transport în kilometri.

Pasageri transportați exprimă numărul persoanelor care au constituit obiectul transportului cu mijloacele de transport în perioada de raport, inclusiv estimările pasagerilor beneficiari de gratuități de transport.

Parcursul pasagerilor – volumul transportului de pasageri, în pasageri-kilometri, adică deplasarea unui pasager la un kilometru. Se calculează prin însumarea produsurilor obținute de la înmulțirea numărului pasagerilor transportați cu distanța de transport în kilometri.

Mărfuri și pasageri transportați, parcursul mărfurilor și pasagerilor se determină în baza datelor centralizate pe transportul feroviar și aerian și prezentate, respectiv de Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, precum și datelor rapoartelor statistice centralizate pe transportul auto, fluvial și troleibuze.

Volumul mărfurilor transportate cu **transportul auto** cuprinde datele centralizate ale cercetărilor statistice exhaustive ale întreprinderilor cu activitatea principală transport auto, cât și întreprinderilor cu alte genuri de activitate, care efectuează transportări auto de mărfuri pentru terți (contra plată) și dispun de 10 și mai multe autovehicule de marfă proprii sau închiriate.

În **transportul feroviar** volumul mărfurilor transportate include transportul mărfurilor în trafic intern, mărfurile intrate (import) și ieșite (export) și cele în tranzit.

Pasagerii transportați și parcursul pasagerilor cu autobuze (inclusiv microbuze) – calculați în baza rapoartelor statistice primite de la persoane juridice și fizice care efectuează transportări de pasageri cu transportul public, exceptând transportările urbane realizate de întreprinderile individuale în orașele-reședință și orașele UTA Găgăuzia.

TURISM

Datele privind capacitatea și frecventarea structurilor de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare turistică provin din rapoartele statistice prezentate de agenții economici care administrează efectiv structurile de cazare turistică colective.

Datele pentru activitatea turistică provin din rapoartele statistice prezentate de agenții economici titulari de licențe de turism.

Prin **structură de primire turistică** cu funcțiuni de cazare turistică se înțelege orice construcție sau loc amenajat, destinat, conform proiectării și executării, pentru cazarea turiștilor.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune (exprimată în locuri-zile) reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către structurile de cazare turistică colective, ținând cont de numărul de zile în care acestea sînt deschise în perioada de raport, adică zilele în care a fost posibilă cazarea turiștilor.

Numărul de turiști cazați în structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare turistică cuprinde toate persoanele (cetățeni moldoveni și străini), care se deplasează într-un loc, altul decît acela în care își au reședința, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și petrec cel puțin o noapte într-o structură de cazare turistică colectivă în locul vizitat, scopul principal al vizitei fiind altul decît acela de a desfășura o activitate remunerată în locul vizitat.

Înnoptarea reprezintă fiecare noapte pentru care o persoană este înregistrată într-o structură de cazare turistică colectivă, indiferent dacă fizic este prezentă sau nu în cameră.

Indicii de utilizare netă a locurilor de cazare turistică se calculează prin raportarea umărului de înnoptări realizate la capacitatea de cazare turistică în funcțiune din perioada respectivă.

Turismul intern reflectă serviciile turistice prestate în locurile turistice din țară și vîndute de către titularii de licențe cetățenilor moldoveni.

COMERȚ INTERIOR

Cifra de afaceri (venitul din vânzări) reprezintă suma veniturilor obținute din vînzarea produselor, mărfurilor, prestarea serviciilor și executarea lucrărilor, provenite atît din activitatea principală, cît și din activitățile secundare, exercitate de întreprindere în perioada de referință. Acest indicator constituie suma rulajului creditor al contului 611 „Venituri din vânzări”.

În cifra de afaceri (venitul din vânzări) **nu se includ:**

- TVA și alte impozite deductibile similare legate de cifra de afaceri (venitul din vânzări);
- venitul din vînzarea altor active curente (rulajul creditor al contului 612 „Alte venituri din activitatea operațională”);
- venitul din vînzarea activelor pe termen lung și activități investiționale (rulajul creditor al contului 621 „Venituri din activitatea de investiții”);
- alte venituri din activitatea financiară, venituri excepționale (622 „Venituri din activitatea financiară”, 623 „Venituri excepționale”);
- valoarea ambalajelor restituite după livrare.

COMERȚ EXTERIOR

Datele din compartimentul “Comerțul exterior” sînt elaborate în baza declarațiilor vamale completate ulterior cu unele categorii de mărfuri (produse) transportate prin cablu, conducte (energie electrică, gaze naturale), evidența cărora se ține în baza rapoartelor statistice.

Volumul comerțului exterior reprezintă totalitatea bunurilor materiale care fac obiectul schimbului între țara noastră și alte țări, care măresc sau micșorează resursele materiale ale țării ca rezultat al intrării sau ieșirii lor din țară. În volumul comerțului exterior nu sînt incluse serviciile cu caracter material și nematerial.

Evaluarea exporturilor se efectuează în prețuri F.O.B. sau franco-frontiera țării exportatoare, a importurilor – în prețuri C.I.F. sau franco-frontiera țării importatoare. Exportul cuprinde și reexportul, adică mărfurile importate și apoi reexportate fără a fi supuse prelucrării.

Soldul balanței comerciale se calculează ca diferența dintre export și import.

Reexporturile Republicii Moldova includ în sine reexporturile de mărfuri clasice și reexporturile de mărfuri după prelucrare. **Reexporturile de mărfuri clasice** reprezintă exporturile de mărfuri străine, care anterior au fost importate în țară și nu au suferit transformări esențiale, țara de origine a acestora fiind neschimbată. **Reexporturile de mărfuri după prelucrare** reprezintă mărfurile străine, care au fost importate în țară pentru perfecționare activă, sau în scopul producerii și în urma acestor proceduri și-au schimbat poziția tarifară, dar țara de origine a mărfurilor a rămas neschimbată, deoarece nu au fost îndeplinite criteriile de transformare esențială, pentru a fi modificată țara de origine a mărfii.

PREȚURI

Indicele prețurilor de consum este un instrument de măsură care caracterizează și furnizează o estimare a evoluției de ansamblu a prețurilor mărfurilor cumpărate și tarifelor serviciilor utilizate de către populație pentru satisfacerea necesităților de trai într-o anumită perioadă (denumită perioadă curentă) față de perioada fixă (denumită perioadă de bază).

Calculul indicelui se efectuează în baza datelor privind structura (ponderea) cheltuielilor de consum conform cercetării gospodăriilor casnice în anul 2014 și prețurile înregistrate la 1200 de mărfuri și servicii reprezentative în 900 unități de comerț și prestări servicii amplasate în 8 orașe ale țării.

Rata lunară a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum într-o lună față de luna precedentă.

Indicele prețurilor producătorului în industrie determină evoluția prețurilor produselor industriale în primul stadiu al comercializării (fără taxa pe valoarea adăugată). Indicii sînt calculați lunar în baza observării statistice a prețurilor la circa 866 de produse reprezentative în 221 întreprinderi industriale.

Indicele prețurilor la producția agricolă vîndută de gospodăriile agricole se calculează în baza prețurilor medii reale stabilite la producția vîndută în perioada de raport, în procente față de anul de bază.

Indicele prețurilor în construcții – raportul prețurilor curente la lucrările de construcții-montaj, înregistrate trimestrial în 100 organizații reprezentative, către prețurile de deviz ale anului 1991 (adoptate ca constante) și prețurile curente ale anului precedent.

FINANȚE

Bugetul public național reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor, formate ca elemente independente în sistemul bugetar.

Veniturile bugetului public național sînt impozitele și taxele, alte încasări, specificate de legislația în vigoare.

Cheltuielile bugetului public național sînt determinate de cheltuielile prevăzute de legea bugetară anuală în vederea satisfacerii necesităților societății, din care: acoperirea necesităților social-culturale și de cercetări științifice, întreținerea aparatului de stat, acoperirea necesităților militare, achitarea datoriei de stat, acordarea de subvenții, dezvoltarea sectorului economic al statului etc.

Deficitul bugetar reprezintă depășirea cheltuielilor asupra veniturilor.

Excedentul bugetar reprezintă depășirea veniturilor asupra cheltuielilor.

SITUAȚIA SOCIALĂ

Veniturile medii disponibile ale unui membru al gospodăriei reprezintă totalitatea veniturilor bănești și în natură (evaluate în lei) obținute din diverse tipuri de activități.

Cheltuielile de consum pe un membru al gospodăriei casnice reprezintă totalitatea cheltuielilor curente pentru produse alimentare, nealimentare și servicii.

Minimul de existență reprezintă volumul minimal de bunuri materiale și servicii, necesare pentru satisfacerea cerințelor primordiale, asigurarea menținerii sănătății și susținerea viabilității omului.

Cîștigul salarial nominal brut – plăți brute în bani sau în natură acordate salariaților de obicei peste intervale regulate de timp pentru timpul lucrat sau lucrul efectuat. În cîștigul salarial se includ de asemenea plățile pentru timpul nelucrat, premiile anuale, sezoniere sau alte premii acordate neregulat etc. Datele privind salariile caracterizează remunerațiile brute, adică sumele totale calculate pînă la careva rețineri, efectuate de angajator în numele salariatului.

Cîștigul salarial nominal mediu brut lunar al unui lucrător din economie (pe activități economice, raioane, municipii) – raportul dintre sumele brute calculate salariaților (fondul de remunerare) și numărul mediu de salariați.

Cîștigul salarial real – puterea de cumpărare a cîștigului salarial nominal.

Indicele cîștigului salarial real – raportul dintre indicele cîștigului salarial mediu nominal și indicele prețurilor de consum.

În numărul pensionarilor sînt incluse persoanele, cărora le-au fost stabilite pensiile conform Legii Republicii Moldova cu privire la asigurarea cu pensii.

Mărimea medie a pensiei se calculează ca raportul dintre suma pensiilor stabilite și numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială.

Populație activă din punct de vedere economic – persoane de 15 ani și peste, care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, incluzînd populația ocupată și șomerii.

Populație ocupată – persoane de 15 ani și peste, care desfășoară o activitate economică sau socială producătoare de bunuri și servicii în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii sau alte beneficii.

Șomeri conform criteriului BIM – persoane de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc concomitent următoarele condiții:

- nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri;
- sînt în căutarea unui loc de muncă, utilizînd în ultimele patru săptămîni diferite metode pentru a-l găsi;
- sînt disponibili să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă și-ar găsi imediat un loc de muncă.

Rata șomajului – raportul dintre numărul șomerilor și populația activă (șomeri plus populația ocupată).

Șomeri înregistrați – persoane apte de muncă, în vîrstă aptă de muncă, care nu au un loc de muncă, un alt venit legal și sînt înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă ca persoane în căutare de lucru și care dau dovadă că doresc să se încadreze în muncă.

Numărul populației pentru anii intercenzitari se determină în baza rezultatelor ultimului recensămînt și a datelor referitoare la mișcarea naturală și migratorie dintre data recensămîntului și anul de referință. Totodată se ia în considerație și schimbarea numărului populației în rezultatul reorganizării teritorial-administrative.

Începînd cu 1 ianuarie 2015, Biroul Național de Statistică (BNS) a renunțat la buletinele statistice pe suport de hîrtie și produce statistici despre mișcarea naturală a populației utilizînd numai datele primite în format electronic de la ÎS CRIS „Registru” în conformitate și în condițiile Contractului de prestare a serviciilor informaționale nr.159-I din 24 noiembrie 2008, încheiat între Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și BNS.

Ratele de natalitate, mortalitate, nupțialitate și divorțialitate sînt calculate ca raportul dintre numărul celor născuți, decedați, căsătoriți și divorțați pe parcursul anului și numărul mediu anual al populației stabile. Se calculează în promile.

Sursa datelor pentru **mișcarea migratorie a populației** este baza de date automatizată a Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor și a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Morbiditate – cazuri de îmbolnăviri ale populației, înregistrate în anul curent cu diagnosticul stabilit pentru prima dată.

Criminalitatea – fenomen social-juridic, care include infracțiunea săvârșită pe un anumit teritoriu și pe parcursul unei perioade anumite de timp.

Infracțiune înregistrată – fapt obștesc periculos, relevat și luat la evidență oficial, în conformitate cu legislația penală în vigoare.